

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Rev. Patr. Joannis Laurentii Berti, Ord. Eremit. S.
Augustini, Theologia Historico-Dogmatico-Scholastica,
Seu Libri, De Theologicis Disciplinis**

Berti, Giovanni Lorenzo

1750

De Theologicis Disciplinis Liber Sextus In quo de Electione Justorum secundum propositum voluntatis Dei, Augustino ductore, certatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83620](#)

DE THEOLOGICIS DISCIPLINIS LIBER SEXTUS

*In quo de Electione Justorum secundum propositum voluntatis
Dei, Augustino ductore, certatur.*

POPONDI quarto libro cap. xi. huic, Præfationis loco, præmittere Augustinianæ commendationem doctrinæ, quam tentarunt in officiis quidam Scriptores la-
befactare. Sed cum obtrectoribus obsecuti sint, debitumque supernumeraverint Carolus Moreau, Fulgentius Lafosse, Cardinalis Norisius, aliique viri doctissimi, ne videamus ferre ad sylvam ramusculos & ramenta, pauca ex iis, quæ ad Gratiae ac præde-
stinationis caulam attinent, colligenda breviter nobis erunt.

Itaque S. Augustini doctrinam Summi Catholice Ecclesie Pastores mirifice coluerunt. Innocentius afferuit, illam *integram ratione confitere*, se vero iis, quæ adversus Pelagium S. Pater elucubraverat, pari *affensione* adhærere. Bonifacius, ut scribit contra Collatorem cap. 21. S. Prosper, cum esset doctissimus, *adversas tamen libros Pelagianorum Augustini responsa poscebat*. Cælestinus comprimens Semipelagianorum audaciam Epist. ad Galliarum Episcopos testatur, quod Augustinum sanctæ recordationis virum *nunquam sinistra suspicionis rumor aspergit*. Hormisdas vero in Epistola ad Possessorum ait: *De arbitrio tamen libero, & Gratia Dei quid Romana, hoc est Catholica sequatur & afferveret Ecclesia in variis libris beati Augustini, & maxime ad Prosperum & Hilarium, posse cognosci, & contineri*

de his *in scriniis Ecclesiasticis expressa Capitula*. Prætermitto Felicem IV. Gelasium, Zosimum, de quibus lege Norisianas Vindicias cap. vi. Subscribunt Pontifices singuli Joanni XXII. Constitut. 2. data anno 1326. hæc afferenti: *Celeberrimus Pontifex Augustinus profi- gatis heresis, eorumque radicibus extirpatis, Catholica Fidei veritatem in- lucem produxit, eduxit in publicum, fir- mis ac invictis rationibus solidavit*. Optima hæc Augustini exsistatio apud cæ- teros Ecclesie Pastores semper obtinuit. *Ducem Ecclesie appellavit Clem. VIII. Ecclesie auctoritatem Paschalisi II. Ec- cleſie quietem Leo X. Ecclesie irrefra- gabile jubat Innoc. XI. Ecclesie fulgi- dissimum lumen Clemens XI.* Quæ in laudem Augustini vulgata sunt erroneous, pravisque dogmatibus emergentibus, eoque tempore, quo proscriptis heresi- bus Lutheri, Calvini, Quenelli, Jan- senii, plures Scientia mediæ assertores arrepta occasione coactam crambem re- coixerunt, Augustinianum dogma, no- rum, libertati fatale, & excessu pro- latum vaferime traducentes. Quorum clamoribus aliquos timidiores defecerat animus, præfertim ubi Augustinianis sententiis fraudulenter intextas damnari viderunt Novatorum hominum propo- sitiones: qui & Scripturis Divinis, & maximorum virorum textibus munire fatigunt falsitatem; quemadmodum ver- spelles autores mendacii Sacramentis, ut sibi captivent humanam fidem, se- penumero mentiuntur. At recreavit nos humanissimis Epistolis datis ad FF. Prædicatores Papa Beatus Benedictus

dictus XIII. quibus ita Augustini ac Thomae discipulos alloquitur: *Magno animo contemnите, dilecti Filii, calumnias intentatas sententias vestris de gratia praesertim per se & ab intrinseco efficaci, ac de gratuita predeterminatione ad gloriam sine ulla prævisione meritorum, quas laudabiliter bacenus docuistis, & quas ab ipsis SS. Doctoribus, Augustino & Thoma, se hauisse, & verbo Dei, summorumque Pontificum, & Conciliorum decretorum, & Patrum dictis consonas esse schola vestra commendabili studio gloriatur.* Ex quibus quanti fecerint Romani Antistites Augustiniana circa prædestinationem dogmata satis arbitror probatum.

Neque minorem Augustino, Sacra Conclitia detulerunt honorem. Synodus enim Arausicana celebrata v. Kal. Julias anno Christi 529. xxv. S. P. Augustini propositiones de Gratia versas in Canones consecravit, approbante Felice IV. Pontifice Maximo. Conclitum v. Oecumenicum, Sequitur, inquit, per omnia Sanctum Augustinum: & suscipimus omnia, quæ de recta fide, & condemnatione hereticorum exposuit. Eundem Augustinum vocat Toletana x. Synodus partem contra hereticos munitionem: ceteris illum præfert sess. vii. Florentina hoc celeberrimo elogio: *Nunc Sanctorum Doctorum auctoritates in medium proferamus: ac in primis Augustini illustrissimi Latinorum Doctoris, quem Quinta Synodus consecravit. Canones de justificatione, de gratia, & de peccato originali editos à Tridentina iisdem ferme Augustini verbis majori ex parte constructos demonstrat in Opere de Mente hujus Concilii circa Gratian Antoninus Reginaldus. Veracissimam ac fidelissimam appellat Augustini doctrinam in lib. de Tribus Epist. cap. 35. Lugdunensis Ecclesia: eamdem compendio exscriperunt in Epistola Synodica Africani Patres in Sardinia insulam relegati.*

Quid sentiant de Augustini libris Ecclesie Patres, neminem arbitror ignorare. Fulgentius lib. 1. ad Monymum cap. xxx. scribit ex libris Augustini, & Responsionibus Prosperi posse cunctos cognoscere, *quid debeant de prædestinatione Sanctorum, impiorumque sentire.* Rhemigius in lib. de tenenda veritate S. Script. affirmit Augustinianis de Gratia & libero arbitrio plenissimis clarissimisque definitionibus *quod Fidei Catholicae necessarium est, contineri, & si quid inde subtrahatur, violari veritatis integritatem.* Hieronymus Epist. 25.

inter Augustinianas sic S. Patrem adducitur: *Catholici te Conditorem antiquæ rursum fidei venerantur, atque suscipiunt. Quæ de Gratia Christi, pro qua tanto animi ardore pugnavit, à Hieronymo dici, neminem latet. Paulini, Prosperi, Alippii, Thomæ Archiepiscopi Valentini; aliorumque Augustino sive amicitia, sive ratione instituti coniunctionum laudes præclarissimas non opus est recensere. Gravissimam Arnobii Junioris sententiam prætermitto, ut eam, aliorumque Patrum auream pro Augustino catenam legas majori cum voluptate in Vindiciis Norissi.*

Quali vero reverentia Augustinum suspiciant Theologi, infinitus ero, si velim commemorare. Aliquos tantum numerabo ex venerabilissimo Ordine, quem professi sunt Adamus, Martinonus, Annatus, Bonartus, & quidam alii in carpendo Augustino liberiores, ex amplissima nempe Societate Jesu, qua neque majori æquitate ornatum judicem possum eligere, neque sapientia ac doctrina magis conspicuum. Dixi cap. xi. quarti libri Patrem Meyer, qui sub nomine Eleuterii vulgavit Historiam de Auxiliis adversus eam, quam script Hyacinthus Serry, ingenue faterilib. v. cap. i. Clementem VIII. in Prolusione disputationum præcepisse, ut ad normam doctrinæ Augustini, tanquam ad heraclium lapidem exorta circa Prædestinationem & Gratiam dissidia componerentur. Quare videant, qui sinistre judicant de Augustino, an maximis controversiis dirimendis regula soleat aptari non recta. Bellarminus de narratis supra decretis Synodi Arausicanæ lib. 2. de Grat. & lib. arb. c. ii. scribit: *Porro in illis Capitulis (ex libris S. Augustini verbatim excerptis) continentur omnia fundamenta sententiae de Prædestinatione gratuita, ut non possit ullus prædestinationem negare, nisi velit illis Capitulis contraire.* Suarezius, quo neminem temperatum magis ac modestum memini me legisse, Prolog. vi. de Grat. cap. vi. in questionibus de Prædestinatione ait: *auctoratem Augustini maximam esse, & semper ceteris præferendam.* Et Vasquesius ipse ingenio ad criticem priori: *Quamvis (inquit 1. 2. disp. 190. cap. 6.) nullus esset ex PP. commemoratis, quem pro hac sententia de gratia necessitate ad singula opera bona Moralia Scholastici Doctores allegare possent, in uno solo Augustino, ejusque schola sua opinionis præsidium libenter collocarent, eumque sibi sufficere merito arbitrarentur, quod unicus sit, qui, dum agitur*

agitur de gratia necessitate, sicut sol inter reliquos præfulget. Claudius quoque Aquaviva Præpositus Generalis ann. 1584. consilio & opera clarissimum Societatis virorum se legit sententias, quas tenerit ubique incliti Sodalitii Preceptores: atque in opinione delectu pag. 37. ista protulit: Item definitum est prædestinationis nec rationem, nec conditionem esse ex parte nostra. Id ad pietatem parum pertinere dicet aliquis. At banc Augustini doctrinam non modo communiter Theologorum Schola jam recipit, sed & Ecclesie Patres per mille, & ducentos circiter annos, &c.

Unum est, quod inter Scripta summorum Virorum dolui aliquando vehementer, ornatissimum nempe Dionysium Petavium, quo nemo accuratius Augustinianam propugnavit sententiam, & à falsis interpretamentis Valquefi, Lessii, aliorumque Sociorum studuit vindicare, mutata inopinato facie lib. x. Theolog. dogmatum cap. i. maluisse eam retractare, quam pressis laudabilius vestigis insistere; ita ut initio hujus capituli scriperit: Nam pridem in utramque partem disputari capit in Scholis ista questio, neque pro aliquo præjudicio valere ad banc controversiam credita est auctoritas Augustini. At te maturius inspecta animadverti nulli hominum Augustini discipulos magis debere, quam ipsi Petavio. Primo quia ubi viri aliqui docti Societatis conati sunt in sententiam oppositam, ut sutores faciunt corrum, Augustinianas trahere auctoritates, Petavius demonstravit interpres esse non bonos. Deinde quia ubi plures illas falsitatis, antilogiae, & affinitatis Calvinianæ damnaverunt; ostendit vir eximius esse à damnatis erroribus alienissimam, atque à multis summa cum doctrina ac pietatis commendatione defendi. Hæc à me eisdem Petavianis verbis sunt dicta, ut dum is laudat pro Sententia Molinæ Augustinum, dum ille S. Patrem erroris insimulat, duo hi Jesuitarum arietes domestico propugnaculo reprimantur.

Vereor insuper, ne Petavius aliquid humani passus in gratiam Societatis contra propriam mentem librum illum decimum cogitaverit superstruere. Quod & ex ejus Epistolis probat Auctor Historiæ Congregat. de Aux. pag. 104. & ex doctrina alibi ab ipso Petavio tradita potest inferri. Etenim lib. vii. cap. xi. num. v. exponens Evangelicæ parabolæ clausulam, *Multi enim sunt vocati, pauci vero electi*, scribit, regni

cælestis & æternæ salutis adipiscendæ modum ac rationem non ex humanis astimari judicis, neque ex eo, quod in usu hominum & consuetudine versatur, sed sola Dei gratuita voluntate, ac pro ejus arbitrio totum illud administrari: & infra, totum salutis regnum cælestis negotium ex Dei arbitrio & voluntate pendere: quod ab Apostolo traditum sœpe adversus Pelagianos, & eorum reliquias inculcat Augustinus; &c. Ex quibus appetet quænam sit Petavii sententia ubi ex libertate loquitur, non ex domestico impulsu. Nam si aliter est, & proprio loquitur sensu; necessaria consecutione possum inferre, Petavium, ipsomet judge, deteriori cause patruncari. Enim vero lib. ix. cap. vi. n. i. præmonet: Cum de Gratia vel prædestinatione disputandum est, minorem haberi antiquorum Patrum rationem, qui extiterunt ante exortam heresim Pelagianam, quam eorum, qui postea sunt secuti. Latinorum vero multo maiorem, quam Græcorum etiam heresi illa posteriorum, quoniam magis aliquando Latinam Ecclesiam, quam Orientalem exercuit heres Pelagiana; & Græci plerique intima Pelagianorum dogmata, vel ignorarint funditus, vel minus accurate perspexerint. Ac latinorum omnium, quorum in hac controversia major est auctoritas, principem esse consensu Theologorum Augustinum. Hæc & longe majora de Augustini sententia promitt Petavius ille eloquentissimus. Quid ergo? Dum altero libro sententiam Augustini retractat, atque textus Apostoli cum nonnullis Græcorum in oppositum sensum detorquet; nonne illos sequitur, qui minorem habent in his controversiis, ipso Petavio judge, auctoritatem? Aut ergo Petavius Societati sua contra compertam sibi veritatem morem gessit; aut contra maiorem auctoritatem superba fronte pugnavit. Ipsius autem momenta quanti pendeant dicam infra: nam hactenus ex Romanis Pontificibus, ex Concilis, ex Patribus, ex Theologorum consensu, quæ sit in hac materia auctoritas Augustini probandum erat. Pugnat adversus dicta, quod alii quoque Patres summorum Pontificum Constitutionibus laudantur; ex quo sequitur nullam esse Augustino præ ceteris auctoritatem, Rursus quod idem Augustinus Epist. ix. ad Hieronymum scribit solis Scripturarum libris Canonicis auctoritatem certissimam esse deferendam. Tertio quod non possumus aliquam propositionem infallibilem existimare, propterea quod à solo tradita sit Augu-

Augustino, ut definitum est ab Ecclesia. Tandem quod Augustinus in plurimos gravissimosque errores lapsus fuerit.

Sed haec nubeculae nequeunt splendissimi Solis lucem obumbrare. Detur sicutidem, nullum esse in ceteris libris Augustinum inter aliosque Patres disserimen: detur, non fuisse induitum virtute ex alto, ut abundantius omnibus labovererit, quemadmodum testatur Fulgentius; attamen dum agitur de Prædestinatione & de Gratia Augustino nefas est refragari, si in ejus libris continetur quod asseverat Ecclesia, ut affirmant Pontifices; si antiquam fidem rursus condidit, ut narrant Patres; si ejus Sententiae Canones evaserunt, ut colligitur ex Conciliis; si unicus sufficit, ubi disputatur de Gratia, ut fatentur Theologi. Habent etiam alii Patres in his, quæ data opera contra hæreses elaborarunt, suum cum Augustino honorem, si æquali ab Ecclesia exaltati fuerint præconio. Rectissime vero S. P. scribit Hieronymo, privatis Scriptoribus non esse deferendam infallibilem auctoritatem: at, quando quæ à privatis Do-

ctoribus exarata sunt, Ecclesia commendat, summa excienda sunt reverentia. Neque credimus Augustino, quia scripsit haec Augustinus; sed quoniam recte Augustinum scripsisse, superiori accipimus testimonio. Defendum esse Augustinianum dogma non respiciendo ad aliquam Pontificum Bullam, non audent proferte nisi hæreticus ac semi-nator zizaniorum: qui ut eludant Ecclesiæ decreta, ululant: *Dixit Augustinus*, quando Augustinus non loquitur. Neque ullus mortalium, neque portæ inferi adversus Petram, supra quam fundata est Domus Domini, poterunt prævalere. Ego quidem, si Ecclesia Augustini scripta dammaret, omnium primus in ardente rogum Magistri libros projicerem: sed celebratos universalis Ecclesiæ plausu, Catholico exponam sensu, & filiali officio tutabor. Augustinianas antilogias, excessus, absurdâ finiunt homines aut invidi, aut improbi. Ubiunque se dederit occasio, & ego infirmissimus pro gloria tanti Patris certabo. Sed delictam proloqui, ne oratio mea limites excedat præfatiunculae.

C A P U T I.

Dari aliquam prædestinationem electorum, eamque multiplicem: de qua agendum sit, & qua methodo: quomodo definiatur, & proprie sit explicanda?

S U M M A R I U M .

1. Datuæ aliqua Electorum ad gloriam prædestinationis.
2. 3. Solvitur duplex objectio.
4. 5. 6. Multiplex est prædestinationis variisque vocabulis designatur.

7. Definitio Prædestinationis ad gloriam.
8. 9. Prædestinationis pertinet ad mentem Dei simul, ac voluntatem.
10. 11. 12. Satisfit objectionibus.

De Prædestinationis nomine, existentia, partitione & natura.

COMPLECTOR unico capite plures parvi momenti questiones, necessariae tamen tironibus, de Prædestinationis existentia, nomine, partitione ac natura.

PROPOSITIO I. Datur aliqua Electorum ad gloriam prædestinationis.

Probatur I. ex Epist. Pauli ad Rom. cap. viii. ubi hæc habentur: *Quos prædestinavit, eos & vocavit.* Deinde suadetur ratione: nam prædestinare est rationalem creaturam ad æternam vitam præelligere: Atqui Deus plures ad æternam vitam prælegit; de fide enim est multis reapse à Deo in beatissimam requiem assumi: Ergo, &c.

OPPONIT I. Si aliqui essent prædestinati, tollerentur orationum, jejuniorum, aliorumque bonorum operum merita, & sancta flaccesceret salutis æternæ sollicitus.

R. P. Berti Theol. Tom. I.

tudo, quum prædestinationis nostra non sit potestate.

Resp. argumentum istud diluendum infra, ubi de Prædestinatione gratuita disputabitur. Modo dist. ant. Prædestinationis non est in nostra potestate quantum ad causam, conc. quantum ad terminum, atque sempiternæ vitæ confectionem, nego. Si dicas Damascenum lib. 2. de Fide Orthodoxâ cap. 30. afflere: *Prædestinationem esse earum rerum, quas Deus absolute vult, præscientiam vero illarum, quæ in nostra posita sunt potestate;* Dico Damascenum velle, quod Deus prænoscat, non prædestinet ea ad quæ potestas nostra sola sufficit, ut opera naturalia & peccata: quæ vero etiam à Deo prædeterminante operantur, & praesciri & prædestinari; quamquam non omnia mediis necesse

Solutio;

necessariis perficienda definitur, sed juxta causarum secundarum statutam ab ipso Deo conditionem; ut constat ex lib. iv.

Oppositiō 2. Si Deus aliquos prædestinaret, forent omnes Electi; ideo enim prædestinatur aliqui, ut ostendatur in his Divina bonitas ac liberalitas. At hæc magis manifestaretur, si prædestination extenderetur ad omnes.

Solutio.

Resp. & Dei misericordiam magis, magisque apparere in comparatione miseriae, in quam sponte ruunt præcipites plurimi: atque ad Divinam pertinere providentiam, ut manifestetur simul justitia in reprobis, & misericordia in Electis, eo vel maxime, quod nec impios ista deserit: ut dictum est libro præcedenti cap. 2.

Propositiō II. Multiplex est prædestination, variisque vocabulis designatur.

Probatur.

Alia enim est ad bonum, alia ad malum, pœnæ scilicet, sed non culpæ: Ita Conc. Valentiniū can. 3. Fidenter confitemur prædestinationem electorum ad vitam, & prædestinationem impiorum ad mortem. Idem affirmat S. P. Aug. in Enchirid. ad Laurent. cap. 100. Atque Fulgentius ad Mortuum: Non ergo, inquit, prædestinati sunt mali ad hoc, quod male operantur à concupiscentia sua abstracti, & illeēti: sed ad hoc, quod iuste patiuntur invitti. Deinde prædestination ad bonum (jam enim usus invaluit, ut communiter in bonam partem Prædestinationis trahatur vocabulum) alia est ad finem, alia est ad media. Illa est Divinum propositum conferendi rationalibus creaturis æternam gloriam; ista vero propositum largiendi gratiam, ac præsertim finalem perseverantiam. Porro prædestination ad gratiam vel est ad gratiam sufficientem ac veritatem, vel ad gratiam efficacem: De prima ait S. P. lib. de Prædest. SS. cap. 6. *Electio quippe ista gratiae, non utique meritorum.* De secunda inquit eodem lib. cap. x. *Prædestinatione Deus præscivit que fuerat ipse facturus.* Quas omnes divisiones constat diversa tantum connotata spectare.

**Quomodo
voventur
prædestinati
ad gloriam.**

Prædestinati ad gloriam, de quibus agendum specialiter, vocantur *Præfiniti* ac *Prædeterminati*, quod est prorsus idem. Appellantur quoque *Dilecti*, & *Electi*: unde Apostolus 2. ad Timotheum: *Omnia, inquit sustineo propter electos.* Vocantur item *Cogniti* & *Præcogniti*: sic in altera ad Timoth. Epist. ait Apostolus: *Cognovit Dominus, qui sunt ejus.* Et Petrus Epist. I. *Præcogniti*

ante mundi constitutionem. Ulterius dicuntur *Probati*, *præordinati in vitam æternam*, & *vocati secundum propositum*: idque apud eundem Paulum non semel. Etiam vocantur ab ipsomet Apostolo *vasa misericordiae*, neccnon *vasa in honorem*. Joannes cap. x. appellat oves: & cap. xi. *Filios Dei*: Matthæus denique cap. xxv. *Benedictos a Patre*.

Similiter Prædestination appellatur *Dilectio*, *Electio*, *Propositum*, *Discretio*, *ac Præparatio*. Quæ nomina, licet saepissime pro eadem significatione usurpentur, secundum tamen rationem nostram ordinem quemdam important. Cum enim Prædestination sit ordinatio creature rationalis in finem, videtur supponere Divinam scientiam: quoniam velle alicui finem ultimum est actus dilectionis; dilectio vero cognitionem presupponit. Nullam hæc omnia præferunt difficultatem.

Propositiō III. Prædestination ad gloriam definiri potest. *Præscientia* & *Propositiō 3.* *præparatio beneficiorum Dei*, quibus certissimo liberantur quicunque liberantur.

Traditur hæc definitio à S. P. Augustino lib. de Dono Persev. cap. xiv. Non conveniunt Theologi in hujus definitio explicatione. Fautores Scientiæ medie putant loqui Augustinum de Præscientia conditionata. Nos de Scientia absoluta, quæ ab efficaci pender decreto, si loquamur de Prædestinatione hominum lapsorum; quam certum est S. Patrem potissimum definire. Supponit enim liberatio miseriā, miseria culpam. Et cum hominibus lapsis præparatur à Dei beneplacito donum finalis perseverantia, rectissime ait S. P. prædestinationem esse præparationem beneficiorum, quibus certissime liberantur, quicunque liberantur. Quapropter Augustinus de prædestinatione hominum post originale peccatum ratione quadam speciali locutus est. Si de statu innocentiae sermo sit, erit prædestinatione præscientia quædam conditionata: sed non præparatio finalis perseverantiae, quam Deus angelis & primo homini in viribus reliquit arbitrii. Manifesta sunt hæc ex cap. viii. & xi. lib. iv. Ergo Prædestinationem, prout utrumque statum complectitur, possumus cum D. Thomas i. P. q. xxiii. art. i, definire: *Est ratio transmissionis creature rationalis in finem vitae æternae.*

Propositiō IV. Prædestinationem pertinet ad mentem Dei simul, ac voluntatem.

Media hac via inter Scholasticos incedo: & assero quod si prædestinatione accide-

accipiat pro sola ordinatione & directione creaturæ rationalis in finem æternæ vitæ, ut nuper diximus cum S. Thoma, prædestinatio est actus intellectus connotans actum voluntatis, ut docent Thomistæ: si vero accipiat pro divino proposito & decreto conserendi gratiam & gloriam, quo sensu ait S. P. Augustinus de Prædest. SS. cap. x. *Prædestinatio est præparatio gratia in præsenti, & gloria in futuro:* arbitror cum D. Bonaventura, Scoto, & doctissimo Ariminense Prædestinationem esse actum voluntatis supponens actum intellectus.

^{9.}
Probatur.
Atque sic probatur pars 1. Ordinare unum ad aliud est opus intelligentiæ, *sola enim ratio dirigit*, inquit 2. Metaphys. Arist. Ergo si accipiat prædestinatio prout dicit directionem & ordinationem creaturæ rationalis, ad munus spectat intelligentiæ. Hujusmodi autem ordinationem connotare actum aliquem voluntatis constat: nam eapropter Deus aliquos dirigit in vitam æternam, quia illos amat, cum amare nihil sit aliud, quam velle alteri bonum. Igitur prædestinatio præsupponit, & connotat actum voluntatis, amoris, ac beneplaciti, ut dicebamus modò. Secunda propositionis pars certissima mihi videatur; primo quia propositum, decretum, dilectio pertinent ad voluntatem: deinde quia S. P. lib. de Dono persev. cap. 22. apertissimè ad voluntatem Dei prædestinationem refert: & denique quia etiam Hilarius ac Prosper in Epist. ad Augustinum illam appellant *Divina voluntatis propositum*. Connotare autem actum intelligentiæ certissimum quoque est: nam voluntas supponit in-

tellectum sibi proponentem quod beneplacito suo eligat, & prosequatur.

Opp. 1. Prædestinatio definitur ab Augustino: *Præscientia & præparatio mediorum, &c.* ^{10.} ^{Objectio 1.} *Præscientia est actus intellectus prædestinatio. Resp. nego consequentiam; si enim præscientia pertinet ad intellectum, præparatio ac propositum spectat ad voluntatem: quare Augustinus exigit ad prædestinationem actum utriusque potentiae, intellectus dirigen-
tis, & voluntatis determinantis. Præterquam quod est opinio inter Philosophos valde probabilis, etiam judicium directivum ac practicum non mentis esse, sed voluntatis operationem.*

Opp. 2. Dirigere est actus liber & efficax: Libertas & efficacia spectat ^{11.} ^{Objectio 2.} *duntaxat ad voluntatem: Ergo. Resp. directionem spectare ad voluntatem, prout importat propositum, ac decretum; atque ad intellectum, si accipiat pro sola præscientia ac directione, ut dictum supra.*

Opp. ultimo: Prædestinatio est pars ^{12.} ^{Objectio ul-} providentia: Providentia per Boetium ^{tima cum solutione.} Prof. 6. libri tv. ad solum pertinet intellectum: Ergo &c. Resp. nego minorem. Providentia enim attinet ad intellectum simul & voluntatem, quoniam intellectus non ordinat unum ad aliud, nisi voluntas velit unum propter aliud. Boetius ait: *Providentiam esse ipsam Divinam rationem, quæ multa disponit.* Atque id quidem recte; nam solæ causæ ratione utentes finem sibi ipsis aut subjectis causis proponunt, & provident media: cætera in finem propositum ab auctore naturæ contineantur.

C A P U T II.

Refutatur Ambrosii Catharini palmaris error.

S U M M A R I U M.

1. Error Catharini.

2. In vocabulo *prædestinationis* præpositio *præ* non dignitatis, sed temporis denotat præminentiam.

3. Solvitur objectio.

4. 5. 6. Soli prædestinati salutem consequuntur æternam

7. 8. 9. Responduntur objectionibus.

I.
Error Ca- CATHARINUS non omnes, qui semp-
therini, ternam adipiscuntur beatitudinem,
voluit in numero prædestinatorum
comprehendi: sed duplē illorum,
qui salvantur, proprio marte constituens
ordinem, in una parte locavit eximiæ
sanctitatis electos, ut Deiparam
virginem, Apostolos, ceterosque virtutibus
ac miraculorum gloria conspicu-

os; in altera homines minoris meriti
ac perfectionis, qui tamen redduntur
regni cœlorum participes. Sanctos
prioris generis prædestinatos esse con-
cedit, & uberiori gratiarum copia donari,
ita ut infallibiliter paratam sibi
gloriam obtineant. At homines po-
stremi generis, ordinaria scilicet virtute
exornatos negat prædestinari, aut ef-

R. P. Berti Theol. Tom. I.

L 12

fici

ficaci aliquo adjutorio subtrahi à perditione; sed communibus auxiliis suffullos docet & ipsos ad beatitudinem pervenire. Pervertens quoque nominum significaciones, noluit prædestinationem interpretari, quasi sit electio omnium salvandorum ante mundi constitutionem; sed particulam *Prae* in hoc nomine solummodo arbitratus est importare majorē cumulum meritorum, atque prioritatem dignitatis, non temporis. Quam Ambrosii Catharini sententiam *novum commentum* appellat Estius, & Dominicus Bannez ejusdem instituti 1. p. q. 23. art. 7. *bærefim manifestam*. Et quidem videtur valde propinqua errori Pelagianorum, qui apud Auctorem Hypognostici lib. 6. prædestinationem in solis Apostolis assertebant: quamquam initium salutis esse ex nobis, quod proprie est hæresis Pelagiana, nunquam revera tradidit Catharinus; ut facile possit contra fratris sui accusationem defendi. Erravit tamen omnium iudicio solemniter, ut mox demonstrabo.

2. PROPOSITIO I. In vocabulo *Prædestinationis* propositio *Prae* non dignitatis, sed temporis denotat præminentiam.

Probatur Demonstratur; nam 1. ad Corinth. cap. 11. habetur: *Prædestinavit Deus ante secula*. Et ad Ephes. 1. *Elegit nos ante mundi constitutionem*. Item Math. xxv. *Possidete regnum, quod vobis paratum est à constitutione mundi*: idest, ut exponit S. P. Tract. 105. in Joannem: *Ante mundum, & ante omnia tempora*. Probatur etiam ratione: Prædestination est propositum Divinæ voluntatis: Atqui propositum Divinæ voluntatis æternum est, cum sit actio Divina: Ergo &c.

3. OBJECTIO. Opp. Catharinus: Ait Apost. ad Rom. viii. *Quos prædestinavit bos & vocavit, & quos vocavit bos & iustificavit: quos autem iustificavit illos & glorificavit*. Sed vocatio, iustificatio, glorificatio, licet sint actus Divini, sunt tamen in tempore: Igitur & prædestination. Resp. Dispares esse rationem inter prædestinationem, vocationem & iustificationem: nam prædeterminatio, præscientia, decretum, & cætera illiusmodi, sunt actiones immanentes, & dicuntur relative ad intelligentiam ac voluntatem Divinam: at vocatio, iustificatio, & glorificatio sunt actiones transientes, & dicuntur connotative ad effectum productum in tempore.

4. PROPOSITIO II. Soli prædestinati salutem consequuntur æternam.

Probatur ex Communem hanc assertionem trahunt Scripturæ, confirmant Patres, sua-

det ratio. Matth. xxii. dicitur, quod illi, qui non sunt ex numero Electorum, mittentur in tenebras exteriores. Item ex cap. xxiv. manifestum est inter electos ac reprobos non dari medios. Rursus cap. xxv. Electis cœlestis regnum promittitur *paratum à mundi constitutione*. Salvantur ergo electi tantummodo.

Idem docet S. P. Augustinus, qui lib. iv. contra Julianum cap. 4. affirmat ex duabus parvulis ante mortem unum baptizari, alterum non baptizari, eoque unus sit prædestinatus, non alter: atque Juliano objicient locum Apostoli: *Bonitas Dei ad penitentiam adducit*, respondit: *Verum esse constat, sed quem prædestinavit adducit*. Libro quoque de Corrept. & Gr. cap. 1. Neque hos moveat, inquit, quod filii suis quibusdam Deus non det perseverantiam. Absit enim ut ita esset, si de illis prædestinatis essent, & secundum propositum vocatis, qui vere Fili sunt promissionis. Igitur Augustinus docet neminem esse perseveraturum, salvandum neminem, qui non sit de numero prædestinatorum. Neque aliud tradit lib. de Fide ad Petrum cap. 35. beatus Fulgentius, imo & Sacrofæcta Tridentina Synodus Sess. 6. cap. xii.

Denique probatur ratione: Salvandi, qui non sunt prædestinati, aut pervenient ad gloriam sola naturali virtute liberi arbitrii, aut adjutorio supernaturalis gratiae: Si primam dicatur à Catharino, manifeste profitebitur, ut constat, hæresim Pelagianorum: si secundum, jam prædestinationem aliquam fatetur; non enim conferuntur media, nisi ratione finis, neque gratia nisi ratione gloriae. Non dico autem omnia gratiarum dona, quæcunque ea sint, conferri ex decreto efficaci dandi gloriam: minime: sed, quod sat est ad impugnandum Catharini assertum, dico quod prædestination importat seriem auxiliorum, quibus prædestinati æternam salutem consequuntur, sive sunt efficacia, sive sufficientia duntaxat. Ergo si omnes adipiscuntur salutem per gratiam, jam salus erit prædefinita, tanquam per gratiam comparanda: At quænam gratia ex Dei prædestinatione conferatur, quemadmodum an prædestinatione gratuita sit, an ex præscientia meritorum, non est hujus loci definire.

Opp. I. Matth. xx. habetur: *Erunt novissimi primi, & primi novissimi*, id est, postremum tenebunt locum, qui primum electi sunt: Ergo datur duplex salvandorum ordo, unus eorum, qui vocati

5.
Probatur ex
S. Augustino.

6.
Probatur
ratione.

7.

vocati sunt & non electi, alter eorum qui simul electi sunt, & vocati.

Solutio 1. Resp. 1. cum Estio primos & novissimos dici & respectu hominum, & respectu Dei, ita ut Evangelicae sententiae fensus sit: *Multi qui iudicio hominum videntur primi; erunt Deo novissimi: & multi econtra qui iudicio hominum novissimi videntur, priui erunt iudicio Dei.* Homines enim cæteris præferunt divites, nobiles, sacerdotali gloria præclaros: at Deus humiles spiritu, pauperes, & qui persecutionem patiuntur propter iustitiam.

Solutio 2. Resp. 2. in regno cœlorum, quo nomine hujus temporis Ecclesia dicitur, primos esse novissimos, & novissimos primos, quoniam Judæi, qui primi ad Ecclesiam vocati sunt, nondum ad Christi fidem accesserunt, ad quam venerunt Gentiles, *novissimi*, & post illos Apostolica prædicatione invitati.

Objecatio 2. Opp. 2. Multi sunt prædestinati à constitutione mundi, ut legitur cap. xxv. Matth. Ergo non omnes qui salvantur ab eterno prædestinati fuerunt.

Solutio. Resp. Idem esse à constitutione mundi, & ante mundi constitutionem, quia Deus nihil disponit in tempore, quod

non prædefinierit ab æterno; quare dicatur quidem in Evangelio Cœlorum regnum paratum à mundi constitutione; sed ad Ephes. 1. ante mundi constitutionem & in 1. ad Timoth. ante tempora sacerdotalia.

Opp. 3. Vocati in vineam hora undecima non erant electi, & tamen receperunt mercedem: Consequuntur ergo salutem aliqui, qui non erant prædestinati.

Objecatio 3.

Solutio. Resp. Ut ad 1. in Evangelica parabola novissimos dici Gentiles, qui ad Christum conversi recenterunt eandem mercedem cum Judæis, qui legis Moysæ servaverant instituta. Quamquam in parabolis scopus attendi debet, neque necesse est omnia omnibus respondere. Sed vide, quæ de hujusmodi parabola diximus ix. capite lib. iii. Adverte tamen, non in eo errasse Catharinum, quod aliquos eximie sanctos, & efficacissima vocatione electos esse affirmaverit; nam idem de Paulo scribit S. Pater lib. de Grat. & lib. arb. cap. v. sed ideo erravit, quia erga salvandos inferioris ordinis nullam agnovit electionem, nullum propositum, nullam specialem Dei providentiam.

C A P U T III.

Deum neminem eligere sive ad gratiam, sive ad gloriam ex præscientia operum naturalium, neque propter opera præcedentia moralium virtutum.

S U M M A R I U M.

1. Variorum errores circa præsentem materialiam.
2. Erronea est animarum præexistentia, quam fixit origenes, & fictum est meritum prædestinationis comparatum ante illarum unionem ad corpora.
3. Non prædestinatur Electi ex prævisis meritis comparandis sola facultate liberi arbitrii.
4. Neque prædestinatur Electi ob præscientiam fidei, aut bonæ voluntatis ex solo libero arbitrio naturaliter prædeuntis.
5. Libera acceptatio, & bonus usus arbitrii prævisus antecedenter ad gratiam non sunt causa prædestinationis.
6. 7. 8. 9. 10. Opera moralium virtutum à Deo prævisa nullo pacto prædestinationis nosstræ causa sunt.
11. Et seqq. solvuntur objectiones.

I. Variorum errores circa præsentem materialiam.
ORIGENES hydra hærescon omnium, ut scribit lib. I. Hist. Pelagianæ Norisius, contendebat non una cum corpore animas procreat, sed antequam carnalibus vinculis colligantur, separatas omnino propriam fortè bonam, aut malam promeruisse. Ita ex naturalibus meritis comparatis ante unionem ad corpus, placuit Origene quancunque præelectionem repetere. Pelagius vero, qui ex Rufino Origenista exitiosissimum haustit venenum, aliquos prædestinari voluit ad gloriam, alios ad supplicia, quia illos Deus prævidit pie

sancteque victuros viribus arbitrii nullo indigentis gratiæ Salvatoris beneficio; hos econtra usque in finem novit in scelera prolapsuros. Is nimurum non utique præexistentiam animarum, sed præscientiam tamen naturalium meritorum cum Origene adstruit. Temperarunt errorem aliquantisper Semipelagiani, afferentes bona opera compleri per gratiam Christi, sed præcedere ex nobis initium fidei, & primum sanctæ cogitationis exordium: vel saltem, si etiam prima fides muneri divino inspiratur, pendere ex arbitrio solo illius accepta-

acceptationem & usum; atque ita di-
vinæ electionis esse causam meritum
naturale fidei initialis, aut cœlestium
donorum acceptationis. Hæc omnia
plenis Theologorum suffragiis repro-
bantur. Est tamen quorundam opinio,
qui tenent prædestinationem ad
primam gratiam pendere nonnunquam
à prævisione operum virtutum moralium;
non quod hæc opera de condigno,
& ex rigoroso debito Deum ad elargi-
endum gratiam obstringant; sed quoni-
am de congruo: & condecentia quadam
Dei liberalitatem alliciunt ac trahunt.
Sunt vero morales virtutes illæ, quæ
naturaliter absque numero auxilio exer-
centur: easque certum est de se pecca-
ta non esse, hominemque reddere pra-
vis cupiditatibus minus addictum. At
inesse illis aliquam rationem meriti ti-
tulo quoque decentiæ, negant Augustini-
niani Theologi. Sed ad ludum literari-
um jacienda jam alea.

Propositio I.

Probatur.

FROPOSITIO I. Erronea est animarum
præexistitia, quam finxit Origenes, &
commentitum meritum Prædestinatio-
nis comparatum ante illarum unionem
ad corpora.

Non est operosum Origenianam hæ-
resim confutare. Primo impugnatur ex
Scripturis, nam constat ex Historia Ge-
neseos universorum Conditorem antea
formasse corpus Adam ex limo terræ,
deinde inspirasse in faciem ejus spiracu-
lum vitæ, & hominem factum tunc esse
in animam viventem. Non ergo ani-
ma corpori præexistebat. Secundo re-
jicitur ex Apostolo; qui Epist. ad Rom.
cap. v. dicit. *Per unum hominem pecca-
tum intravit in mundum.* Nullum ergo
datur peccatum antequam anima in-
formet corpus; alias mors & pecca-
tum non per Adam intrasset in mun-
dum, sed per meritum Animæ ante-
cedenter prævaricata. Et cap. 9. de Ja-
cob, & Esau: *Cum nondum, inquit,
nati essent, aut aliquid boni egissent aut
mali.* Quæ verba nihil ad rem face-
rent, si animæ eorum priusquam in
corporeum carcerem detruerentur ali-
quid suissent promerita. In 11. etiam
ad Corinth. cap. v. scribit Apostolus,
*Homines judicandos secundum ea, quæ
gesserunt in corpore.* Tertio damnata
est Origeniana Sententia Capite 1.
Quinti Generalis Concilii his verbis:
*Si quis dicit, aut sentit præexistere ho-
minum animas, utpote quæ antea men-
tes fuerint, & sanctæ virtutes, satieta-
temque capisse divina contemplationis,
& in determinas conversas esse, demissas
que in corpora supplicii causa; anatbe-*

ma sit.

Denique apparet errorem Ori-
genis principiis absurdissimis inniti, cu-
jusmodi sunt fabulosa unitio omnium
creaturarum rationabilium, angelorum,
dæmonum & hominum, atque singula-
rum productio absque numero, & or-
dine: de quibus lege Scholion primum
ad Capitula contra Origenem clarissi-
mi nostri Christiani Lupi.

PROPOSITIO II. Non prædestinatur
Electi ex prævisis meritis comparandis
sola facultate liberi arbitrii.

Est definitio Fidei contra hereticos Probatur.
Pelagianos. Et probatur 1. ex Apost. dicente ad Röm. cap. 11. *Si autem
gratia, jam non ex operibus, alioquin
gratia non est gratia:* & infra. *Quis
prior dedit illi, & retribuetur ei?* 11. ex
Augustino scribente ad Vitalem: *Sci-
mus gratiam Dei nec parvulis nec ma-
joribus secundum merita nostra dari.*
111. ex ratione Theologica, siquidem
opus naturale non potest supernaturalia
beneficia promereri: Gratia & vita æ-
ternæ beneficia supernaturalia sunt: Er-
go opus naturale nullam gratiæ, aut vi-
ta æternæ meritum habet.

PROPOSITIO III. Neque prædestinatur
Electi ob præscientiam fidei aut bo-
na voluntatis ex solo libero arbitrio na-
turaliter prodeuntis.

Ad fidem pariter hæc propositio per-
tinet, & contra Semipelagianos definita
est à Synodo Arauscana Canon. 11. &
à Tridentina de Justificat. Canone v.
Prob. 1. ex Apostolo 2. ad Corinth. 3.
*Non quod sufficiens simus cogitare ali-
quid à nobis, quasi ex nobis.* 11. ex Au-
gustino, hæc verba in lib. de Prædest.
SS. cap. 2. sic exponente: *Attendant
hic, & verba ista perpendant, qui put-
tant ex nobis esse fidei cæptum, & ex
Deo fidei supplementum.* *Quis enim
non vident prius esse cogitare, quam cre-
dere?* 111. ex ratione: Gratia enim est
donum gratiæ collatum: Non ergo re-
tribuitur fidei, aut cuivis operi solius
liberi arbitrii facultate patrato.

PROPOSITIO IV. Libera acceptatio, &
bonus usus arbitrii prævisus antecedenter ad gratiam, non sunt causa præde-
stinatiois.

Sequitur ex dictis; & probatur 1.
quia sine gratia nemo opus aliquod bo-
num, quod revera sit meritorium salu-
tis æternæ, potest efficere; Igitur ne-
que motivum prædestinationis esse po-
test acceptatio gratiæ, & usus arbitrii
prævisus antecedenter ad gratiam. 11.
quoniam plurimi prædestinantur, qui
neque gratiam acceptatu*y* sunt ne-
que

que recte eadem usuri, ut sunt infantes qui Sacro tincti baptisatae ante rationis usum decedunt. Quos non praedestinari propter merita Parentum, neque propter bona opera, quæ si diutius viverent facturi essent, certum est in Augustiniana sententia, ut ostendam in sequentibus. 111. Per Augustinum in lib. de Prædest. SS. de Dono Persev. de Corrept. & gratia, quod liberum arbitrijum Deo vocanti consentiat, & bene utatur acceptis donis, est donum gratiæ descendens à Patre lumenum. Igitur commentitia est præscientia acceptanceis & recti usus arbitrii antecedenter ad gratiam. In his quatuor propositionibus Catholici omnes conveniunt.

6. PROPOSITIO V. Opera moralium virtutum à Deo prævisa nullo pacto prædestinationis nostræ causa sunt.

Probatur. Loquimur etiam de merito decentiæ, sive de congruo. Et probatur 1. Si opera moralium virtutum meritum aliquod haberent sive gratiæ, sive gloriæ, nostra sempiterna salus ab operibus naturalibus duceret initium: Atqui id falsum est: Ergo &c. Prob. minor: Initium nostræ salutis est fides supernaturalis; quæ est donum Dei: Nam Apostolus ad Ephes. cap. 2. ait: *Gratia salutis per fidem, & hoc non ex ipsis, Dei enim donum est.* Quæ Apostoli verba exponens Tridentinum Concilium Sess. 6. cap. VIII. ait: *Perpetuus Ecclesiæ Catholicæ sensus tenuit, ut per fidem justificari dicantur, quia fides est humana salutis initium.*

7. Si dixeris Tridentinum explicandum Confirmatur. esse de merito de *condigno*, non de *congruo*; dico id gratis omnino asseri, & contra Sacrosanctæ Synodi mentem. Nam eadem Sess. definitur, *Justificationis initium sum à vocatione Dei, qua nullis eorum meritis præcedentibus vocantur:* Excluditur ergo qualecunque meritum etiam de congruo. Præterea Fides: quæ ab Apostolo, & à Concilio initium salutis appellatur, vitam æternam atque justificationem de congruo tantum promeretur, non de condigno: At libero arbitrio sine gratia virtutes morales exercenti, ut constat ex Augustiniana Epist. ad Xystum, non ineft meritum, quale ex Divino adjutorio tribuitur Fidei: Igitur eidem libero arbitrio sine gratia operanti nullum meritum salutis æternæ concedendum est, etiam solius congruitatis atque decentiæ.

8. Rursus demonstratur propositio; quippe si opera moralium virtutum nostram prædestinationem quomodolibet promonstratur.

rentur, gratia non esset gratia, quoniam daretur secundum merita nostra: quod damnatum est in multis Conciliis Diofpolitanæ, Arausianæ, alisque omnibus post exortam hærefum Pelagianorum.

Probatur etiam auctoritate S. P. Augustini, qui lib. 1. ad Simplic. quæst. 2. Probatur 2. ait: *Non babeo quid intuear in eligendo hominibus ad gratiam & salutem,* ex S. Augustino.

nisi vel maius ingenium, vel minima peccata, vel utrumque. Addamus etiam, si placet, utiles honestasque doctrinas. Sed cum hoc statuero, ita meridebit ille, qui infirma mundi eligit ut confundat fortia, ut eum intuens, & pudore corruptus ego irrideam multos, & pra quibusdam peccatoribus castiores, & pra

Piscatoribus Oratores. Et libro 1. de Peccatorum meritis & remiss. Unde fit, inquit, ut homo ab inenunte pueritia modestior, ingeniosior, temperantior, in eo loco sit, ubi ei predicari gratia Christiana non possit: alius autem tardus ingenio, libidinibus deditus, flagitiis cooperitus ita gubernetur, ut audiat, credat, baptizetur, rapatur? Hæc Augustinus, qui manifestissimis exemplis demonstrat aliquando prædestinari quosdam moralibus virtutibus minus deditos, idque non à meritis naturalibus pendere, sed à Dei beneplacito. Contrariæ opinionis censuram, assert Ludovicus Habert de Prædestinat. Paragrapho v. & Juenin cap. vi. art. 1. Concl. 3.

His occurunt quidam Theologi 10. ponentes officiis virtutum moralium Oppositio gratiam rependi decentia quadam & con- aliquorum gruitate, quæ non operibus naturalibus Theologorum inest in se inspectis, sed vi conventio- rum refuta- tur. nis, de qua complacuit Divino Patri cum Christo pacisci, se quidem facien- ti quod in se est gratiam & gloriam mi- nime denegaturum. At suppositum est & ad libidinem fictum paclum istud Molinianum, nullius nixum Scripturæ Sa- cræ auctoritati, & exemplis eorum qui inter Ethnicos relinquuntur, produc- que Augustinianis verbis oppositum; dissonum quoquerationi: non enim con- stituto paclu, quod retribuitur benefi- cium est, sed justitia. Quare sequen- tem propositi: *Quia opera viribus solius naturæ elicita omnino sterilia sunt, atque incapacia merendi dona intrinsece & theologice supernaturalia, ideo dicimus obligationem quam Deus habet con- ferendi gratiam facienti quod est in se viribus naturæ, seu viribus gratia pure naturalis, sive non theologice supernaturalis, non oriri ex bonitate talium operum,*

operum, aut ex illo merito sive condigno, sive congruo, quod in sit illis operibus in ordine ad gratiam; sed ex pacto inter Christum filium suorem nostrum & Patrem initio, ad gratiam hominibus conferendam propter Christi merita, respiciendo ea naturalia opera ut purum terminum, non ut meritum ullum aut rigorosam conditionem: Istam, inquam, Propositionem in Comitiis Generalibus Cleri Gallicani die 4. Septembris anno 1700. habitis in Regio Palatio Sangermano notataam hoc tetro commate invenimus: Pactum istud, quod inter Deum & Christum afferitur, commimentum est temerarium, erroneum, nec solum tacente, sed etiam adversante Scriptura, & SS. Patrum traditione prolatum.

II.
Objec^{tio} 1.

Opp. 1. Legitur in Evangelio: *Venite benedicti Patris mei. Esurivis enim & dedi^{stis} mibi manducare: siti^{vi}, & dedi^{stis} mibi bibere:* Igitur eleemosyna, aliaque moralia opera sunt causa salutis. Prob. conseq. nam opera nuper in Evangelio commemorata non sunt à charitate Christi & à fide, alias ibidem justi non responderent: *Domine, quando vidi^{mus} te esurientem?* Ergo opera illa naturalia sunt, & viribus arbitrii patrata.

Solutio.

Resp. nego consequentiam; nam opera ineritoria aeternae salutis referri debent in Deum, & in ejus obsequium exerceri, quod absque fide & charitate nemo praestat: & ideo opera quae non proficiuntur à gratia veram rationem meriti nequeunt habere, sed abunde compensantur per tempore aliquam mercedem, ut de naturalibus virtutibus Romanorum non semel asseruit Augustinus. Justi ergo in extremo iudicio mercedem ac præmium referent eleemosynarum, quas ob Christi amorem elargiti fuerint minimis ac pauperibus. Ad probationem consequentia dico eapropter justos dicturos esse: *Domine, quando te vidi^{mus} esurientem?* quoniam ipsi non viderunt Christum in carne pauperem & mendiculum: unde correpti admiratione, quandonam, inquiet, vidimus te regem gloriae more patiperum cibum, potum, atque indumenta pente^{tem}? Quam admirationem ab eis supremus Judex removendo dicturus est: *Quod un*us* ex minimis meis fecisti, mibi fecisti.*

12.
Objec^{tio} 2.

Opp. 2. In Actibus Apostolorum cap. x. Cornelius promeruit eleemosynis suis, ut instrueretur in fide. Lucae xix. Zachaeus studio videnti Christum impetravit, ut ab eo videretur, & vocaretur. Lucae xxiiii. Latro socium incepans

& Christi prædicans innocentiam ab eo meruit audire: *Hodie necum eris in Paradiſo.*

Resp. Cornelium non sine aliqua fide eleemosynas erogasse, ut ait S. P. cap. vii. de Prædest. SS. ac probatur ex illo Pauli testimonio: *Quomodo invocabunt in quem nou crediderunt?* Promeruit ergo, ut instrueretur in fide, quoniam orabat, & eleemosynam largiebatur ex fide aliqua, tametsi nondum valida atque perfecta. Idem dicendum est de Zachaeo & Latrone, in quibus ut ait Prosper cap. 13. & 14. aduersus Collatorem: *Precessit aliqua preparatio ex supernaturali fide:* quæ facile potuit in ipsis esse, quoniam ambo erant Iudei. Fidem præsertim Latronis, qua creditit in hominem crucifixum, agentem animam, plenum opprobrii, derelictum à suis, nullo prædicante, blasphemantibus omnibus, quis non credit maximum opus gratiae, ac præstantissimum passionis Christi beneficium? Lege Homiliam S. Joannis Chrysostomi in Sanctum Latronem. At nihil nos debent movere istiusmodi exempla, quibus abutabantur etiam Semipelagiani.

Opp. 3. In multis Scripturæ locis afferitur Deum invenire bonos, ac propter illis gratiae beneficia rependere; ut Genes. 18. Job. 13. & alibi. Præterea Zachariae cap. 1. *Convertim^{us} ad me,* ait Dominus, & ego, *convertar ad vos:* & Prov. 16. *Hominis est præparare animam, &c.*

Resp. Deum invenire in bonis hominibus illud tantum, quod ipse facit; Ita S. P. lib. 1. contra duas Epist. Pelagianorum: exhortationibus Scripturarum commendari liberum arbitrium, sed non excludi gratiam prævenientem, quemadmodum, ubi dictum est *Converte nos Domine, & convertemur, &, Præparatur voluntas a Domino,* commendatur gratiae beneficium, non denegatur libertas; ita S. P. lib. de Grat. & lib. arb. cap. 5.

Opp. 4. Augustinus de Dono Persev. cap. 14. scribit. *Habere quosdam in ipso ingenio Divinum naturaliter munus intelligentiae, quo moveantur ad fidem.*

Resp. Ut diximus lib. 1v. cap. xii. Augustini verba tantum probare, quosdam propter virtutum moralium exercitamenta habere minorem in se obdurationem, & facilius, si à Deo videntur, moveri; non vero ex allatis verbis infertur naturalia opera habere aliquod gratiae meritum. Constat ex verbis quæ subsequuntur: *Si Dei, inquit ibidem Augustinus, altiori judi-*

Solutio.

Objec^{tio} 3.

Solutio.

Objec^{tio} 4.

Solutio.

cio à perditionis massa non sunt gratiae prædestinatione discreti, nec ipsa eis adhibentur vel dicta Divina, vel facta per quæ possent credere, si audirent talia, vel viderent. In eadem perditionis massa derelicti sunt etiam Judai, qui non potuerunt credere factis in conspectu suo tam magnis, clarisque virtutibus. Hæc S. P. Itaque si ab altiore judicio Dei descendit, ut aliquis credit & salvetur, & quisquis tali judicio discreta non est, nequam credit; profecto sola naturalia opera nullatenus supernaturalis fidei præmerent initia.

^{15.} Opp. 5. Chrysostomus Hom. 45. in Objectio 5. Genes. docet Abrahamum se prius dispossuisse, quam à Deo tam magna gratia acciperet beneficia.

Responsio. Resp. Propter grassantem hæresim Manichæorum, qui negabant liberum arbitrium, S. Joannem Chrysostomum passim eam dicendi adhibuisse rationem, præsertim in Homiliis ad populum, ut illum ad bona opera inflammaret. De Chrysostomi sententia dicendum alibi. Immerito Vasquesius tantum Ecclesie Patrem Semipelagianis adnumerat. Possumus omnia loca Chrysostomi, ubi negat Deum prævenire hominum voluntatem, commode exponere, quod eam non præveniat libertatem evertens, ut commenti sunt Manichæi. Aperte se explicat Sanctus Doctor Hom. xii. in Epist. ad Hebræos, ubi ait: *In Dei po-*

testate sunt omnia, sed non ita, ut noſtrum liberum laedatur arbitrium: & infra: Non prævenit noſtras voluntates, ne perdat noſtrum liberum arbitrium.

Opp. 6. In Martyrologio Romano die Junii ultima legitur, Basildem Ethnici cum militem recepisse mercedem, quod sanctam virginem Potamienam visitasset dum ad supplicium duceretur, ejusque pudicitiam tutatus esset. Resp. vel mercedem ibidem dici orationem à Virgine factam pro Baslide, vel in isto aliquam fidem præcessisse ex supernaturali Dei beneficio; qua deinde Martyr occubuit, ut scribit Euseb. Hist. Eccl. lib. 6. cap. 5.

Opp. ultimo Scholasticum prolo- Objectio ultimum, *Facienti quod in ſe eſt, Deus tima cum ſo- non denegat gratiam.* Resp. sensum hu- jus axiomatis eſt, quod, qui facit ex viribus primæ gratiæ quod potest, gratiam à Deo habet uberiorem ac plenioram. Explicatum alio ſenu mutatis tan- tum vocibus *Semipelagianisnum inflau- rat,* inquit in laudata Censura Clerus Gallicanus. De hoc Scholasticorum proloquio plura dicam in diſputationibus de Gratia Christi: ubi propositiones hu- ius capituli novorum argumentorum acceſſione erunt confirmandæ. Sunt enim nunc pro necessitate hujus libri leviter delibatae, atque labiis, ut inquiunt, extremis.

^{16.} Objectio 6. cum ſolu- tione. *alioſtor.*

C A P U T IV.

Prædestinationem ad gloriam priorem esse prædestinationem ad gratiam.

S U M M A R I U M.

1. Prædestinationem ad gloriam præcedit prædestinationem ad gratiam.

2. 3. Solvuntur duæ objeſtiones.

De Prioritate
Prædestinationis
ad gloriam,
& gratiam.

D E PRÆDESTINATIONE ad gratiam inquirendum restat, num ele- ctionem illam antecedat vel subſequatur quæ eſt ad gloriam. Sunt au- tem in Divinis omnia ſimul, & ſola ratione noſtra unum præcedit alterum; ideoque de hac tantum prioritate præ- fens quæſio instituitur.

I. PROPOSITIO. Prædestinationem ad glo- riam præcedit prædestinationem ad gratiam.

Probatur I. ex Scripturis; Breviter probatur I. ex Scripturis; ſic enim habetur Act. xiiii. Et credi- derunt quotquot erant præordinati ad vitam æternam: Ergo præordinatio ad vitam cauſa eſt, cur Deus largiatur do- num fidei, & conſequenter gratia ſub-

R. P. Berti Theol. Tom. I.

ſequitur prædestinationem ad gloriam, ut cauſam effectus. II. ex Fulgentio, qui lib. 1. ad Monim. cap. 13. ſcribit: *Illi cum Christo regnabunt, quos Deus gratuita ſua bonitate prædefinavit ad regnum; quia enim tales prædefinando præparavit ut Regno digni eſſent, præparavit ſecundum propositum vocandoſ ut obediant; præparavit iuſtificandoſ, ut accepta gratia recte credant, & bene vivant, &c.* Et S. P. Auguſtinus de Prædef. SS. cap. x. *Gratia, inquit, eſt prædestinationis effectus.* III. Proba- tur ratione: Finis eſt omnium cauſarum prima, quippe prior eſt finis in intentione, & ejus cauſa aguntur omnia, & media opportune parantur: Atqui glo- ria

Mm

ria

ria est finis, & gratia est medium consequendi ipsam gloriam: Ergo in Dei mente ac prædestinatione gloria prior est, quam gratia.

2.
Objec^{tio} 1.

Opp. 1. In re gratia præcedit gloriam: sed ordinem quem res habent in se, habent etiam in Divina prædestinatione: Ergo, &c.

Solutio.

Resp. nego minorem, quoniam in executione media præcedunt finem, in intentione vero finis præcedit media. Constat id exemplis evidenterissimis. Aegrotus prius intendit sanitatem, & hujus gratia eligit medicamenta; in executione vero medicamenta præcedunt sanitatem: & sanus prius decernit iter Romam versus habendum, & hujus causa parat equum aut rhedam; & tamen prius hanc consendit, quam perveniat ad Urbem.

3.
Objec^{tio} 2.

Opp. 2. Quamquam operans prius intendit mercedem quam opus, qui tam indicit operam, prius intendit opus, quam mercedem; ita colonus primo vult denarium, deinde vineæ culturam; sed Dominus vocans operarios vult primum

culturam vineæ, deinde solutionem dñarii. Ergo Deus, qui nos quasi operarios conductit in vineam suam, primo intendit opera nostra ac merita, postrem mercedem & gloriam.

Resp. conc. ant. nego conse^q. ac patritatem. Homines præcipue in condendis operariis spectant propriam utilitatem, ideoque prius volunt opus tanquam sibi utile; & quia hanc utilitatem habere nequeunt, nisi solvant operariis mercedem, ideo hanc mercedem intendunt secundo loco. Contra Deus, qui bonorum nostrorum non indiget, sed spectat gloriam suam, ac nostram utilitatem, primo vult nostram beatitudinem, in qua magnopere glorificatur; & quoniam beatitudo haber non potest absque gratia, idcirco gratiam secundo loco intendit. Atque ita respondet Estius dist. xl. §. viii. Sed respondere quoque possumus majorem esse falsam, quando aliquid intenditur tanquam beneficium indebitum, antequam propinatur ut merces: quod planius erit in sequentibus dilucidandum.

C A P U T V.

Ex Sacris litteris ostenditur, Prædestinationem ad gloriam in hoc statu non esse ex præscientia meritorum.

S U M M A R I U M.

1. 2 3. Præliminaria ad Resolutionem.

4. Usque ad 12. Ex Sacris litteris demonstratur prædestinationem ad gloriam esse in statu naturæ lapsum gratuitam: ubi etiam

refutantur variæ adversariorum responsiones.

12. & seqq. Satisfit objectionibus.

1.
Præliminare
I.

Q UÆSTIONEM aggredimur magna contentione inter Theologos agitataam. In qua jam non disputatur de meritis naturalibus, quae comparate ad gratiam vel gloriam nulla sunt, sed de meritis Deo per gratiam auxiliante patratis. Hæc autem quæstio non versatur circa Prædestinationem quantum ad omnes ejus effectus; sic enim accepta comprehendit gratiam, quam non esse ex operibus docet Catholica Fides: sed disputatur de gloria cuius intuitu Divina beneficia, præferim vero finalis perseverantia donantur. Neque dubium ullum est de meritis Christi, dicente Apostolo ad Ephesios 1. 5. *Prædestinavit nos in adoptionem filiorum per Jesum Christum;* sed de meritis personalibus ipsorum prædestinatorum. Inquiritur autem de hoc statu, in quo supponitur originale peccatum; nam de prædestinatione Angelorum nos quidem adverbaris consentimus.

2.
Præliminare
2.

Suntergo duo inter se pugnantia Scholarum placita. Primum est eorum, qui tenent Dñm æqualiter velle omnes salvos fieri, singulis conferre media ad salutem, & illos ad gloriam eligere, quos prævidet bene operaturos, & perseveraturos usque in finem. Alterum illorum, qui docent ex perditionis massa Deum pro suo beneficito ante prævisionem futurorum operum alias prædestinare, alias relinquare: atque his, quos prædestinat, præter communia gratiarum dona, beneficia talia parare, quibus à perditione certissime liberentur. Tenent priorem Sententiam Henricus Gandavensis, Okamus, Gabriel, & cum aliis recentioribus Jesuitis Vasque-sius, Lessius, Valentia. Stant pro opposita S. Thomas, Aegidius, Gregorius Ariminensis, Bellarminus, Suarezius, Simonet, Abulensis, Estius, Sylvius, & alii. At discipuli Scotti diffident inter se, quod eorum Antesignanus

nus 1. Sent. dist. 41. afferat utramque Sententiam esse probabilem; Mastrius tamen, quem fere omnes sequuntur, gratuitam prædestinationem defendit; tenet contrariam Sententiam Claudius Frassen. Quoniam Medistæ complures Prædestinationem gratuitam nedum rejiciunt, sed etiam cum Joanne Adamo dicunt ab Augustino per excessum fuisse traditam, in eaque desiderari Catholicum aliquod temperamentum; non abs re erit meminisse decreti Claudi Aquavivæ, de quo diximus in Præfatione. Probatum illud fuisse votis Joannis Azorrii, Gasparis Gonzalez, Jacobi Tyrii, Petri Busæi, Antonii Guisani, & Stephani Tucci, demonstrat Norisius in Vind. cap. iii. §. vii. Addimus Eminentissimum Bellarminum, ad quem nuper accessit Edmundus Simonet, lib. 2. de Grat. cap. xi. in fine hæc proferre: *Hæc sententia non quorumvis doctorum opinio, sed fides Ecclesiæ Catholicæ dici debet.* Neque Bellarminus ipse adduci unquam potuit ut assentiretur Sententia P. Caroli Faraonis Præceptoris sui, ut scribit in vita Bellarmini cap. vi. Jacobus Fuligatus. Quid plura? P. de Rhodes Jesuita disp. v. de Deo qæst. 2. sect. 5. hæc de Sententia nostra pronuntiat. Tenent illam i. Scripturarum interpres nobilissimi Abulensis, Salmonon, Pererius, Toletus, Lyranus, & ad unum veteres omnes. ii. Controversiarum Scriptores celeberrimi Bellarminus, Driedo, Ricardus, Castro, Estius, Horantius. iii. Scholastici fere omnes. Scripturas habent pro se apertissimas, ac multos Patres, rationes denique omnino efficaces. Addit Sententiam oppositam à plerisque fuisse exceptam, quoniam ignari citius illi acquiefcunt, neque in ea statim se prodit divinorum judiciorum abyssus.

^{3.} Distinguendus est autem duplex ordo, intentionis scilicet, & executionis, qui diversum connontant terminum; quatenus Deus videns universam perditionis massam aliquos misericorditer voluit eripere & ad gloriam transferre: noluit tamen hanc largiri nisi tanquam coronam iustitiae, & bonis arbitrii meritis, ideoque specialia gratiarum dona electis suis præparavit, ut hæc merita ponerentur, quibus gloria rependenda esset tanquam merces ac præmium. Itaque intentionis ordo dicitur relative ad massam perditionis, in qua comprehenduntur aliqui nulla meritorum prærogativa ab aliis secreti & sola misericordia prædestinati: & ordo executionis dicitur comparare ad opera meritoria, quibus

R. P. Berti Theol. Tom. I.

Divina promissione supposita gloria non tam beneficium est, quam retributio mercedis. Fatemur itaque omnes, gloriam coronam esse, denarium, bravium, justamque retributionem. Idque negant solummodo Calvinus, Gomarus, & hujus furfuris pauci, dicentes bona opera Deo pluribus titulis deberi, ideoque non esse meritoria felicitatis æternæ. Sed frivola sunt hæc; nam qualiaunque sunt bona opera creaturarum, si non merentur gloriam secundum absolutam æqualitatem, merentur tamen Divina presupposita ordinatione. His prænatis de ordine Divinæ intentionis, è Scripturarum, Patrumque doctrina repetimus discussionem.

PROPOSITION: Ex Sacris literis demonstratur prædestinationem ad gloriam Propositio. 4. esse in statu naturæ lapse gratuitam.

Quamplurima sunt Scripturarum di- Probatur ex vinarum testimonia, quibus nostrum novo testamento. Primum sit. Joan. xv. habet: *Non vos me elegistis, sed ego elegi vos, ut eatis, & fructum afferatis, & fructus vester maneat.* Alterum desumi potest ex Epistola ad Ephes. cap. 1. ubi Apostolus ait: *Elegit nos Deus in Christo ante mundi constitutionem, ut essemus sancti & immaculati in conspectu ejus in caritate:* & infra: *Prædestinavit nos in adoptionem filiorum secundum propositum voluntatis suæ, in laudem gloriae gratiaæ suæ.* Tertius locus sit ex Epist. ad Coloss. cap. 1. *Qui dignos nos facit in partem sortis Sanctorum:* ubi forte appellat Apostolus Electionem ad gloriam, quod obtingat adinfar sortis prater hominum intentionem, ac studium. Accedunt verba ejusdem Apostoli ad Titum cap. 3. *Non ex operibus justitiae, que fecimus nos, sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit:* quo loco utitur potissimum S. Thomas. Afferri quoque possunt ex Epist. ad Corinth. loca omnia, quibus docet solam Dei gratiam homines discernere, & nemini gloriamendum esse, nisi in Domino; E. G. hæc verba: *Quis enim te discernit? quid autem babes, quod non acceperisti? si autem acceperisti, quid gloriaris quia non acceperis?*

Neque dissimilia sunt quæ ex veteri te testamento possunt proferri. Eligam Probatur ex per pauca. In Psalmo 17. legimus: *Salvum me fecit quoniam voluit me.* Apud Ezech. 38. promittens Deus Electis suis immutationem cordis, aliaque spiritualia bona, quæ sunt effectus prædestinationis æternæ, ait: *Non propter vos ego faciam, sed propter nomen sanctum meum.* Et ne multus siam, i. Regum, Mm. 2. Psalm.

Psalm. 22. 78. 105. & Jerém. 14. implorant justi gratiam, salutem, & beatissimam æternitatem propter gloriam Divini nominis. Constat ergo ex his, aliisque permultis Sacrarum Scripturarum textibus non propter merita hominum, sed secundum beneficium Dei fieri prædestinationem Sanctorum.

6.
Responsio
adversaria
eliditur,

Adversarii respondent in his locis agitantum de Electione ad fidem, ad Evangelium, ad gratiam, sive de prædestinatione ad gloriam complete & adæquate acceptam, prout etiam auxiliorum dona complectuntur. Sed inaniter ludunt operam. Nam fructus qui manet, non est fides, non gratia; sed finalis perseverantia, consummata charitas, & sempiterna beatitudo. Neque eligi dicuntur Sancti ad Sanctitatem & gratiam, sed econtra Sanctos & immaculatos fieri, quia sunt electi; ut observat in primum caput ad Ephes. Hieronymus. Sors quoque Sanctorum non potest esse sola fides aut gratia, quoniam haec reprobri quamplures participant. In Epist. autem ad Titum expresse ex Dei misericordia repetitur consecratio salutis. Discernunt quidem fides & gratia inter incredulos & fideles, inter impios ac Santos; sed discretio ista est temporalis, non sempiterna; nam qui prædestinati non sunt partem habebunt cum infidelibus. Quid ultra expetis? Ut dicitur calorum regnum complacita Dei benignitate promissum? Id Lucas affirmat cap. XXII. 32. *Nolite timere, pusillus grex, quia complacuit Patri vestro dare vobis regnum.* Et Christus Dominus de oibus, quas dedit ei Pater, Joannis x. 28. *Et ego, inquit, vitam aeternam do eis:* & non peribunt in aeternum, & non rapiet eas quisquam de manu mea. Quinam sunt autem nisi prædestinati ad gloriam, oves, quæ ē manu pastoris rapi non poterunt? & quare non erunt oves haec rapienda, nisi quia Pater eas elegit, & dedit Christo? Sed haec omnia brevissime complexus sum, ut unicum D. Pauli testimonium accuratius expendam.

7.
Confirmatur
ex S. Paulo.

Est illud in Epist. ad Romanos cap. ix. ubi Apostolus ad demonstrandum adoptionem filiorum Dei ex carnali generatione, aut ex operibus prævisis nequam pendere, sed unicum habere causam in Dei beneficium, afferit exemplum duorum filiorum Iacob, Jacob & Esau, & v. 11. ait: *Cum enim nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent aut mali, ut secundum electionem propositum Dei maneret, non ex operibus, sed ex vocante dictum est ei: Quia major ser-*

viet minori, sicut scriptum est: Jacob dilexi, Esau autem odio habui. Hoc loco Apostolus pares fuisse demonstrat Jacobum & Esau quantum ad parentes quia ex uno concubitu eos genuit Rebecca; & quantum ad merita eorum, quia ex solo Dei proposito, extantibus adhuc puerulis in utero, prædictum est matri Genes. xxv. 23. *Major serviet minori.* Et ne quis objiceret Deum esse iniquum, qui absque meritorum intuitu unum elegit, non alterum, addit protinus: *Quid ergo dicemus? nunquid iniurias apud Deum?* Absit. Moys enim dicit: *Misererebor, cuius misereor, & misericordiam praefabo, cuius misererebor.* *Igitur non volentis, neque currerentis, sed miseren'tis est Dei.* Rursus aptissimo exemplo coeret hominum querimonias. *O homo, inquit, tu quis es, qui respondeas Deo?* Nunquid dicit segmentum ei, qui se finxit: *Quid me fecisti sic?* *Ahnon habet potestatem figulus lutu ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, & aliud in contumeliam?* Deinceps ne quis reponeret Deum esse crudelem, qui odisset Esau; ait, *odium erga Esau fuisse ex justitia, & amorem erga Jacob ex misericordia:* *Quod si Deus volens ostendere iram, & notam facere potentiam suam, suscituit in multa patientia vasa irae apta in interitum, ut ostenderet divitias gloriae suae in vasa misericordiae quæ preparavit in gloriam.* Ex quibus apparet filios promissionis & adoptatos in hereditatem Christi fuisse prefiguratos in Jacob: Atqui Jacob nullo meritorum suorum intuitu electus est, sed benevolia voluntate Dei, qui miseretur cuius vult misereri: Ergo, &c.

Contra apertissimum testimonium Apostoli variis interpretationis fere adversarii tutantur. Ac primo nonnulli respondent, loqui Apostolum de prædestinatione ad Evangelicam legem, & ad gratiam, non vero de prædestinatione ad gloriam: sed refutantur quamfacillime. 1. Quia vocati secundum propositum sunt juxta Apostolum prædestinati etiam ad gloriam. Sribit enim præcedent cap. VIII. *Scimus, quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, iis, qui secundum propositum vocati sunt Sancti.* At iis, qui electi sunt ad solam fidem vel gratiam, non omnia cooperantur in bonum, quia ex istis reprobri peccant, & plures non quam à peccato resurgent, & omnes pessima morte decidunt; & consequenter hic neque mors, neque permisso peccati cooperantur in bonum. Deinde

8.
Oblocus
adversaria
secundior.

de de prædestinatis ait ibidem Apostolus vocari, justificari, glorificari. *Quos autem prædestinavit, inquit, hos & vocavit, & quos vocavit hos & justificavit, quos autem justificavit, illos & glorificavit.* Qui ergo non glorificantur non sunt de numero illorum prædestinationum, de quibus D. Paulus instituit sermonem. Rursus de his scribit non separari à charitate Christi, sed angustias, famem, nuditatem, gladium, & adversa omnia superare propter eum, qui dilexit nos. At qui fidem & gratiam recipiunt, sed non finalē perseverantiam, ab ea charitate morte perpetua separabuntur. Præterea Apostolus vocat prædestinatos *vasa misericordia;* & *vasa honoris;* honor autem electorum est vita æterna, qui enim hanc deperdunt, in opprobrium sempiternum tradendi erunt. Denique concludit Apostolus *vasa misericordia præparata esse in gloriam;* at quamplurimis confertur gratia, quibus tamen non est præparata gloriæ beatitudo. Quamvis ergo loquatur Apostolus de vocatione ad legem Evangelicam & de prædestinatione ad gratiam, quod verum est; tamen non denegat electionem ad gloriam, sed contra ostendit ex hac electione conferri Electis à Deo & fidem & gratiam, & specialiter efficax auxilium, quo separari non possunt à charitate Dei, quo finaliter perseverant, quo in vasis misericordia gloriæ suæ divitiæ manifestantur.

9.
Alia explica-
do S. Pauli
sideratur.

Allii respondent loqui Apostolum de prædestinatione ad gloriam, & hanc non esse ex prævisione meritorum, quæ comparantur naturæ viribus, sed esse tamen ex præscientia operum, quæ perficiuntur auxilio gratiæ. Verum neque hæc responsio subtilit. Si enim Apostolus sola naturalia opera excluderet, frustra sibi objecisset Deum fore iniquum, & acceptatorem personarum. Immerito quoque recurrisset ad merum beneplacitum Dei, qui misericordiam impedit cui vult; atque nulla ratione ex his, quæ dixerat sequenti cap. xi. conclusisset, prædestinationis mysterium & judicia Dei esse inscrutabilia. Et enim quilibet etiam ingenio rudis percepit, quæ affirmat Apostolus, locum non habere, si prædestination fiat ex prævisione meritorum etiam quæ comparentur per gratiam. Tunc enim non est respondendum: *Non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei, aut, Cujus vult miseretur, & quem vult inducat.* Non utique; sed respondendum esset, nullam apud Deum esse iniquitatem

tem, nullamque personarum acceptationem, quia hunc prædestinavit, illum repulit non secundum propositum voluntatis suæ, sed secundum præscientiam meritorum. *Quis illum acutissimum sensum* (inquit S. P. Augustinus Epist. 194. alias 105.) *defuisse Apostolo non maretur?* Hoc quippe ille non vidit, quando sibi velut adversantis objecti quæstione, non id potius tam breve, tam apertum, sicuti isti putant, verum absolutumque respondit. Cum enim rem stupendam proposuisset, quomodo de nondum natis, nec alicui agentibus boni aut mali recte dici potuerit, quod unum Deus dilexerit, alium odio habuerit, ipse sibi objecta quæstione motum exprimens auditoris: *Quid ergo dicemus, inquit, unquam iniquitas apud Deum absit?* Hic ergo erat locus ut diceret quod isti sentiunt. *Futuraenim Deus opera prævidebat, quando majorem minori serviturum esse dicebat.* Quæ Augustini responsio militat de præscientia operum, quæcumque sint, sive naturalia, sive comparata per gratiam unicuique communem. Accedit quod Apostolus ait: *Antequam aliquid boni egissent aut malum, ut secundum electionem propositum Dei maneret, non ex operibus, sed ex vocante &c.* Vide, non ad opera gratiæ, sed ad vocantis electionem ac propositum Jacobi prædestinationem referri? Tandem duo illi gemini Jacob & Esau, *Cum nondum natu fuisserent,* neque naturalia, neque supernaturalia opera perpetraverant; & consequenter Apostolus utraque excludit.

Respondet Beccanus ex nostra explanatione sequi, etiam Esau fuisse reprobatum absque præscientia meritorum, quod est dogma Calvinianum. At inepita consecratio; nostra enim intentia docet reprobationem negativam fieri propter originale peccatum, quod oderat Deus in Esau; positivam vero in adultis & baptizatis propter peccata actualia: & Deum gratis damnare homines, & prædestinare sine culpa ad supplicium, nemo Calvinus concedit. De utraque reprobatione agam in fine hujus libri. Nunc adverte Apostolum appellare prædestinatos *vasa misericordia,* quæ præparavit in gloriam: reprobos *vasa iræ apta in interitum.* Non prædestinat ergo istos ad malum, sed advenit *aptos ad interitum.*

Denique quidam reponunt non ageare Apostolum de singulorum hominum prædestinatione, aut reprobatione, sed de forte populi Judæorum, & populi Gentilium, utriusque enim typum gererent

10.
Responsio
Beccani eli-
ditur.

11.
Oppositio
aliorum in-
firmatur.

rebant Jacob & Esau, ut habetur Genes. xxv. 23. & Malachia 1. 2. & 3. & consequenter designare prædestinationem Iudeorum ad possessionem terræ Chanaam, Gentium ad hæreditatem in solitudine, & inter dracones deserti. Adidunt non esse firmissimum argumentum à sensu literali, ad mysticum. Verum & hæc futilia sunt, & inania. Datur namque Jacobum prædestinatum ad possessionem terræ Israel typum fuisse Judaici populi, Esau præordinatum ad montium solitudinem figuram fuisse Gentilium, certe Paulus non de electione ad bona temporalia loquitur, sed de prædestinatione ad gloriam, ut supra vidimus. Hinc fatetur sibi esse tristitiam magnam, & continuum dolorem cordis, quoniam Israelitæ, qui erant cognati ejus secundum carnem, & quorum erat adoptio filiorum, & testamentum, & legislatio, & promissa, à charitate Christi, & Sanctorum sorte deciderint. Ait tamen non excidisse Dei verbum, quoniam veri Israelitæ sunt filii Dei, & filii promissionis astimantur in semine. Sic à literali sensu ad mysticum transit Apostolus, & in Jacob prædestinatos, in terra Chanaam cœlestis Jerusalem hæreditatem exponit; quasi dicat, Quemadmodum nullis prævisis operibus Jacob prædestinatus fuit ad terram promissionis; ita ante præscientiam meritorum ad cœlestem patriam præordinantur electi. De sensu autem literali ad mysticum validissime argumentamur, si prior sensus, ut contingit in casu, sit in veteri Testamento, alter expressius in Novo.

OBJECTIONES SOLVUNTUR.

12.

Objicitur 1. Primo opponunt locum Matth. cap. xxv. *Venite benedicti Patris mei: possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi; esurivi enim, & dediſtis mibi manducare, &c.* Ergo intuitu operum regnum cœleste paratum est.

Solutio.

Resp. dist. ant. & Evangelica verba simul explano: ita ut illo textu, *Esurivi, & dediſtis mibi manducare*, significetur causa ac motivum possessionis regni, conc. causa ac motivum præparationis ac prædestinationis, nego. Ea verba *Esurivi &c.* non referuntur ad dictiōnem istam *paratum*; sed ad verba, *venite, & possidete*: & ideo non respiciunt regni præparationem, sed possessionem. Quod constat ex verbis quæ consequuntur. Dicturus est enim Christus reprobis; *Diceredite à me in ignem aeternum, qui paratus est diabolo & an-*

gelis ejus: esurivi enim, & non dediſtis mibi manducare. Porro hoc in loco causalīs, *Esurivi enim, &c.* refertur ad verba *Diceredite in ignem aeternum, non ad alia, qui paratus est diabolo, & angelis ejus.* Diabolo enim non est paratus infernalī ignis eoquod homines facturi non essent opera misericordiæ. Sic itaque etiam prior sententia exponenda est.

Insurgit Frassen; Ex prædicto loco infertur reprobos damnari propter demerita; Ergo infertur electos prædestinari propter prævisa merita.

Resp. cum alio Scotista Francisco **Responsio** Henno retorquendo argumentum. Non infertur ex prædicto loco ignem inferni paratum diabolo propter carentiam eleemosynarum: Igitur neque inde infertur regnum cœlorum paratum fuisse propter eleemosynarum distributionem. Resp. 1. ut supra, propter demerita reprobos in ignem sempiternum detrudi, ac propter merita electos regnum possidere: neque istic agi de prædestinatione, sed de iudicio: præfertim cum etiam parvuli baptizati regnare debeant in cœlis qui nullam largiti sunt pauperibus eleemosynam.

Opp. 2. In Scripturis aeterna vita appellatur *merces, denarium, bracium, corona justitiae, &c.* Ergo propter bona & solvitur, opera prædestinantur electi.

Resp. dist. ant. & hæc appellations concernunt ordinem *executionis*, conc. ordinem *intentionis*, nego.

At inquires: Nemo vult dare alicui mercedem, ac præmium, nisi ex meritis: Igitur si in Scripturis gloria appellatur merces ac præmium, Deus non intendit conferre gloriam nisi propter merita.

Resp. dist. ma. Nemo vult dare alicui mercedem ac præmium nisi ex meritis, ita ut merita sint motivum voluntatis dandi mercedem ac præmium, nego ma. ita ut qui vult dare mercedem comparandam ex meritis, præpararet etiam ipsa merita, quibus merces comparetur, conc. ma. Utique Deus vult dare gloriam ut mercedem, atque ut præmium meritorum: sed merita non sunt motivum Divinæ voluntatis, qua primo intendit gloriam alicui. Quod explicatur exemplo. Si Rex audiens præclara alicujus viri facinora, eumque antecedenter vix noverit, & propter egregia ejus opera illum ad Reipublicæ munia, ac Magistratus honores promoveat, vult quidem honorem conferre meritis, & sunt hæc causa princeps regiæ voluntatis. At si Rex inter

13.
Instansia,14.
Objicitur 2.
Instansia,15.
Instansia,
cum solu-
tione.]

inter familiares suos aliquem summo-pere diligens, velit illum ad gradus ac dignitates promovere, sed quoniam conferuntur strenuis & qui inferiora munera obierint, idcirco electo familiariter media ministret, quibus dignitatem promovet, E. G. constitutus ducem militiae, exhibeat illi arma, committat regimen urbium, pecuniam atque indulta largiatur, expletisque negotiis ad praefixum honorem adsumat: tunc certe Rex confert dignitatem ex meritis; sed *totum ex meritis non appellat beneplacitum Regis, sed solam dispensationem mercedis;* eoque familiari suo pri-mum liberalem impenderit dilectionem, deinde ex praeconcepta intentio-ne omnia illi predicta media suppedita-verit. Hoc secundo modo de Divina prædestinatione discurrendum esse con-tendimus. Addo ex Suarezio lib. 2. de Causis Prædestin. cap. 23. non sequi-datur meritum respectu gloriae, quæ est effectus prædestinationis, ergo datur meritum respectu prædestinationis quæ est causa gloriae: multæ siquidem sunt causæ effectus prædestinationis, quæ non sunt causæ prædestinationis illo-rum effectuum. Prædicatio enim D. Ambrosii fuit causa conversionis Au-gustini, & conversio Augustini est effec-tus prædestinationis ejusdem. At prædicatio Ambrosii non est causa prædestinationis Augustini, sed est effectus ac medium ad conversionem. Eodem modo prædestinationis est causa gloriae, merita sunt media ad gloriam, gloria est effectus prædestinationis ac meritorum, nec tamen sequitur merita esse causam Prædestinationis. Denique Adversarii nonne adstruunt generalem voluntatem salvandi omnes antecedentem ad merita, & tamen docent gloriam meritis ip-sis retribui? Nihil ergo nos dicimus de voluntate efficaci, nisi quod ipsi docent de voluntate conditionata.

Opp. 3. Apost. ad Rom. cap. 8. ait: *Quos præscivit, & prædestinavit:* Ergo præscientia meritorum est causa prædestinationis.

Resp. 1. dist. ant. Et nomine præsci-entie intelligitur actus dilectionis, conc. Intelligitur actus cognitionis bonorum operum, nego. In Sacris literis præscientia nomen sepiissime pro dilectione usurpat, ut ad Rom. xi. *Non re-pulit plebem suam, quam præscivit.* Ad Tim. 2. *Cognovit Dominus qui sunt ejus.* Matth. 25. *Non novi vos.* Joan. x. *Ego sum pastor bonus, & cognosco oves meas.* Hoc pacto in adducto textu nomen præscientia usurpatur. Primo quia,

absolute ponitur nomen præscientie, neque illa mentio sit meritorum: non enim ait Apostolus *quos præscivit bene victuros:* sed tantum *quos præscivit.* Deinde quia verbum *præscivit* particula *Et copulavit cum verbo prædestina-vit;* ita ut unum sit alterius explicati-vum ac synonimum, ut in lib. 2. de Doно per sev. cap. xviii. afferit Augu-stinus. Usurpant verbum *cognoscere* pro *diligere* etiam latini Scriptores, & Hebrei passim. Vide lib. iv. cap. 2. Præterea dist. cons. Ergo præscientia est causa prædestinationis: *præscientia* personæ, quæ opera meritoria factura est, conc. *præscientia* meritorum illius personæ, nego. Si velis præscientia nomen pro actu intellectoris accipere, dicam quod Deus præscivit, id est præcognovit personas, quas prædestinavit conformes fieri imaginis Filii sui: non quod ante prædestinationem novit ea-rumdem personarum merita; quoniam hæc ipse Deus *præparavit in Christo, ut in illis ambulemus.*

Opp. 4. 11. ad Tim. 2. habetur: *Si quis emundaverit se, erit vas in bono.* Objicitur 4. rem: Vas honoris designat prædestina-tum. Ergo ab emundatione vita præ-destitutionis dependet. Resp. dist. & ex-pllico textum Apostoli: *Si quis emundi-^{17.} verit se, erit vas in honorem.* Quemad-modum ab æterno per gratuitam prædestinationem electus erat, conc. *Erit vas in honorem,* id est, locabitur in præ-destitutorum numero intuitu prævisæ emundationis, nego.

Opp. 5. Joannis XVI. habetur: *Pri-^{18.} ter amat vos, quia vos me amatis.* Prae-Objicitur 5. cedit ergo amor hominum, & causa est & solvitur, amoris Divini, atque electionis. Resp. explanando verba Joannis: *Pater vos amat, id est, majoribus cumulat benefi-ciis, quia vos me amatis & credidistis,* concedo: Pater ab æterno amavit vos, quia vos me amaturi eratis in tempore, nego. Ita, & consimiles Scripturæ phrases tantum significant, quod gratia gratiam meretur, ut observat Ven. Be-dia Homil. super Evang. Domin. ante Ascensionem, & Estius dist. 41. §. viii. ad 7.

Opp. 6. Psalmo 18. legitur: *Intende ad visitandas omnes gentes, non misere-^{19.} ris omnibus, qui operantur iniqutatem;* & responde. tur. Deus ergo priusquam misericordiam ex-ercent, expectat an homines operentur iniqutatem. Resp. dist. ant. Et lo-quitur Sanctus David de justitia infi-gente poenas, quas merentur iniqui, concedo: de misericordia, quæ iniquos prædestinat, nego. Obvius prædicto-rum

rum verborum sensus est: *Intende ad visitandas omnes gentes, justissimis in eas suppliciis animadvertisendo, neque misericordia impiorum, qui operantur iniqitatem, nisi peccatorum suorum egerint penitentiam.*

20.
Objectio ultima cum solutione.
Ultimo opponunt illud Pauli in 1. ad Timoth. 2. *Deus vult omnes homines salvos fieri.* Sed inde tantum consequitur

neminem esse, quem Deus voluntate antecedenti nolit salvari: quæ voluntas antecedens respicit omnes, ut diximus libro præced. neque est voluntas illa effectiva & absolute, quæ refertur ad solos prædestinatos, & qua præparantur beneficia gratiarum, quibus electi à perditione certissime liberantur.

C A P U T VI.

Stetne irrevera pro hac Sententia Augustinus?

S U M M A R I U M.

1. S. Augustinus docuit apertissime gratuitam prædestinationem ad gloriam.
2. 3. Refutantur duas responsiones ad primum argumentum.
4. 5. 6. Affert secundum argumentum, & adversariorum responsa refutantur.
7. 8. 9. Producuntur tertium argumentum.

10. 11. 12. 13. 14. Quartum ex Augustino argumentum.
15. Quintum argumentum.
16. 17. 18. 19. 20. Propositum ultimum Augustini argumentum, & adversariorum responsa refutantur.
21. & seqq. solvuntur objectiones.

An S. Augustinus do-
cuerit gra-
tuitam Prä-
destinatio-
nem ad glo-
riam.

QUIDAM ex Adversariis patentur Augustinum gratuitam quidem prædestinationem tradidisse, sed novam invenisse semitam, nova impressil-
ne vestigia: multis ejus sententiam videri horridam atque asperrimam: ex ea multis fideles fuisse turbatos & ad Pelagianos defecisse: ridiculos esse ejus nominis adoratores, qui illum credunt fidelissimum testem antiquitatis. Alii econtra, ne Augustini desertores habentur, & ne tanti Doctoris videantur abjicere auctoritatem, illum nobis adversari propugnant. Et primis quidem debitam vicem rependit Norisius cap. ult. Vindiciarum; atque supra à me nonnulla quoque dicta fuerunt, unde possit redargui tanta verborum licentia. Nunc contra ceteros de vera Augustini mente disputandum.

I.
Propositio.
PROPOSITIO: S. P. Augustinus docuit apertissime gratuitam prædestinationem ad gloriam.

ARGUMENTUM I.

Probatur 1. Cum affereret Pelagius prædestinari homines à Deo, quia illos sanctos & immaculatos fore previdit, S. P. Augustinus ax ad verlo docuit sanctitatem ac meritum non esse causam prædestinationis, sed potius effectum: Ergo Augustinus tradidit homines ad gloriam gratis prædestinari. Prob. ant. verbis S. P. lib. de Prædest. SS. cap. xviii. *Præsciebat, ait Pelagianus, qui futuri essent sancti & immaculati per liberæ voluntatis arbitrium, & ideo eos ante mundi constitutionem in ipsa sua præscientia, qua tales futuros esse præsci-*

vit, elegit. Elegit, inquit, antequam essent, prædestinans filios, quos futuros sanctos, immaculatosque præscivit: utique ipse non fecit, nec se facturum, sed illos futuros esse prævidit. Hæc est Pelagianorum doctrina. Intueamur ergo (sequitur Augustinus) verba Apostoli, atque videamus, utrum propterea nos elegerit ante mundi constitutionem, quia sancti, & immaculati futuri eramus, an ut essemus? Benedictus, inquit, Deus & Pater Domini nostri Iesu Christi, qui nos benedixit in omni benedictione spirituali in cœlestibus in Christo; sicut elegit nos in ipso, ante mundi constitutionem, ut essemus sancti, & immaculati. Non ergo quia futuri eramus, sed ut essemus. Nempe certum est, nempe manifestum est; ideo quippe tales eramus futuri, quia elegit ipse, prædestinans ut tales per gratiam ejus essemus. Ergo quod aliqui sint sancti & immaculati, atque tales à Deo prænoscantur, per Augustinum non est motivum, sed effetus prædestinationis divinae.

Dices cum Vasquesio agere Augustinum de prædestinatione ad gratiam, Instans 1.,
Vasquesii.

Resp. Vasquesium apertissime decipi. Nam Pelagius quadruplex genus gratiae admitebat. Prima gratia est ipsum liberum arbitrium, ejusque possiblitas: de qua gratia non disputat Augustinus, quia omnibus hominibus communis est, neque ad illam unus præ altero eligitur. Secunda Pelagianorum gratia est remissio peccatorum, de qua pariter non instituitur disputatio, quia Pelagiani afferebant remissionem peccatorum

rum

rum dari sine meritis, ut scribit S. P. lib. de Grat. & lib. arb. cap. 6. Tertia gratia Pelagianorum est lex & doctrina; neque de hac ab Augustino praefato loco disseritur, quia haec non minus confertur electis, quam reprobis. Quarta gratia est vita aeterna. Gratiatam ergo praedestinationem ad ipsam eternam vitam negabat Pelagius, dum affirmabat praedestinationem fieri ex præscientia meritorum; ideoque Augustinus contra haereticum istum disputat de praedestinatione ad gloriam. Praeterea Pelagius arbitrabatur, hominem posse sine gratia iustificari & salvare, & tamen fatebatur, eligi ac praedestinari certos homines pro aliis; ergo dum aliquorum praedestinationem commemerat, non de praedestinatione ad gratiam accipiens est, sed de praedestinatione ad gloriam; & consequenter de hac redarguitur ab Augustino. Rursus Sanctus Pater probat quidem gratis homines praedestinati ad gratiam, sed inter eos qui vocantur gratis, & iustificantur, duo distinguit genera, unum eorum qui non perseverant, & non coronauntur, alterum eorum, qui recipiunt gratiam perseverantia, & coronam, & ait illos, qui secundum propositum vocati sunt, certissime gloriam consequi: *Eli sunt* (inquit proximo capite) *ea vocatione, qua Deus id quod praedestinavit implevit: quos enim praedestinavit, ipso & vocavit, illa scilicet vocatione secundum propositum; non ergo alios; sed quos ita vocavit, ipso & iustificavit; nec alios, sed quos praedestinavit, vocavit, iustificavit, illos & glorificavit: ubi perpicue appellat praedestinationem secundum propositum non praedestinationem ad gratiam, qua plures vocantur & iustificantur, sed praedestinationem ad gloriam, qua vocati & iustificati glorificantur. Quare utraque praedestinatione per Augustinum praedita merita.*

3.
Instansia 2.

Responde-
tur.

4.
Probatur 2.

Augustiniana de praedestinatione secundum propositum evulgata Sententia, adversus illam multi Massilienses concinati sunt, ut scribit Prosper data ad Augustinum Epistola: *Multi, inquit, ser-*
R. P. Berti Theol. Tom. I.

vorum Christi, qui in Massiliensi urbe consistunt, in sanctitatis tua scriptis, quae adversus Pelagianos haereticos condidisti, contrarium putant Patrum opinioni, & Ecclesiastico sensui, quidquid in eis de vocatione Electorum secundum Dei propositum disputasti. Dicebant enim Massilienses, Deum ante mundi constitutionem eos praedestinasse in regnum suum, quos gratis vocatos, dignos futuros electione, & de hac vita bono fine excessuros esse præviderit. Vides apertissime ab his adstrui praedestinationem ad regnum ex meritorum præscientia. *Hoc autem propositum (inquit) vocationis Dei, quo vel ante mundi initium, vel in ipsa conditione generis humani, eligendorum & rejiciendorum dicitur facta discretio, ut secundum quod placuerit Creatori, alii vasa bonoris, alii vasa contumelia sint creati, & lapsis curam resurgendi adimere, & sanctis occasionem torporis adferre: eo quod utraque parte superfluus labor sit, si neque rejectus ulla industria possit intrare, neque electus ulla negligentia possit excidere.* Ajebant quoque removeri omnem industriam, tollique virtutes, si Dei constitutio humanas præveniat voluntates, & sub hoc praedestinationis nomine fatalem quamdam induci necessitatem. Itaque Sanctus Augustinus illam tradidit praedestinationem, ex qua Semipelagiani opponebant consequi libertatis existium, omnemque removeri humanam industriam: Sed opponebant id consequi ex praedestinatione ad regnum secundum propositum, atque antecedenter ad præscientiam meritorum: Ergo Sanctus Augustinus hanc secundum propositum praedestinationem aperte tradidit.

Respondent aliqui, Semipelagianos ^{5.} Oppositi. improbase in Augustino gratuitam praedestinationem ad gratiam, & ad fidei initium, & non praedestinationem ad gloriam.

Solutio.
Verum hi sola lectione Prospere refutantur. Etenim Massilienses dicebant: *eos Deum praedestinasse in regnum suum, quos bene operatos præviderit;* dicebant: *quantum ad Deum pertinet, omnibus paratam vitam aeternam;* *quantum autem ad arbitrii libertatem, ab his eam apprehendi, qui sponte crediderint:* dicebant occasionem negligenter exhiberi per hanc prædicationem propositi Dei, *quo fideles sunt, qui præordinati sunt ad vitam aeternam.* Atqui prædestinare in regnum, & præordinare in vitam aeternam, est prædestinare ad gloriam, non ad gratiam, vel ad initium Fidei: Reprehendebant ergo Semipelagiani in

N n

Augu-

Augustino prædestinationem ad gloriam. Ad hæc reprobabant Massilienses illam prædestinationem, qua ante prævisionem meritorum, est eligendorum atque rejiciendorum facta discretio, & qua alii vasa honoris, alii vasa contumelæ creati sunt, prout placuerit Creatori: Atqui, ut mox ostendam, non sunt per Augustinum vasa honoris, neque à massa perditionis discreti, nisi qui prædestinantur ad gloriam: Igitur prædestinationem ad gloriam reprobabant in Augustino Massilienses. Demum contendebant Semipelagiani illos prædestinari ad regnum, quos Deus credituros esse præscivit; Augustinus contra asserebat credituros esse, ac perseveraturos usque in finem, quos Deus secundum propositum prædestinaverat. Igitur Semipelagiani negabant in electis fidem ac perseverantium esse effectum prædestinationis ad gloriam.

6.
Objec^tio
alia.

Alii reponunt improbari à Semipelagianis in Augustino prædestinationem ad gloriam, quæ fit ex prævisione meritorum; noblebant enim acquiescere, inquit S. Prosper, *Prædestinatum Electorum numerum nec augeri posse, nec minui.*

Solvitur.

Sed perperam id reponitur: nam Semipelagiani eam prædestinationem improbabant, ex qua eis videbatur auferri liberum arbitrium, & fatalem necessitatem induci: Atqui hæc absurdâ Semipelagiani consequi putabant ex gratuita prædestinatione ad gloriam, quæ exercitium antecederet libertatis: Igitur Semipelagiani hanc prædestinationem ad gloriam in Augustino improbabant. Rursus constat ex eodem Prospero, Semipelagianos admisisse prædestinationem ex meritis: non ergo reprehendebant in Augustino quod & ipsi probabant. Ulterius dum asserabant numerum electorum posse augeri, & minui, loquebantur de numero electorum ante præscientiam bonorum operum, quæ erant facturi; nam post hanc præscientiam quemadmodum determinata sunt merita, ita determinatus est numerus electorum: Ergo dum negabant prædestinatum electorum numerum nec augeri posse nec minui, loquebantur de sola prædestinatione ante meritorum præscientiam.

ARGUMENTUM III.

7.
Probatur 3.

Illam prædestinationem tradidit Augustinus, qua unus à massa perditionis discernitur, alter in eadem massa relinquitur: At docuit unum discerni à

massa perditionis, alterum in eadem massa relinqui per gratuitam prædestinationem ad gloriam: Igitur istam gratuitam prædestinationem tradidit Augustinus. Prob. minor. ex lib. de Corrept. & gratia cap. vii. ubi hæc habentur: *Ab illa perditionis massa quæ facta est per primum Adam, debemus intelligere neminem posse discerni, nisi quod hoc donum habet quisquis habet, quod gratia Salvatoris accepit.*

Et ne Adversarii respondeant S. Patrem loqui de prædestinatione ad gratiam, qua ex Divina liberalitate accepta ex meritorum præscientia fit Electorum discretio, operæ pretium est demonstramus, nullo pacto in Augustiniana sententia dici discretos ac prædestinatos, nisi qui æternam salutem infallibiliter consequuntur. Quod probo i. ex eodem capite, ubi S. Pater docet illos, qui non acceperunt perseverantium finalem, etiamsi gratiæ participes facti fuerint, ab illa tamen massa perditionis non esse discretos: *Qui Evangelium, inquit, non audierunt, & qui eo auditio in melius commutati perseverantiam non acceperunt . . . non sunt ab illa conspersione discreti, quam constat esse damnatum, cunctibus omnibus ex uno in condemnationem.* Hæc Augustinus. Sane qui in melius commutantur, prædestinati sunt ad gratiam, & tamen de his affirmat S. Pater, non esse prædestinatos, nisi illis donetur perseverantia. Perspicuum est igitur, loqui Augustinum de sola prædestinatione gratuita ad gloriam, quæ sola dicitur in ejus libris *discretio*, & e hoc Augustiniano testimonio scribit Petavius lib. ix. cap. vi. n. 10. *Dirimenda controversia sufficere potest, si quis iniuste studio partium obsecratus, sed aequis veritatis arbiter esse velit.*

Sed etiam clariora sunt verba S. Patris in fine ejusdem Capitis, ubi ait: Roboratur. *Qui vero perseveraturi non sunt, ac sic à fide Christiana & conversatione lapsi sunt, ut tales eos vita hujus finis inventiat; præculdubio nec illo tempore, quo bene pieque vivunt, in isto numero computandi sunt. Non enim sunt à massa illa perditionis præscientia Dei & prædestinatione discreti, & ideo nec secundum propositum vocati, ac per hoc nec electi; sed in eis vocati, de quibus dictum est, multi vocati: & non in eis, de quibus dictum est, Pauci vero electi.* Eadem repetit capite ix. & cap. xi i i. ubi disertissime docet, non pertinere ad numerum prædestinatorum, qui aut jacent sub peccato, quod originaliter contraxerunt, aut volvuntur per diversas noxias cupi-

cupiditates, aut gratiam Dei suscipiunt, sed non perseverant, & deserunt ac defteruntur. Demum in hanc gravissimam sententiam prorumpit: *Numerus ergo Sanctorum per Dei gratiam Dei regno praedestinatus, donata sibi etiam usque in finem perseverantia, illuc integer produetur, & illuc integerrimus jam sine fine beatissimus servabitur, adhærente sibi misericordia Salvatoris, sive cum convertuntur, sive cum præliantur, sive cum coronantur.* Omnia verbo dicam. Non sunt per Augustinum prædestinati & electi secundum propositum, nisi prædestinati & electi ad perseverantiam & ad gloriam; ita, ut qui credunt, baptizantur, & Deo vivunt, sed non habent donum perseverantiae, Electi non dicantur nisi à nefis futurorum. Si ergo Sanctus Pater tradidit prædestinationem, & electionem gratuitam; de prædestinatione & electione ad regnum est certissime accipiens.

ARGUMENTUM IV.

10.
Probat 4.
ex S. Augu-
stino.

Prædestination parvolorum, qui sacro tincti lavacro assumuntur in gloriam, gratuita est, & ex nullo meritorum intuitu: sed Augustinus ejusdem generis esse contendit prædestinationem parvolorum & adulorum: Igitur gratuitam utrorumque electionem S. Pater asseruit. *Ex duobus itaque parvulis* (inquit de Dono Persev. cap. ix.) *originali peccato pariter obstricis, cur iste assumatur, illerelinquatur, & ex duobus etate jam grandibus impiis cur iste ita vocetur ut vocantem sequatur, ille autem aut non vocetur, aut non ita vocetur ut vocantem sequatur, inscrutabilia sunt judicia Dei.* *Ex duabus autem piis, cur huic donetur perseverantia usque in finem, illi autem non donetur, inscrutabilia sunt judicia Dei.* Illud autem fidelibus debet esse certissimum, bunc esse ex prædestinatis, illum non esse. Hoc loco manifestissimum est S. P. Augustinum loqui de prædestinatione parvolorum, qui assumuntur in gloriam, & de prædestinatione adulorum quibus donatur finalis perseverantia; & consequenter non de quaunque electione ad gratiam, sed de electione ad vitam æternam instituere sermonem. Sed & illud manifestissimum est, excludi ab Augustino præscientiam meritorum, etiam comparatorium per gratiam, tum quod merita ac perseverantiam repeat ex Divina prædestinatione, tum quod recurrat cum Apostolo ad inscrutabilia judicia Dei, numquam vero ad futurorum operum præscientiam.

R. P. Berti Theol. Tom. I.

Pelagiani, qui hoc arguento Augustini magnopere premebantur, ne in Pelagiani re-
parvulis assumptis veritatem faterentur. 11.
parvulis assumptis veritatem faterentur. tunduntur.
prædestinationis, in reprobatis vero maculam originalis peccati, dicebant illos eligi, istos rejici præscientia operum, quæ facturi erant, si pervenissent ad usum rationis. At S. Pater hanc eorum responsionem pluribus rejicit. 1. Quoniam tribuitur Sap. 4. Divina misericordia, si rapiat pueros antequam malitia pervertat intellectum eorum; ideoque peccata quæ prævidentur futura, si diutius viverent, Divino non puniuntur judicio. II. Quia unusquisque, ut scribit Apostolus in 2. ad Corinth. ante tribunal Christi stabit, ut referat secundum ea quæ gessit in corpore, non secundum ea quæ fuerat patraturus, si ultra vixisset. III. Quod non remittantur per baptismum peccata quæ prævidentur futura: non ergo istiusmodi peccata judicio Dei puniuntur. *Abhorret ergo,* (ut Augustini utar verbis lib. de Dono Persev. cap. ix.) *ex Pelagianorum responsio ita à sensibus Christianis, aut prorsus humanis, ut id etiam refellere pudeat.* Legite S. P. & de Prædest. SS. cap. xii. & Serm. 26. de Verbis Apost. cap. 12.

Ulterius Pelagiani assertebant parvulos 12.
prædestinari ac reprobari propter parentum suorum Ulterius ex datur.
merita: quod falso esse pluribus reprehenditur. 1. Quia plerunque festinantibus ac paratis ministris, ut baptismus parvulo detur, Deo sic disponente non baptizatus decedit. II. Quia experientia compertum est, ex bonis parentibus improbos gigni filios, ut Absalon ex David; ex malis procreari bonos, ut Enoch ex Cain, atque ex eodem femore bonos ac malos, ut ex Abraham Ismael, & Isaac. III. Quoniam contingit aliquando, ut eadem mater alium natum portet ad gratiam, alium invita suffocet: quod merito S. Pater in Dei refert potestatem, & in altitudinem divinorum judiciorum.

Reponabant rursus haeretici, Deum velle quidem omnium parvolorum sa- 13.
ludem, sed secundas causas impediare, ne ad gratiam perveniant baptisnatis. At S. P. Augustinus haec subterfugia sequentibus verbis retundit: *Neque enim fato cogitur Deus illis infantibus subvenire, illis autem non subvenire, cum sit utriusque causa communis: aut res humanae in parvulis non Divina providentia, sed fortuitis agi casibus opinabimur, cum rationales vel dannande, vel liberande sint animæ, quandoquidem nec passer cadit in terra sine voluntate patris*

N n 2 noſtri,

nostri, qui in calis est. Cap. xii. de Dono Persev. Ita parvolorum exemplo non solum refutatur hæresis Pelagiana, sed roboratur etiam sententia gratuitæ ad gloriam præordinationis.

14.
Instans.
Solutio.

Si dixeris prædestinationem parvolorum gratuitam esse etiam in ordine *executionis*, ideoque non esse normam electionis qua prædestinantur aduliti; Resp. in intentione & parvulos & adulitos prædestinari secundum propositum Divinæ voluntatis, & utrisque præparari beneficia certissimæ liberationis, quæ iudicio Dei inscrutabili reprobis denegantur: & in hoc eadem est causa parvolorum & adulorum. At media, quæ electos ad beatam vitam perducunt, non sunt prorsus eadem. Parvulus præparatus est baptismus & raptus ante usum rationis: adulitis vero baptisimus & finalis perseverantia. Ergo illi rapiuntur nondum capaces merendi: isti affluntur post meritum. Hæc est ratio cur regnum cælorum est corona justitiae adulitatis, non parvulis; licet prædestination ad regnum sit gratia tam parvulis, quam adultis.

xix. Paragr. iii. Qu. 2. est communis inter Theologos post S. Augustinum lib. de Corrept. & Grat. cap. x. Quare non videntur cohærere principiis, qui negant in Angelis necessitatem gratiæ efficacis, & adstruunt gratuitam eorumdem prædestinationem, ut fecit noster Lafosse: sed aut Thomistis, aut Mediolanensis, aut nobis assentiendum est; & in utroque statu debet admitti prædestinatione gratuita cum gratia efficaci, aut conditionata cum gratia versatili; sive in statu innocentiae prædestinatione ex praescientia meritorum cum adjutorio sine quo, & in statu infirmitatis cum adjutorio quo prædestinatione gratuita. Itaque Augustinus, qui in hoc statu efficacem gratiam propugnat, etiam absolutam electionem afferere tenebatur. Sed lege capita 8. & 11. libri iv.

ARGUMENTUM VI.

Postremo Magnus Augustinus, ut cetera prætermittam, lib. de Prædest. SS. Probatur 6. cap. xv. affirmat prædestinationem Christi esse nostræ prædestinationis exemplar: Sed prædestinatione Christi ad unionem hypostaticam, ad sanctitatem, & ad gloriam fuit omnino gratuita: Ergo & talis est Sanctorum hominum prædestinatione: *Est etiam* (inquit S. Pater) *præclarissimum lumen prædestinationis & gratiæ; ipse Salvator, ipse mediator Dei & bonum, homo Christus Jesus, qui ut hoc esset, quibus tandem suis vel operum, vel fidei præcedentibus meritis natura humana, quæ in illo est, comparavit?* Respondeatur, quæso, ille homo ut à Verbo Patris coetero in unitatem Personæ assumptus filius Dei unigenitus esset, unde hoc meruit? quod ejus bonus qualunque præcessit? Quidigit ante, quid credit, quid petivit, ut ad hanc infamabilem excellentiam perveniret?

Adversarii respondent etiam hoc loco Augustinum loqui de prædestinatione ad fidem & ad gratiam: quod probant hoc argumento: Augustinus appellat Christum præclarissimum lumen nostræ prædestinationis & gratiæ: *gratiæ*, inquit, non *gloriæ*. De prædestinatione ergo ad gratiam sermonem habet.

Verum haud operosum erit respondere illam refutare; cum Augustinus ex prædestinatione Christi inferat eos, qui prædestinati sunt, gratis eligi ad fidem, gratis ad regenerationem, gratis ad finalem perseverantiam; ita, ut ideo credant, ideo speciali vocatione trahantur, ideo in fide ac sanctitate permaneant, quia fuerunt electi secundum pro-

15.
Probatur 5.

Hoc est discriben, ut diximus lib. iv. cap. 8. inter prædestinationem Angelorum, & filiorum Adæ, quod illis beatitudinis plenitudo fuit merces meriti; ipsis vero est *gratia beneficium*. Id ex eo probatur, quoniam contulit Deus creaturae innocentia adjutorium, quo permanevet si vellet; sed ipsam perseverantiam in ejus reliquit arbitrio. Infirmitati autem voluntatis humanæ taliter subventum est, ut per gratiam Salvatoris non solum detur illi posse perseverare, sed etiam perseverantia ipsa donetur. Hæc capite laudato satis videor mihi demonstravisse. Percipiuntur vero, ut docent Theologi, Divina decreta ex qualitate mediorum; & erga eos, quibus conferuntur media indifferencia, datur Divina antecedens electio conditionata tantummodo: sed erga illos, quibus donantur auxilia ab intrinseco efficacia & infallibilia, datur prædestinatione absolute, & à nulla condicione dependens. Igitur quemadmodum prædestinatione Angelorum fuit conditionata & ex præscientia meritorum, quia illis datum est solum posse perseverare: ita hominum lapsorum prædestinatione est absolute antecedens quæcumque merita, quia ipsis donatur etiam actualis perseverantia. Atque hæc sententia, inquit Ludovicus Habert cap.

17.
Responso.
adversa.

Solutio.

propositum, conformes fieri imaginis Christi, ideoque in electis, & fides, & regeneratio, & perseverantia sint effecta prædestinationis ad Gloriam, non causa. Posteaquam enim S. Pater Exemplum Christi proposuit, enucleate recenset, quid Deus Electis suis impertiat, atque primum de Fide inquit: *Sicut ergo prædestinatus est ille unus, ut caput nostrum esset; ita multi prædestinati sumus, ut membra ejus essemus. Humanae hic merita continecant, quæ perierunt per Adam, & regnet, que regnat Dei gratia per Jesum Christum Dominum nostrum.* Posthac de speciali vocatione, qua trahuntur Electi, S. Doctor hæc profert: *Vocat enim Deus prædestinatos multos filios suos, ut eos faciat membra prædestinati unici Filii sui, non ea vocatione, qua vocati sunt, qui noluerunt venire ad nuptias: illa quippe vocatione & Iudæi vocati sunt, quibus Christus crucifixus scandalum est, & Gentes, quibus Christus crucifixus stultitia est: sed ea vocatione prædestinatos vocat, quam distinxit Apostolus dicens ipsis vocatis Iudeis, & Gracis prædicare se Christum Dei virtutem, & Dei sapientiam, sciens esse quandam vocationem eorum, qui secundum propositum vocati sunt, quos præscivit, & præsternavit conformes imaginis Filii sui.* Insuper de iis, qui hac peculiari vocatione trahuntur, ait Augustinus: *Ad banc vocationem qui pertinent, omnes sunt docibiles Dei, nec potest eorum quisquam dicere, credidi ut sic vocarer: prævenit eum quippe misericordia Dei, quia sic vocatus est ut cederet. Omnes enim docibiles Dei veniunt ad filium, quoniam audierunt, & didicerunt à Pater per Filium, qui evidenter dicit, Omnis, Qui audivit à Patre, & didicit, venit ad me. Istorum autem nemo perit, quia omne, quod delit ei Pater, non perdet ex eo quidquam. Quisquis ergo inde est omnino non perit, nec erit inde qui pereat.*

18. Vale Augustini argumentum erat, Christum Dominum esse prædestinationis & gratiae exemplum præclarissimum, quoniam sicut ille nullis præcedentibus meritis prædestinatus fuit, ut esset caput nostrum, atque ex hac prædestinatione natus est de spiritu & virginie absque ullo peccato; ita qui prædestinati sunt à Deo, ut sint membra Christi, non quidem uti sunt fideles reprobæ, sed membra, quæ non pereant, nec dividantur à corpore, certa vocatione trahuntur, credunt, regenerantur, ac perseverant, eisque quodlibet peccatum dimittitur.

Hunc Augustini sensum aperte exhibent vetusta sententia ante annos 800. ex ejus libris collectæ, & editæ à Sirmondo Tom. 2. pag. 944. Quamobrem S. Pater propugnat, traditque gratuitam prædestinationem ad Fidem & ad Gratiam, neque id quispiam denegat: sed commonstrat simul & fidem & gratiam & vocationem Electorum esse effecta gratuitæ prædestinationis ad gloriam; quomodo nativitas & gratia Christi effectus fuit illius prædestinationis, qua prædestinatus est ut fieret Caput nostrum: atque ex ipsa gratuita prædestinatione ad gloriam probat Augustinus fidem non esse ex nobis, quoniam si ex nobis, nemo prædestinatus esset ad gloriam secundum propositum.

Becanus argumento respondet nihil eo concludi, quoniam Christus consensus est gloriam sine meritis, & nos illam per merita comparare debemus; 19. ideoque de Christo ad homines non vallet illatio. Sed Becanus suam doctrinam revincitur. Si enim exemplum Christi allatum ab Augustino non tenet de consecutione gloriae, quæ nobis rependitur propter merita; accipendum ergo est de ordine intentionis, in quo ad gloriam prædestinentur electi absque meritorum præscientia. Deinde neque Christus absque meritis omnem gloriam consecutus est, illam præsertim, qua constitutus est Caput prædestinatorum, & Sponsus Ecclesiæ. Etenim legimus in Evangelio: *Nonne oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam?* Et de Ecclesia scribit Apostolus, *Quam acquisivit sanguine suo.* Habuit itaque Christus à primo instanti beatitudinem, eamque, præcedentem quæcumque merita: sed non habuit omnem gloriae extensionem, quam sibi promeruit morte, teterimoque Crucis supplicio.

Quod si dicas nonne debet esse discri- 20. men inter prædestinationem Capitis ac Instantia membrorum? Imo & maximum: at cum solu- non situm est in eo, quod Christus præ- destinatus sit gratis ad gloriam, & nos ad gratiam. Non, inquam, istud intercedit inter nos & Christum discri- men: sed ille ex nullius meritis, nos ex meritis ejus sumus prædestinati; id que pertinet ad gloriam Capitis, atque ad conditionem membrorum.

SOLUTIO EORUM, QUÆ OBJICIUNTUR.

Opp. 1. S. P. Augustinus lib. 1. ad 21. Simpl. Q. 2. explicans verba Apost. ad Objectio 1. Rom. ix. Ut secundum electionem pro-
N 3 possum

positum Dei maneret, ait: *Non secundum electionem propositum Dei manet, sed ex proposito electio, id est, non quia invent Deus opera bona in hominibus quae eligat, ideo manet propositum justificationis ipsius: sed quia illud manet, ideo invenit opera, quae jam eligat ad regnum celorum: nam nisi esset electio, non essent electi; nec recte diceretur: Quis accusabit adversus Electos Dei? Non tamen electio praecedit justificationem, sed electionem justificationis: nemo enim eligitur, nisi jam distans ab illo qui rejicitur. Unde quod dictum est, Quia elegit nos Deus ante mundi constitutionem, non video quomodo sit dictum nisi praescientia. Atqui ex his verbis constat electionem à bonis operibus, non à Dei beneplacito petendam esse. Ergo, &c.*

Solutio.

Huic argumento non una responsum Theologi occurunt. Quidam cum Bellarmino respondent Augustinum, dum haec scripsit, *Nondum diligentius quæsivisse, quenam sit electio gratia, de qua dicit Apostolus: Reliquæ per electionem gratiae salva facta sunt: ut ipse profitetur lib. 1. Retract. cap. 23. Neque officit quod opponunt Lessius & Vasquez, S. Patrem, in 2. Retract. lib. cap. 2. & de Prædest. SS. cap. 4. affirmare se in libris ad Simplicianum tradidisse veram de gratia sententiam: hoc namque perleve est; approbat enim duntaxat quæ scribens ad Simplicianum specialiter pertractaverat, scilicet gratiae necessitatem, non vero vocabulum electionis, quod à se minus recte acceptum testatur. Alii respondent verba Augustini hunc sensum reddere: *Non quia Deus invenit opera bona in hominibus ideo manet propositum, quia hæc bona opera disponuntur ex vi ejusdem propositi, unde non sunt causa ipsius, sed effectus: ideoque ex hoc loco Augustiniana sententia potius corroboratur: & hac responsum utuntur communiter nostrates.* Henricus Florez plurium rationum complexu nititur ostendere præfata verba non ex mente Augustini proferri, sed ex sententia adversariorum, quam in sequentibus rejicit, dicens: *Non igitur ex præscientia voluit intelligi factam electionem minoris, ut major ei serviret. Sunt qui reponant omnem quidem electionem importare distantiam inter eum, qui eligitur, & eum qui rejicitur, ut advertit Sanctus Pater; sed necesse non est tamen distantiam præsupponi, cum sèpè numero ab ipsa electione causetur. Nam electio ad gratiam, ut fateri debent adversarii, non supponit in electis**

distantiam, sed facit; & amor, quo Deus prosequitur creaturam, non præsupponit in ea bonitatem antecedenter ad Dei amorem, sed ipse amor bonitatem creature impertitur. Hæc omnia probabilia sunt, & sufficiunt ad argumenti propositi solutionem.

22. *Solutio alia*

Sed ego aliter respondendum esse arbitror. Docuit Sanctus Pater duplum esse electionem, ut demonstrat adversus Vasquesum P. Petavius. Alia est *electio* antecedens & gratia: alia est *electio* consequens & justitiae. De priori electione loquitur Augustinus lib. v. adversus Jul. cap. 3. dicens: *Nullum elegit dignum, sed eligendo efficit dignum: de secunda lib. de Prædest. Sanctorum cap. 17. Intelligamus ergo vocationem, qua fiunt Electi.* *Electio* illa præcedit vocationem ac meritum: *electio* ista meritum & vocationem consequitur: una est causa cur præparentur electis gratiae beneficia; altera est hujusmodi beneficiorum effectus: per illam electi discernuntur in mente Dei ab aeterno; per istam separantur in tempore.

Resp. itaque nullum esse adversus nos proprium argumentum; nam in 1. ad Simplicianum. Q. 2. loquitur Augustinus, de electione consequenti, non antecedenti. Et confitat, quandoquidem S. Pater ait: *Electio non praecedit justificationem, sed electionem justificationis.* Igitur *electio*, de qua loquitur Augustinus, est temporalis assumptio ad gloriam, quæ subsequitur justificationem. Deinde ait: *Nemo enim eligitur, nisi distans ab illo qui rejicitur: in electione autem aeterna nullus distabat ab alio, sed omnes in eadem eramus perditionis massa.* Tertio dixerat paulo ante non esse electionem ex præscientia: *Non igitur ex præscientia voluit intelligi Apostolus factam electionem;* igitur dum ait electionem esse ex præscientia, de diverso electionis genere est exponentus. Si autem quæras, cur Augustinus *electionis* nomen, quo proprio significatur aeterna prædestination, usurpet ad demonstrandum prædestinationis effectum; tunc respondeo, adhuc fuisse ambiguum, num daretur varia *Electio* inter pares, & nondum diligentius distinxisse inter *Electio* gratiae, & *Electio* justitiae, ut animadvertis citato lib. Retract. 1. cap. xxiiii. qua distinctione posita araneorum telæ sulfamine dissipantur.

Nota obiter Vasquesum, qui hoc argumento potissimum utitur, exponere Notandum de Vasque. Augustinum in aliis omnibus testimoniis de *Electio* ad gratiam, non ad gloriam

24.
25.

gloriam. Quare ergo hoc loco de prædestinatione ad gloriam Augustinum interpretatur? Ait Augustinus eadem Quæstione ad Simplicianum, paucis interjectis, prædestinatum fuisse Jacobum liberalitate donorum Dei, non electione meritorum. De qua Disputat prædestinatione? Si de Prædestinatione ad gratiam, quare Vasquesius detorquet verba Augustini ad solam gloriae electionem? Si de Prædestinatione ad gloriam, cur non fatetur, hanc fieri circa omnem præscientiam meritorum? Sed lege Dionysium Petavium adversus Vasquez differentem lib. ix. cap. xiv.

Opp. 2. Augustinus lib. de Prædest. Objecio 2. SS. cap. xix. asserit prædestinationem, de qua tractat, ad fidem pertinere: *Hoc scio, inquit, neminem contra istam prædestinationem, quam secundum Scripturas Sacras defendimus, nisi errando disputare potuisse.* Gratuita prædestination ad gloriam non spectat ad fidem: Igitur Augustinus non disputat de gratuita ad gloriam prædestinatione.

Solutio. Resp. non deesse qui censem Augustinianam de Prædestinatione ad Gloriam sententiam pertinere ad fidem. Nam Patres Synodi Sardiniensis in fine libri de Incarnat. & Grat. id aperte tequantur. Claudius Aquaviva in delectu quæstionum, de quibus scripsi pag. 264. affirmat hanc doctrinam communiter recipi in Scholis, tradi ab Ecclesiâ Patribus, & semper hujus prædestinatione.

nis oppugnatores male audivisse. Ab hac de Prædestinatione sententia Recentiores non sine periculo recedere, scribit ad annum 490. Baronius. De Bellarmino & Simoneto dictum supra. Posset ergo negari minor propositio. Responderi etiam posset spectare ad fidem, in quantum ex veritate irrefragabili, quod finalis perseverantia sit speciale donum gratiae, ipsa prædestinatione gratuita ad regnum necessaria illatione consequitur. Sed ut nullum de alienis placitis proferamus judicium, dicimus spectare utique ad fidem gratuitam prædestinationem ad gratiam, & de hac etiam pertractare Augustinum; sed illam invictissime comprobare ex Divino proposito dandi gloriam, ex quo series omnis gratiarum præparatur Electis; ut argumentis præcedentibus demonstravi. Addunt quidam, Augustinum scripsisse traditam à se doctrinam pertinere ad fidem, quoniam eo tempore illam oppugnabant soli Semipelagiani.

Prætermitto quæ opponi solent ex libro vi. Hypognosticon, ex quæstione 68. inter lxxxiiii. atque ex Propositione lv. in Exposit. Epist. ad Rom. Liber enim Hypognosticon falso tribuitur Augustino. Quæstiones lxxxiiii. conscriptæ sunt ante Episcopatum, cum adhuc Semipelagianorum detineretur errore. Quæ vero traduntur laudata Prop. lv. retractantur lib. i. Retract. cap. xxiiii.

CAPUT VII.

Utrum alii ab Augustino Patres hanc sententiam fecuti fuerint?

S U M M A R I U M .

1. De Patribus ante Pelagianorum heresim scribentibus minus debemus esse solliciti.
2. Si de græcis loquamur Patribus, non debemus excipere auctoritatem originis.
3. Veteres Patres ambiguis verbis scribentes commode possunt exponi.
4. Patres post Augustinum gratuitam prædestinationem apertissime docuerunt.
5. Et seqq. solvantur objectiones.

UT de aliorum Patrum sententia certum proferatur judicium, necnon ad ipsorum intelligentiam latissima sternatur via; non abs re factum puto, si pluribus, brevissimis tamen theorematibus quæstionem istam resolvero.

Propositio 1. PROPOSITIO I. De Patribus, qui scripserunt ante exortam Pelagianorum heresim, minus debemus esse solliciti. Probatur. Prob. verbis S. Patris lib. de Prædest. SS. cap. xiv. *Quid opus est, ut eorum scrutemur opuscula, qui priusquam ista*

heresim oriretur, non habuerunt necessitatem in hac difficultate solvendum quæstione versari, quod proculdubio facerent, si respondere talibus cogerentur? Confirmatur hæc ratio exemplo ipsiusmet Augustini, qui antequam cum Pelagianis gloriosum iniret certamen, de prædestinatione non tam exquisite scriperat, ut vidimus capite superiori. Comprobatur etiam, nam Patres præcedentium sæculorum aut de gratia Dei quid sentirent breviter ac transeunter attigerunt, aut immorabantur disputan-

do

do adversus alios inimicos Ecclesiae, aut populum sacris concionibus ad virtutes & orationis frequentiam simpliciter horababantur; ut scribit citato loco Augustinus.

2. PROPOSITIO II. Si de Græcis lo-
Propositio 2. quamur Patribus, non debemus exciper-
re auctoritatem Origenis

Probatio.

Probatur: nam Origenes Pelagianam doctrinam in libris Periarchon aperte prædocuit: unde Hieronymus in Epist. ad Ctesiphontem: *Doctrina tua*, inquit, *Origenis ramuscus est.* Deinde Origenis opera, dato gratis, quod olim extiterint pura, ut aliqui autumant, interplata tamen fuerunt à Rufino Presbytero Pelagianorum, ut appellant, Choriphæo. De S. autem Joanne Chrysostomo putat Vasquez Semipelagianis adhaesisse: sed tanti Patris doctrinam alibi ab erroris suspicione vindicabimus.

3. PROPOSITIO III. Veteres Patres, qui verbis ambiguis de SS. prædestinatione tractarunt, possumus commode expovere, quamquam videantur alicubi à meritorum præscientia illam repeteret.

Probatio.

Et quidem primo accipere possumus præscientiam operum pro ipsa prædestinatione, ac præparatione Divina, sine qua nequeunt merita cogitari. Hinc S. P. lib. 2. de Prædest. SS. cap. xix. ait: *Quid ergo nos prohibet, quando apud alios quos verbi Dei tractatores legimus Dei præscientiam, & agitur de vocatione electorum, eamdem prædestinationem intelligere?* Maluerunt autem usurpare nomen præscientiæ, quod & facilius intelligatur, & non repugnet veritati; & ne viderentur evertere libertatem, & sentire cum Manichæis, quorum tunc temporis nefaria hæresis grassabatur. Secundo modo possumus PP. expovere de prædestinatione considerata secundum ultimum ac principalem effectum, id est quantum ad executionem: uti explicavimus verba Evangelica: *Percipite regnum, quod vobis paratum est ab origine mundi: esurivi enim, &c.* Rursus possumus illos Patres accipere de Electione ac prædestinatione, quia Deus intendit conferre gloriam tanquam mercedem ac premium meritis comparandis per gratiam præparatam electis ex vi antecedentis proposito, ut diximus in solutione argumentorum, quæ adversus nos objiciuntur ex sacris literis. Denique expovere eos possumus dicendo, merita & gratiæ usum habere rationem causæ comparate ad nostram prædestinationem, sed causæ finalis, non efficiens ac meritoria, prout docet S. Thomæ

mas Quæst. xxiiii. art. v. dicens: *Uſus gratiæ prævisus non eſt ratio collationis gratiæ, niſi ſecundum rationem cauſæ finalis;* quia nimis ad hoc gratia confertur, ut ea bene utamur, quemadmodum scribit Apostolus, Deum nos elegisse ante mundi constitutionem, ut eſſemus Sancti & immaculati. Ad Ephes. cap. i. 4.

4. PROPOSITIO IV. Patres, qui floruerunt post Augustinum, gratuitam Prædestinationem apertissime tradiderunt.

Recenzebo nonnullos. S. Prosper ad object. Vinc. cap. 2. Illi, inquit, cum Cbris̄o regnabunt, quos Deus gratuita bonitate ſua prædeſtinavit ad gloriam. Fulgentius ad Monimum lib. 1. cap. 13. *Potuit ſicut voluit prædeſtinare quosdam ad gloriam, quosdam ad pñam. Sed quos prædeſtinavit ad gloriam, prædeſtinavit ad juſitiam; quos autem prædeſtinavit ad pñam, non prædeſtinavit ad culpam.* Gregorius Magnus lib. 1. Dialogor. cap. 8. *Ipsa quoque perennis regni prædeſtinatio ita eſt ab omnipotente Deo diſpoſita, ut ad hoc electi pro labore perveniant, quatenus poſtulando merentur accipere, quod eis omnipotens Deus ante ſecula diſpoſuit dare.* Bernardus Serm. 78. n. 3. *Intuere nunc mecum in hoc tam magnifico opere noſtræ ſalutis tria eſſe quædam, quæ ſibi vindicat auctor Deus, prævenitque in illis auxiliatores & cooperatores ſuos, prædeſtinacionem, creationem, inpirationem.* S. Thomas Q. citat. ad 3. *Quare hos elegit in gloriam, & illos reprobauit non habet rationem, niſi Divinam voluntatem.* Idem docet Petrus Diaconus in lib. de Incarnat. & Grat. cap. 1. Primasius Episcop. Africanus in Epistolam ad Romanos cap. 5. Gregorius VII. in Psalms Poenit. S. Thom. de Villanov. Conc. III. de S. Joanne Baptista. Et ali apud Bellarmínū lib. 2. de Grat. & lib. arb. cap. xi. Petavium lib. ix. cap. xvi. & Thomassinū lib. viii. cap. 8. Idem tenent Gallicani Antitites in Concilio Valentino III. & præsertim Ecclesia Lugdunensis in libro de tribus Epist. & quotquot Augustinianam probavere Sententiam, de quibus dixi in Praef.

Resolvitur ex dictis quæſtio proposita. Etenim Patres qui floruerunt post hæresim Pelagianam, gratuitam prædestinationem eliquatissime tradunt: Alii autem vetustiores vel parem non habent in hac materia auctoritatem, ve posse commode exponi. Communi ergo traditione veritas hujus asserti firmiter.

RE-

RESPONSIQ AD OBJECTA.

Objecatio 1. Opp. 1. Veteres PP. exponentes verba Apostoli: *Jacob dilexi, Esau autem odio habui, &c.* afferunt id esse dictum ex futurorum operum præscientia. Subscribunt ergo sententiae repetenti prædestinationem ex meritis. Prob. ant. 1. ex Irenæo lib. IV. adversus hæres. cap. 38. ubi ait: *Ex futurorum præscientia dictum fuit, Jacob dilexi, &c.* 11. ex Hieronymo in cap. 1. Malach. ubi pariter docet *dilectionem & odium Dei ex præscientia operum proficiendi.* IIII. Ex Chrysostomo, qui Hom. xv. in Epist. ad Rom. cap. 8. scribit: *Quia igitur de causa hic amori, ille autem odio habendus erat? Quoniam quidem hic malus, ille autem bonus erat.*

Solutio. Resp. nego ant. si de prædestinatione quantum spectat ad intentionem solummodo proferatur. Et ad primam probat. dico, utique ex præscientia futurorum dictum fuisse, *Jacob dilexi &c.* ut scribit Irenæus, quandoquidem Deus Præsciebat quid erat ipse facturus in Jacob per auxilium gratie suæ. Hieronymi super Malach. scribentis sensus est: *Deum diligere illum qui odit vitia, sed ut vitium odio habeat, efficit Deus ipse potentissimis Auxiliis.* Chrysostomus exponendus est de prædestinatione ad gloriam considerata sub ratione meritis ac præmii, quo sensu utique meritorum prævisionem importat: sed hæc merita nusquam Chrysostomus negat præparari à Domino; immo id luculentus affirmit lib. 1. de Provid. & Hom. XIII. super illud ad Corinth. VI. *Quid habes quod non acceperisti?* Itaque frequentissimam illam positionem, *Gloria confertur ex præscientia meritorum,* ita distinguimus, ex præscientia meritorum, quæ inducent divinum propositum, nego: quæ ex Divino proposito deducantur concedo. Merita comparantur per gratiam: gratia confertur ex intentione dandi gloriam: gloria preparatur Dei beneplacito, ideoque hinc inferuntur merita, non merita Dei propositum averterunt. Vide Resp. ad 1. cap. IV.

Objecatio 2. Opp. 2. Joannes Damasc., exponens ea verba Apost. ad Roman. IX. *An non habet potestatem filius, &c.* inquit: *Non ipse Deus honorabili, aut ignominiosa struit vas, sed propria uniuscujusque electio.* Et lib. 2. de Fide scribit: *Secundum præscientiam suam præjudicavit omnia Deus.*

Solutio. Resp. priori loco Damascenum non agere de æterna prædestinatione, sed de præsenti merito bonorum operum, per

R. P. Berti Thol. Tom. I.

quæ reddit quisque semetipsum vas honorabile Electione voluntatis suæ: sed hæc voluntas debet à Domino præparari, quod Damascenus minime negat. Alterum testimonium accipendum est de prædestinatione in ordine *executio-* *nis;* nam paucis interjectis ait: *Deum prædestinare alis premium secundum bo-* *nitatem suam, alis supplicium secur-* *dum iustitiam suam.* Adde Joannem Damascenum eodem lib. II. cap. 30. docere προσετέλω, id est *præscientiam* esse eorum, quæ libere à nobis sunt, etiamsi fiant Divina præordinatione: προσεπιμεῖς vero, id est *prædestination* non liberam Electionem finis per Damascenum significat, sed τὸ ἐγροποιόντος, *Elec-* *tionem & opus præscientis:* ac propteræ *prædestinationis* nomine Damascenus significat prædestinationem in *executione,* & nomine *præscientia* prædestinationem in *intentione.*

Objecatio 3. Opp. 3. S. Hilarius in Psalm. 64. hæc scribit: *Non res indiscreti judicii* **Objecatio 3.** *Electio est, sed ex meriti delectu facta* *discretio est.*

Solutio. Resp. beatum Hilarium Electionis & **Objec-** *discretionis* vocabulo non intelligere **Objec-** *propositum* eternum Dei, sed tempora- *lio* *Objec-* *lem* assumptionem, qua homo ad ubi- *re* *Objec-* *riorem* gratiam, vel gloriam eligitur, ut *do* *Objec-* *diximus Cap. præced. de Augustino* *Objec-* *scribente ad Simplicianum.* Nam eli- *do* *Objec-* *gere secundum vocis etymon non est* *Objec-* *præordinare, sed ex pluribus unum le-* *Objec-* *gere atque actu carpere.* Exponit au- *do* *Objec-* *tem Hilarius versum illum Psalmi: Ben-* *do* *Objec-* *tus, quem elegisti & assumpisti, inhabi-* *do* *Objec-* *tabit in atris tuis.* Hæc utique as- *do* *Objec-* *sumptio, hæc electio supponit merita;* *do* *Objec-* *sed hæc merita ab omnium gratiarum* *do* *Objec-* *largitore pro suo beneplacito præparan-* *do* *Objec-* *tur.*

Objecatio 4. Opp. 4. S. Prosper ad XII. Object. Vincent. ait: *Quia præsciti sunt casuri, non sunt prædestinati: essent autem præ-* *destinati, si essent reversuri.*

Solutio. Resp. prædestinationem dupliciter accipi. 1. Quantum ad Divinum propositum, ut in illis Apostoli verbis: *Quos præscivit & prædestinavit, &c.* II. Quantum ad manifestationem & signum; ut de Christo Domino apud eumdem Apost. qui *prædestinatus est filius Dei, scilicet manifestatus.* Itaque distinguo & explico verba D. Prosperi: Et Sanctus Doctor accipendus est de prædest: quatenus est electio, & præordi- nationis, nego: quatenus est si- gnum ac manifestatio divinæ præordi- nationis, concedo. Eodem modo ex- ponendum est vulgare illud proloqui-

O O

um,

um, quod circumfertur tanquam Augustinianum: *Si non es prædestinatus, fac ut præstineris; nempe, si malis operibus ostendis impium ac reprobum temetipsum, fatage ut te manifestes conversione & exemplo electum ac sanctum.* Ceterum Prosperum gratuitam prædestinationem sateri confitat ex 1. Resp. ad Ob. Gallorum, & ex universis ejus operibus, ubi Augustini insistens vestigiis, docet quomodo spectet ad inscrutabile Dei judicium quod unus, non alter eligatur,

Nec discernantur merito qui munere discentes;

ut inquit in Carmine de ingratis.

Opp. ultimo: S. Fulgentius lib. 1. ad Maximum cap. 24. sic loquitur: *Prædestinavit ad supplicium quos à se præscivit voluntatis malæ virtus discessuros:*

prædestinavit ad regnum quos ad se præscivit misericordia prævenientis auxilio reddituros: Ex quibus verbis sic arguitur. Ex Fulgentio prædestinatione ad gloriam se habet quemadmodum prædestinatione ad pœnam: Prædestinatione ad pœnam supponit prævisionem meritorum: Igitur & prædestinatione ad gloriam.

Solutio.

Resp. dist. ma. Prædestinatione ad gloriam se habet quemadmodum prædestinatione ad pœnam, in ordine *executionis*, conc. in ordine *intentionis*, nego. Responsio constat ex dictis. Certe Fulgentius prædestinationem ratione intentionis præcedere docet præscientiam meritorum, cum alibi, tum libro de Fide ad Petrum cap. 3. ubi ait: *Illi cum Christo regnabunt, quos Deus gratuita bonitate sua prædestinavit ad REGNUM.*

C A P U T VIII.

Esse gratuitam prædestinationem rationibus quoque Theologicis consentaneam.

S U M M A R I U M.

1. Gratuita prædestinatione etiam rationibus probatur.

2. Et seqq. ad contraria argumenta respondeatur.

NE quis dicat Augustinianam doctrinam solummodo auctoritate niti, accedit sequens.

PROPOSITIO: Gratuita prædestinatione rationibus comprobatur:

Probatur 4. argumentis. Ex plurimis, quæ possent produci, quatuor tantum argumenta, eaque ex dictis notissima, nunc proponam. Sit primum: Divina voluntas homines in perditionis massa existentes ad gloriam prædeterminans est voluntas absoluta, efficax, & omne meritum antecedens: Ergo prædestinatione est pro hoc statu gratuita. Probo aut. Voluntas conferringi media quæ efficaciter perducant ad finem, supponit voluntatem efficacem & absolutam ejusdem finis: Media quæ Deus hominibus lapsis largitur, ut consequantur salutem, sunt ab intrinseco efficacia, & infallibiliter ad salutem perducunt: Ergo supponunt absolutam & efficacem voluntatem ejusdem salutis. Minor propositio certa supponitur, & probanda est de Gratia Christi, quam pro hoc statu omnes Augustini discipuli efficacem ptopugnant, & præsertim ad perseverantium finalem, quæ non donatur nisi prædestinationis: vide interim Arg. 111. Cap. v. 11. Merita quibus ad gloriam pervenitur sunt prædestinationis effectus, efficiuntur namque per gratiam, quæ prædestinationis confertur eo fine ut gloriam adipiscantur; Ergo hæc merita nequeunt habere rationem causæ respectu prædestinationis. III. Prædestinationis mysterium inscrutabile est, & in altitudinem refunditur divinorum judiciorum. Non ergo pendet ex meritorum præscientia, & ex libero humanæ voluntatis arbitrio. IV. Deus prædestinat quamplures, qui, si illorum spectentur merita, criminibus obnoxii sunt atrocissimi, quales fuerunt olim vas Electionis Paulus Apostolus, Maria Magdalena; felix Latro, magnus Augustinus, Joannes Mantuanus, Francus Senensis, Margarita de Cortona, aliisque permulti. Igitur non attendit Deus, qui mel producit de petra, oleumque de Jaso durissimo, merita hominum, ut inferat oleastrum in bonam olivam, & fingat ex luto vase honoris: sed ipse futura bona opera præparat, ut in illis ambulemus; &c.

AD CONTRARIA ARGUMENTA RESPONSIUS.

Opp. 1. Potest quis efficaciter velle Opponit finem, etiamsi ponat talia media, quæ sufficient ad finem consequendum, nisi aliqui

aliunde impedianter; sive postea sequatur effectus, sive non sequatur. Aegrotus enim & medicus volunt efficaciter sanitatem, dum ponunt media, quae illum praestare valent, tametsi quandoque sanitas non habeatur. Potest ergo etiam Deus velle nobis gloriam per modum finis, licet media conferat non efficacia, sed duntaxat sufficientia, talia nimirum, quibus si bene utamur, gloriam consequi possimus.

Solvitur. Resp. nego ant. Etenim voluntas finis non est efficax, quando media ad consecutionem finis necessaria efficacia non sunt. Atque exempla medici & agroti in adversarios retorquetur: nam si medicus certo cognosceret medicinam tallem esse efficacem, eamque in sua haberet potestate, illam proculdubio exhiberet infirmo, quem efficaciter vellet sanum fieri. Igitur si Deus velit efficaciter gloriam praedestinatis, neque defunt ei certissima remedia liberationis, scilicet gratia viatrix, ac perseverantia finalis, media istiusmodi Electis nequam denegat.

Opp. 2. Merita hominis lapsi, excepta finali perseverantia, non sunt medium efficax ad gloriam; Ergo et si Deus operetur in nobis merita nostra per auxilium efficacis gratiae, non sequitur esse eadem merita praedestinationis effetum.

Responde-
tur
• Resp. quod eo ipso quod finalis per-
severantia effectus est prædestinationis,
ipsa prædestinatione non sit ex præscientia
meritorum: siquidem prædestinare ex
præscientia meritorum, est prædesti-
nare præsertim ex præscientia finalis per-
severantiae. Nam nisi quis prævideat
perseveraturus usque in finem, quo-
modo meritorum intuitu eligeretur ad
gloriam? At perseverantia finalis effectus
est prædestinationis ad gloriam; & con-
sequenter prius est ratione nostra homi-
nem esse prædestinatum, quam prævi-
deri perseveraturum usque in finem.
Ergo concedo totum argumentum;
quam sèpenumero multi sint vocati, &
justificati, in quibus nisi sit preparatum
donum perseverantiae, neque vocatio,
neque iustificatio sunt effectus prædesti-

nationis; & illis tantum qui sunt prædestinati, datur donum perseverantiae: Hæc utique dona Dei, quæ dantur electis secundum Dei propositum vocatis (in quibus donis est & incipere credere, & infidei usque ad vitam bujus terminum perseverare) hæc inquam Dei dona, si nulla est prædestinatio quam defendimus, non præscientur à Deo: præscientur autem; hæc est igitur prædestinatio, quam defen-

R. P. Berti Theol. Tom. I.

dimus: S. P. de dono Persev. cap. xvii.
vide Cap. v. Arg. III.

Opp. 3. Qui prædestinationem gra-
tuitam asserunt, incident necessario in Opponitur
illud dilemma, ex quo nunquam fese
expedient: Aut prædestinatus sum, aut
reprobatus: Si prædestinatus, confe-
quar, quidquid fecero, præparatam
beatitudinem: si autem sim reprobatus,
damnabor certissime. Quod incom-
modum in adversariorum sententia vi-
tatur: quapropter verior hæc est, at-
que rationabilior.

Resp. nego ant. Nam, ut diximus, quamquam Deus homines gratis eligit, non vult tamen dare gloriam adultis nisi ut mercedem & coronam iustitiae: gratis enim eligit ad gloriam obtinendam permerita; ita ut merita connoteant prædestinationis *objectum*, non *motivum*; Quare Prædestinationis actus gratuitus quidem est, sed *objectum*, ut inquietunt, *onerosum*. Neque dicas fieri non posse, ut actus prædestinationis sit liberalis intentio, complementum vero non exigit meritorum conditionem. Cum enim hæc merita comparentur per gratiam beneplacito Divino collatam, non tolunt liberalitatem prioris intentionis, ut explicatum est Cap. iv. in Resp. ad 1. Hujusmodi argumentum ex Semipelagianorum latebris erupit, ut scribit in Epist. ad Augustinum beatus Prosper. At S. P. lib. de Dono Persev. cap. xv. sic illud in Adversarios contorquet: *Nonne si Deus illos bonos futuros esse præscivit, boni erunt, in quantalibet nunc malignitate versentur: si autem malos, mali erunt in quantalibet nunc bonitate cernantur?* Nunquid ergo propter hujusmodi causas ea, quæ de præscientia Dei vera dicuntur, vel neganda sunt, vel tacenda: tunc scilicet, quando si non dicantur, in alios itur errores? Nimirum tenentur adversarii eidem respondere arguento, cum tam sit certa & invariabilis Dei præscientia quam ipsi negare non audent, quam Dei prædestinationis, quam nolunt fateri. Ac multo magis retorquetur argumentum de gratia congrua, quam receniores excogitarunt.

Appellatur præfatum argumentum *Rufici*, cui rudibus quoque exemplis est respondendum, E. G. aut hac infinitate morieris, aut non: cur ergo ad sanitatem uteris medicamentis? Certa est futuri anni segetum copia: quare seris & occas? Vel manus afferent fures, vel parent tabernæ foribus, & quid invigilas mercionis? Tentanti diabolo implicem quoque Anachore-

tam ferunt respondisse: sum aut Electus, aut reprobis; frustra ergo me ad peccandum sollicitas, insidiasque moliris. Vide Cæsarium lib. i. c. 27. Itaque operibus bonis incumbendum est: nam Deus misericors est simul, ac justus; & licet nos præveniat ut misericors Pater, reddet tamen coronam ut justus Judex.

6. Opponitur. Opp. 4. Non est Dei voluntas irrationalis: debemus ergo aliquam ipsius causam assignare.

4. Solvitur. Resp. scilicet consideratione meritorum dari causam prædestinationis, si consideretur absolute, & hanc esse, ut ostendat divitias gloriae suæ in vasa misericordia: at si prædestinationis accipitur comparative, id est, si quaras, cur ex eadem massa unum eligat, non alterum, quam causam inquiris præter Divinam voluntatem ac potestatem? Annon babet potestatem figulus lutus ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud vero in contumeliam? Ita respondet Apostolus ad Rom. ix. *Contra istam veritatis tam claram tubam quis homo sobrie vigilansque fidei voces ullas admittat humanas?* S. P. Augustinus De Dono Persev. cap. vii.

Addo argumentum, si quid habet roboris, evertere etiam prædestinationem ad gratiam.

7. Opponitur. Opp. 5. Si Deus unum præ alio eligeret absque meritorum intuitu, esset personarum acceptator: Ergo &c. Prob. ant. Acceptator personarum ille dicitur, qui æqualibus inæqualia dispensat: At Deus in sententia hac nostra æqualibus, nempe in eadem massa constitutis, inæqualia præberet ac præpararet, unicilicet gratiam finalis perseverantiae, alteri auxilium tantum sufficiens; illigloriam, huic gehennam. Igitur esset acceptator personarum.

8. Solvitur. Resp. nego seq. ad prob. dist. mag. Acceptator personarum ille est, qui æqualibus inæqualia largitur, & alicui debitum fraudat, concedo: Sin nulli fraudet debitum, sed ex misericordia dei uni quod ei non debetur, & ex justitia reddit alteri quod debetur; nego quod sit personarum acceptator. *Acceptio personarum* (ait S. P. lib. 2. ad Bonif. cap. 7.) ibi recte dicitur, ubi ille qui iudicat relinques causam meritorum, de qua iudicat alteri, contra alterum suffragatur: quia invenit aliquid in persona quod honore vel miseratione dignum sit. Ubi autem est commune delictum & nullum meritum, acceptio personarum nequit esse. Affert ibidem S. Pater exemplum duorum debitorum, quorum uni creditor remittit debitum, ab altero au-

tum exigit: idque absque ulla inquitate & acceptatione personarum. Vide lib. de Dono Persev. cap. viii. explicationem parabolæ Matth. xx. ubi paterfamilias querulo cuidam operario dixit: *Nonne ex denario convenisti mecum?* Tolle quod tuum es, & vade: volo autem & huic novissimo dare sicut & tibi. Aut non licet mihi quod volo facere? an oculus tuus nequam es, quia ego bonus sum? Legite & in Epist. ad Sixtum exemplum parvulorum, in quibus Pelagianæ bujas argumentationis vires perdunt. Sciscitamini demum, an sit acceptatio aliqua personarum uni gratiam congruam largiri, & illam alteri denerare?

Opp. 6. Prædestination juvatur precibus & orationibus Sanctorum: Aliquam Opponitur ergo habet causam.

Resp. dist. ant. Juvatur Sanctorum precibus quantum ad consecrationem effectus, conc. quantum ad intentionem conserendi gloriam, nego.

Opp. ultimo: Gratuita prædestination destruit libertatem: non est igitur defendenda. Prob. ant. Si prædestinatione est gratuita, decretum Divinum antecedit omnem actum voluntatis creatæ, eam predeterminat, & salus consequitur infallibilitate & ex necessitate: neque obsistere potest voluntas, alias posset frustrari ipsum Divinum decretum, quod est omnino immutabile.

9. Respondeatur. Ad argumentum istud easum, ut constat ex dictis cap. 5. arg. ii. in officiis Massiliensium, respondeo, nego ant. ad prob. dist. antecedens. Decretum Divinum antecedit ac predeterminat voluntatem creatam prædeterminatione, qua inspirando Sanctam delectationem vehementem quidem, & corda trahentem, sed nullum necessitatis vinculum imponentem libertati, Deus facit ut faciamus, ut in præceptis ejus ambulemus, ut vitemus peccata, à quibus liberum est abstinere; concedo antecedens. Decretum Divinum antecedit, ac predeterminat voluntatem creatam, prædeterminatione, qua aut se facie ad faciem manifestando, aut plenissima boni delectatione trahendo, aut externa vi compellendo relucentes, Deus liberum arbitrium necessitate constringat; nego antecedens. Doctrina est Adversariorum nostrorum, præscientiam, quamquam antecedens est, non tollere libertatem, quia nihil efficaciter in hominem arbitrio operatur: & constans est assertio nostra, Prædestinationem & decretum Dei efficax libertatem non evertere,

tere, sed perficere, quia ita efficaciter per inspirationem charitatis operatur, ut cum indifferentia, & potestate ad oppositum eidem liberum arbitrium cooperetur; quemadmodum explicavi postremo capite lib. IV. & repetam differens de libero arbitrio, & exagitando Hæresim Pelagianam.

C A P U T I X.

Argumenta, quibus permotus Petavius Augustinianam retractavit sententiam, eodem Auctore solvuntur.

S U M M A R I U M.

1. Solvitur argumentum Petavii desumptum ex lingua græca.
2. Satisfit argumento ex Apostolo desumpto.
3. Et seqq. Enervantur objectiones cæteræ, tum ex consuetudine scripturarum, tum aliunde allatæ.

GR A V I S S I M U M clarissimum que Theologum Petavium decimo Theologicorum Dogmatum libro Augustinianam de prædestinatione retractavisse sententiam, quam præcedenti egregie propugnaverat, jam in præfatione præmontui. Ne quis id factum arbitretur rationibus invictissimis, quamquam munivi fatis Scholarum nostrarum assertum, ad uberiorem notitiam argumenta Petavii referam quam brevissime, neque alio Magistro, quam Petavio ipso, refellam.

I. Libro x. cap. 1. num. 3. ait verbum οἰκεῖον, significare aliquando prædestinationem citra merita, & usum voluntatis: unde eo verbo utitur Apostolus ad Rom. cum de Christo loquens dicit, *prædestinatum esse filium Dei in virtute.* At verbum προεξέτασι non absolutam Dei voluntatem designat, sed eam, quam supponit singulorum merita; nam in IV. Act. Apost. ubi legitur de nefario Judæorum facinore: *manus tua & consilium tuum decreverunt fieri;* ibi est verbum προεξέτασι: idem scilicet cum priori sola addita propositione. Nullus igitur fatus ac sobrius ex illis verbis potest lido judicare, qualis sit Sanctorum prædestinatione.

Resp. lib. IX. cap. 1. num 2. ait Petavius: *Itaque quod οἰκεῖον Græce scriptum est in loco illo primi ad Romanos Capitis; Qui prædestinatus est filius Dei in virtute, Latinus noster vertit, quasi esset προεξέτασι ut est in nono capite, Quos præscivit & prædestinavit. Atqui loco illo primi capituli significatur prædestinatione citra præscientiam meritorum: Igitur verbum προεξέτασι, non significat decretum; cuius causa pendeat ex hominum voluntate, atque ex humano arbitrio rationem, & originem habeat sui. Præterea, ut seq. num. dicam, juxta Petavium Apostolus verbo illo προεξέτασι significat prædestinationem*

ad legem atque Evangelium: quæ prædubio est citra humanorum meritorum præscientiam: itaque eodem verbo designatur sola gratuita prædestinatione. Neque contrarium evincunt verba Act. IV. 27. cum referantur ad Redemptionem humani generis sola Dei voluntate prædefinitam, non ad Judæorum, vel Gentilium nefarium facinus; ut vidi mus lib. IV. cap. 7. Sed hæc perlevia sunt, & tam verbum, οἰκεῖον, quam προεξέτασι solam prædestinationem significare concedimus: sed Apostolus loquitur de prædestinatione οἰκεῖον, secundum propositum, versu præcedenti; & de ea, per quam: *cujus vult miseretur, & quem vult inducat,* seq. cap. IX. v. 18.

II. Observat Petavius Apostolum in Epist. ad Romanos exemplo Jacob & Esau. Satisfit tunc tamen ostendere vocationem ad gumentum apostoli legem & Evangelicam gratiam, quæ apostolo utique est ex sola voluntate Dei. Seq. minime sequitur, ex solo Dei præposito homines eliguntur ad gratiam; ergo & gratis prædestinantur ad gloriam: quemadmodum non sequitur, Judas electus est ad Apostolatum: igitur est etiam prædestinatus ad regnum. Ita ratiocinatur Lib. x. cap. 1. n. v.

Resp. lib. IX. cap. XII. n. 3. ait Petavius: *Quod ad Romanos scribens Apostolus breviter accurateque verbis istis explicat: Nam quos præscivit, & prædestinavit conformes fieri imaginis filii sui. Hoc vero non minus in iustitia, quam æterna gloria consistit. Et paucis interjectis, Elegisse Deum afferit suos ut Sancti sint & immaculati; tum ut adoptivi sint per Christum filii, non qualicunque modo, sed nt perfectam in se Dei, ac Christi similitudinem referant. Id enim filiorum natura postulat. Quod Petavius probat non ex solo Augustino, sed luculentissimis Scripturis, & Veterum testimoniis: & concludit prædestinationem;*

nationem, de qua loquitur Apostolus, perinde Sanctitatem & gratiam, ac salutem & gloriam importare. *Nam utraque nos Deo similes facit: utraque simul & massa damnata liberat.* Hæc Petavius. Loquitur ergo Apostolus de prædestinatione ad legem, & gratiam Evangelicam, & simul ad gloriam; & ex una infirmitate alia, non in singulis qui credunt & vocantur, sed in his qui sunt prædestinati conformes fieri imaginis filii Dei. In qua prædestinatione non comprehenditur Judas: & ideo non sequitur, Elephas fuit ad Apostolatum; Ergo & ad regnum. In prædestinatione enim gratia & aeterna felicitas colligantur; quoniam illa confertur electis ex certo Dei consilio & proposito dandi aeternam felicitatem. At proditoris Jude vocatio nullum habuit ad aeternam gloriam ex Divino proposito ordinem ac respectum: ut eruditus Petavius sequenti num. iv.

3. Solvitur argumentum ex consuetudine scripturarum.
III. Ex consuetudine, inquit, Scripturarum odium Esau nonni minorem significat dilectionem. Neque Dei propositum quod commemoravit Apostolus absoluto suffragatur decreto. Aliorum enim trahuntur haec verba etiam ab ipso met Augustino lib. i. Q. 2. ad Simplic. antequam ad alteram desciceret opinionem. Explicandum est ergo Dei propositum cum prævisione voluntatis ejus, qui eligitur. Ita lib. x. cap. i. num. vii.

Resp. Scriperat ibidem paulo ante Petavius: *Uti Jacob nullis suis meritis Divinum favorem obtinuit, fratri ut suo anteponeatur; quo ex favore & gratia promissum Palestina regionem pingue & uberem est adeptus: Esau vero nullis item meritis suis hoc infortunio percussus est, ut sterilem & incultam solitudinem possideret. Sic & Iudeorum olim populus nullis suis officiis banc à Deo gratiam emeruit, ut legis, Sacramentorum, ac regni Dei compos & heres esset.* Igitur etiam Esau, ac reprobis à Deo aliquo diligentur amore; nam & ipsis plurim gratiarum dona impertit: etiam si dicas Esau probabiliter salvum cùm Estio, Platelio, aliisque, parum id refert. Ratiocinatur Apostolus procedens de literali sensu ad mysticum: Jacob nullis meritorum officiis electus fuit ad uberrimam regionem Palestine; Nulla ergo prævisione meritorum prædestinatur electi ad caelestis Jerusalem possessionem, cuius typum gerebat terra Chanaan. Augustinum in lib. i. ad Simplic. loqui de sola elektione consequente demonstrat Petavius lib. ix. cap. xiv. probatque eo loco gra-

tuitam prædestinationem magnopere adjuvari. Quia ergo fronte scribit Augustinum ab opinione, quam tenuerat deservisse, notata in margine questione ad Simplic. 2. Illa duplice elektione, quam Petavius maxime probat lib. ix. cap. xi. n. vii. Græcorum Patrum, & Augustini ad Simplic. sensa explicantur. De Vasquesio hujus loci præsidium sibi advocante, *Quid aliud* (scribit Petavius citato cap. xiv. n. xi.) *quid non expendisse verba illa Augustini, Vasquesium, aliosque putandum est?* Vide num istorum albo se se p̄clarissimus Scriptor accenseat.

IV. Massam luti, ex qua figulus pro sua potestate fingit vasa honoris & contumelias, Augustinus absoluti decreti propugnator accipit pro multitudine hominum peccato contaminata, sed ex adverso stat Chrysostomus Hom. 16. in Epist. ad Rom. pag. 142. Hieronymus in Epist. 150. ad Hedibiam. Ita Commentator Ambrosii, Origenes, Tertullianus, Methodius, Theodoretus, & alii, qui docent totum inter vasa discrimen petendum ex hominum voluntate. Ita lib. x. cap. i. num. ix. & seq.

5. Resp. Affirmat Petavius lib. ix. cap. vi. n. i. cum de gratia, vel electione ac prædestinatione disputandum est, maiorem haberi rationem Latinorum Patrum, quam Græcorum, atque inter illos principem consensu Theologorum esse Augustinum, propterea quod hæresis Pelagiana magis aliquanto Latinam, quam Orientalem exercuit Ecclesiam, & adversus illam acerrime Augustinus pro Catholica Fide pugnavit. Cur ergo Augustino cæteros præfert? Cap. xvi. num. ii. ait Hieronymum in Epist. ad Hedibiam *Apostoli verba minus commode interpretatum.* Sed manifestum est loqui Hieronymum de electione consequente, & de prædestinatione quæ liberum servat arbitrium. Eodem cap. num. i. demonstrat Petavius Ambrosium sententia Augustini minime refragari; quod eodem momento Deus prædestinatos elegerit, & decreverit pro meritorum magnitudine maiorem, minoremve mercedem. Addit, quod eruditis omnibus compertum est, præcitos Commentarios non esse Ambrosii. Divum Joannem Chrysostomum nobis adversari revera arbitratur Petavius: sed tamen hunc aliosque debemus accipere de electione, qua unus præ alio assumitur, præsertim cum Chrysostomus rejiciat Scientiam, quam vocant conditionatam, auctore ipso Petavio cap. iii. num. ix. Sed de Patrum cum

Augu-

Augustino consensu dixi superiori cap.

vii.

V. Quæ scribit Apostolus ad Ephes. i. v. 4. Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus Sancti & immaculati in conspectu ejus in charitate; Augustinus ad prædestinationem retulit. Sed Paulus de sola electione intelligendus est, quam ipse declarat, dicens, ut essemus Sancti; quod facit & in cap. 8. ad Romanos scribens: Nam quos præscivit, & prædestinavit conformes fieri imaginis filii sui: quæ verba de sola electione ad fidem prolatæ frustra pro absolute decreto, quo & gratia & gloria necluntur, solent obtendi. Italib. x. cap. i. n. XIV.

Responso. Resp. Hæc sunt verba Petavii lib. ix. cap. XII. n. 3. Hinc ab eodem Apostolo scriptum est alibi: Sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus Sancti & immaculati in conspectu ejus in charitate: Mox vero: Qui prædestinavit nos in adoptionem filiorum per Jesum Christum, in ipsum, secundum propositum voluntatis suæ. Elegisse Deum afferit suos, ut Sancti sint, & immaculati: tum ut adoptivi sint per Christum filii, non qualicunque modo, sed ut perfectam in se Dei ac Christi similitudinem referant. Id enim filiorum natura postulat Joannes vero perfectam cum Deo similitudinem (quam filiorum naturam conditionemque propriam esse dixi) sic in futura vita pollicetur, ut in hac interim essenos Dei filios asseveret: Charissimi, nunc filii Dei sumus: & nondum apparuit quod erimus. Scimus quoniam cum apparuerit, similes ei erimus; quoniam videbimus eum sicuti est. Haec tenus Petavius. Itaque electio, de qua Apostolus ad Ephes. i. & ad Rom. VIII. ex mente Petavii est gratuita: Hæc electio est ad perfectam Christi similitudinem, quam nobis Joannes pollicetur in futura vita: Ergo electione ad perfectam similitudinem Christi in futura vita obtainendam est gratuita.

VI. Apostolus electionem refert ad incomprehensibilia judicia Dei, ad Rom. XI. 33. Electio autem ad gloriam non spectat ad incomprehensibilia judicia Dei, in Scripturis enim Deus patefecit, quod pro eo ac quisque gessit in corpore recepturus est in judicio. Igitur de electione ad fidem, & ad Christi notitiam intelligendus est D. Paulus: nam hujus electionis causa nemini comperta est.

Solutio. Resp. Hæc habet Petavius lib. ix. cap. VIII. num. IV. Sit enim verior illa sententia, quæ Deum mortales omnes salvos esse velle definit, ex eoque decreto

sufficientem omnibus ad illam adipiscendam vim & auxilium sufficere: possea, ut quisque concessis sibi adjumentis utt voluerit, aut noluerit, ita eligi vel reprobari: tum profecto si quis iniquum id esse Dei arbitrium cursum vellet, non exceptione ac prescriptione illa summvendus esset adversarius, qua usus est Apostolus, nec arcanorum Dei judiciorum altitudo commovenda: sed recta & facilis esset illa defensio, ac communibus hominum sensibus aptior; ideo justam esse Dei in utramque partem sententiam, quod & illos qui invitati paruerint ad cælestè convivium admiserit, & eos qui perinde vocati renuerint excludendos cœserit. Salvator ergo in Augustiniana Sententia, auctore Petavio, arcanorum judiciorum impenetrabilis altitudo. Vide cap. VIII. in Resp. ad IV.

VII. Universæ viæ Domini sunt, ut habetur in Ps. 24. misericordia, & ve-
ritas. Ubi de misericordia agitur, non est locus inquisitioni meritorum, nec repetuntur rationes; quod ex Sacris literis accepimus pertinere ad vocationem & gratiam: sed vicissim Scripturæ ipsæ nos docent, gloriam meritis Sanctorum ex justitia deberi. Id nos admonet Paulus 2. ad Corinth. 9. & 2. ad Timot. 4. Id Parabolæ patrisfamilias conducentis operarios in vineam, & illius qui peregre abiturus pecuniam servis distribuit. Id forma judicii à Matthæo cap. XXV. descripta, & alia fere innumeræ, quæ studiose collegit Lessius. Ita lib. x. cap. II.

Resp. Legimus apud Petavium lib. ix. Responso.
cap. XI. num. 2. Deum itaque putandum est selectis illis & eximis, quos ex infecta primi parentis scelere massa liberavit, æternam salutem hanc absolute destinasse; sed modo quodam ac via comparandam. Non enim gratis, ac tanquam liberale aliquod munus banc illis decrevit dare; sed ut bravium ac merces honorum esse operum iis, quibus per actatem sic aequi ticeret. Nam de parvulis, quos ante usum rationis

Abstulit atra dies, & funere mersit acerbo,
Aliter existimandum est. Docet consequenter per Augustinum gloriam esse coronam justitiae, & tamen prædestinationem ad gloriam Dei esse ex beneplacito; quoniam Divina voluntas non est de salute electorum simpliciter, sed simul & pro indiviso gloriam & gratiam dare constituit, ita ut adjumentorum series, quibus ad merita & Sanctitatem adducimur, nobis ex Divino proposito conferantur. Addit n. VI. adversarios nostros

nostros in quadam latebra captionis versari, & gratuitū vocabulum ab obiecto ad Deum agentem transferre. Quare ambae viæ Domini, misericordia & veritas, in Augustiniana doctrina late patent; & aurea quadam catena beneficia connectuntur misericordia, & retributiones iustitiae. Misericordia Domini est, quod nulla ex nobis occasione captata aliquos eligat, & omnem seriem præparet adjumentorum: iustitia vero, quod meritis vitam æternam rependat. Sed de his actum à nobis quinto Capite. Transit deinde Petavius ad prabandam generalem in Deo voluntatem salvandi omnes, & Salvatoris nostri pro singulis hominibus mor-

tem: quæ duo nos absque præjudicio gratuita prædestinationis fatemur esse certissima.

Prætermittendum non est, Augustini à veteribus Patribus dissonantiam objectasse primum Semipelagianos, deinde eam asseruisse in Annalibus Belgicis Hugonem Grotium, & lib. vii. Historiæ Pelagianæ Gerardum Vossium, postea solemnisimum incentorem Joannem Launojum. At omnium jacula retundit ipsemet Augustinus in lib. de Prædest. SS. cap. xiv. & cuique horum responderet in vulgatissimo Epigramma, beatus Prosper:

*Te stylus iste
Conficit, & verbis perderis ipse tuis.*

C A P U T X.

Christi merita nostræ prædestinationis esse causam.

S U M M A R I U M.

1. Fit ex Christi meritis prædestinaturum elec-

2. 3. Solvuntur duæ objectiones.

*De causa
nostræ præ-
destinationis,*

SALVARI omnes prædestinatos beneficio mortis Christi nemo Catholicon in dubium vertit. Solus enim propter salutem nostram Crucis patibulum subiit

*Eripiens quidquid veteris migraverat
hostis*

*In jus, per nostrum facinus, cum fæ-
mina prima*

*Præceptum solvens culpa nos perpetue
vinxit.*

Inquit Carmine xvi. Apollinaris Sidonius. Illud tantum queritur, an Electionis Sanctorum merita Christi causa fuerint, an vero illam sint subsecuta, ut diximus de illorum auxiliorum complexu, quibus pervenitur ad gloriam; & quæ causa sunt meritorum, sed electionem ac propositum Dei consequuntur.

PROPOSITIO. Fit ex Christi meritis prædestinaturum electio.

Tradithanc propositionem Apostolus, qui in Epist. ad Ephes. cap. i. ait: *Benedictus Deus, & Pater Domini nostri Jesus Christi, qui benedixit nos in omni benedictione spirituali in cælestibus, sicut elegit nos in ipso ante mundi constitucionem, ut essemus Sancti & immaculati in conspectu ejus in charitate. Qui prædestinavit nos in adoptionem filiorum per Jesum Christum, in ipsum, secundum propositum voluntatis sue.* Constat etiam ratione: nam Christus nobis promeruit omnes prædestinationis effectus,

id est gratiam, justificationem, ac finalē perseverantiam, dicente eodem Apostolo: *Creati sumus in Christo in operibus bonis, ut in illis ambulemus.*

Opp. 1. Ipse Salvator est prædestinationis nostra exemplar lumenque præclarissimum, ex Augustino cap. xv. de Prædest. SS. Sed prædestinationis Christi est omnino gratuita & respectu suipius, & respectu alterius: Ergo & nostra,

Resp. dist. majorem Prædestinationis Christi est exemplar prædestinationis nostra, ita, ut ille sit mediator Dei & hominum, primogenitus prædestinatum & Caput Ecclesie, nos vero filii adoptivi, palmites, & membra; conc. Ita, ut pares simus dignitate, neque nos ab illo redemptionem, gratiam, ac spiritualem vitam participemus, nego. Sed vide cap. vi. arg. ult.

Opp. 2. Mors Christi & meritum ipsius medium est, quo salutem consequimur: Sed, ut dictum supra, Deus, ratione saltem nostra, prius vult finem, quam media: Voluit ergo prius salutem hominum, quam mortem Christi, & consequenter hæc nequit esse prædestinationis nostræ causa ac motivum.

Resp. Principio Deum prædestinasse numerum Electorum etiam permanente statu innocentia, ut scribit S. P. lib. xiv. de civit. Dei cap. x. Deinde quantum spectat ad creaturam innocentem, quoniam hæc indigebat sola gratia versatili, decretum tulit Angelos homi-

Objecatio 1.

Solutio.

Objecatio 2.

Solutio 1.

*I.
Propositio.*

*3.
Solutio 2.*

hominesque salvandi conditionatum, non efficax. Ad hæc cum prius vellet ostendere quid posset liberum arbitrium, deinde beneficium gratiae suæ; permisit innocentem creaturam delinquare. Definivit postmodum Incarnationem æterni Verbi ad reparandum humanum genus, oblatumque pretium mortis suæ pro universorum redemptio-
ne suscepit. Volut denique ex redemptis hominibus, & in jus hæreditatis misericorditer restitutis, instaurare numerum prædestinatōrum, à quo per liberum arbitrium homo prævaricator exciderat: atque ut superabundaret gratia, ubi abundavit delictum, non solum voluit, quod possint omnes salvari, sed certos statuit liberandos à perditio-
ne, quibus beneficia specialissima præparavit. Ita mors Christi, ejusque me-
ritum est causa nostræ prædestinationis,

non quidem quatenus Deus determina-
vit numerum Electorum, sed quatenus
hunc numerum ex hominibus à Chri-
sto redemptis voluit efficaciter instau-
rare. Igitur distinguo consequens: De-
us prius voluit mortem Christi, quām
numerum prædestinatōrum, nego con-
sequentiam: quām instaurationem hu-
jus numeri, concedo.

Resp. 2. Deum voluisse hominum re-
demptionem, & propter hanc decrevisse
Incarnationem Verbi: deinde vero
ex redemptis hominibus aliquos præde-
stinasse, & intuitu passionis Christi his
auxilia efficacia præparavisse. Habent
ergo Christi merita rationem medii, si
comparentur ad redemptionem humani
generis: & rationem causæ, si referan-
tur ad absolutam electionem aliquorum
ex numero Redemptorum.

Solutio 2.

C A P U T XI.

De Sanctorum pro Electis intercessione.

S U M M A R I U M.

1. Utiles sunt prædestinatis Orationes sancto-
rum.

2. 3. 4. Solvuntur objectiones,

QUIERITUR nunc utrum Sanctorum
precibus Prædestinati juvari pos-
sint, non quantum ad Divinum pro-
positum, sed quantum spectat ad conse-
cutionem salutis.

Propositio. PROPOSITIO: Utiles sunt prædestina-
tis Orationes Sanctorum.

Id cum Scripturis, tum exemplis
probatur. Scripturis quidem; nam in
Canonica Epistola Jacobi legimus: *Orate pro invicem, ut salvemini.* Exem-
plis autem; nam propter orationes beat-
i Stephani Saulus Ecclesiæ persecutor
in vas Electionis, Fideique Praconem,
& propter lacrymas precesque piissimæ
Matri Monicæ S. Pater Augustinus
de servitute Babylonis in civem fidelis-
simum supernæ civitatis Jerusalēm, vo-
cati sunt. Hæc vero non ita dicta sunt,
quasi orationes Sanctorum promereantur
nobis omnes omnino prædestinationis
effectus; quandoquidem & ipsa
Oratio Sanctorum inter istiusmodi effe-
ctus connumeratur: quatenus E. G. ex
proposito salvandi Saulum & Augusti-
num, decrevit Deus, ut pro illo positis
genibus clamaret beatissimus Proto-
martyr; pro isto piissima parens assi-
duis fletibus ingemiseret.

Ob. 1. Oratio SS. vel est pro aliquo
particulari, vel pro omnibus in com-

muni, vel pro aliquo indeterminate;
At nullo ex his modis confert ad no-
stram prædestinationem: Ergo, &c.
Prob. min. nam cur Deus in particulari
hunc, non illum trahat, nullam habet
causam, nisi voluntatis suæ beneplacitum:
ideoque oratio Sanctorum pro ali-
quo in particulari inutilis est, & frustra-
neat. Rursus frustranea est, & inutilis
pro omnibus in communi, cum non sal-
ventur omnes, sed plurimi reproben-
tur, quod spectare ad perfectionem
universi, multi Theologi affirmant. Po-
strem oratio pro aliquo indeterminate
nullam requirit efficacem intentionem
conferendi gloriam. Igitur, &c.

Resp. Juvari orationibus Sanctorum
prædestinationem nostram, non quod
per eam Divinum immutari possit de-
cretum: sed quoniam prædefinita est
tanquam medium, quo comparatur
prædestinationis effectus, scilicet dete-
statio peccatorum, justificatio, ac fina-
lis perseverantia. Sive ergo pro aliquo
in particulari, sive indeterminate San-
cti orient atque intercedant, non agunt
frustrane; est enim illorum oratio, non
ad Divinum propositum ordinata, sed
ad consecutione a finis, quem Deus me-
diis causis obtinendum esse decrevit.

Solutio 3.

Objicitur 1. R. P. Berti Theol. Tom. I.

Opp. 2. Illud, quo posito, vel non Objicitur 2.
P p posito

posito sequitur nihilominus effectus, nihil conferit ad eundem effectum: Sed prædestinatione consequitur effectum suum, sive Sancti pro nobis orent, sive non orent; quippe quæ impediri nullatenus potest: Ergo, &c.

Respondeatur.

Objicitur ultimo.

Resp. Divinam prædestinationem esse quidem infallibilem, neque impediri posse; quia proculdubio evenit in tempore quod prædefinivit Deus ab æterno: sed evenit eo modo, quo Deus ipse disposuit, & mediis causis secundis, id est, Sanctorum intercessionibus rectisque ipsorum prædestinatōrum operibus.

Opp. ultimo: Electio E. G. Augustini præcessit prævisionem lacrymarum

& orationum piæ Matris Monicæ, alias non fuisset electio gratuita. Igitur licet Monica non orasset, Augustinus salutem & gloriam consequutus fuisset.

Resp. dist. ant. Electio Augustini præcessit prævisionem precum ac gemitum Monicæ, ordine intentionis, concordine executionis, nego: *Si aliqui nondum sunt vocati* (inquit S. Pater lib. de Dono Persev. cap. 2.) *pro eis oremus, ut vocentur. Fortassis enim sic prædestinati sunt, ut nostris orationibus & accipient gratiam, & efficiantur electi.* Erat ergo ita prædestinatus, ut orante ac flente uberrimis lacrymis pia Matre gratiam conquereretur, & beatissimi Ambrosii cedret hortationibus.

Solvuntur.

C A P U T XII.

Effectus prædestinationis connumerantur.

S U M M A R I U M.

1. Effectus primarii sunt Vocatio, Justificatio, & Glorificatio.
2. 3. 4. 5. Respondetur objectis.
6. Etiam substantia prædestinati, alia dona naturalia inter prædestinationis effectus possunt aliquo sensu connumerari.

7. 8. 9. Solvuntur objections.
10. Permissio quoque peccati est aliquo pacto prædestinationis effectus.
11. 12. Solvuntur objections.

De effectibus
Prædestinationis.

PRÆDESTINATIONIS effectus sunt beneficia, quæ Deus optimus maximus conferit Electis ex efficaci intentione illos ad vitam æternam perducendi. Ut vero aliquod donum dicitur effectus prædestinationis, tria requiruntur: ac primum, quod bonum sit, & Deo auctore efficiatur, nam moralis mælitia, cum sit avercio à Deo, nequit ad vitam æternam suapte natura ordinari. Necesse est deinde, ut profiscatur ex intentione conferendi gloriam; siquidem qualcunque medium ad finem referri debet: ideoque gratiarum munera, quantumvis præclara, collata reprobis non sunt appellanda effectus prædestinationis ad gloriam. Requiritur denique, ut cum effectu ad gloriam perducatur: est enim prædestinatio præparatio mediorum, quibus certissime liberantur quotquot liberantur. Sequentibus autem positionibus quinam sint hujusmodi effectus demonstrabo.

I.
Propositio I.

PROPOSITIO I. Effectus prædestinationis primarii sunt vocatio, Justificatio, & glorificatio.

Probatur.

Apostolus ad Rom. VIII. 30. ait: *Quos autem prædestinavit, hos & vocavit: & quos vocavit, hos & justificavit: quos autem justificavit, illos & glorificavit.* Hæc omnia à Divina prædesti-

natione, tanquam à causa oriuntur; Ergo sunt ejusdem prædestinationis effectus. Prob. mi. etenim, ut nuper dicemus, prædestinatio est preparatio auxiliorum, quæ certam trahunt eorum, qui eliguntur, liberationem. At glorificatio à corporis animique miseriis perpetuo liberat: vocatio autem, & justificatio ipsam glorificationem præcedunt. Hinc beatissimus Pater pauperum Thomas à Villanova Conc. 3. de S. Joan. Bapt. docet, *Catena indissolubili hæc omnia ex prima illa origine gratuita emanare.*

Opp. 1. Vocatio & justificatio conferuntur saepe numero etiam reprobis: Objectio I. impium enim est, damnatumque Calvinianum dogma, nunquam dari reprobis vere justos.

Resp. dist. propositionem: Deus impertitur gratiam vocationis, & justificationis etiam reprobis, ex efficaci intentione hos perducendi ad gloriae consecutionem, nego. Ex voluntate, qua vult hos quoque credere, obtemperare vocanti, atque ad tempus servare justitiam, deserendos tamen justissimo Dei judicio, nec finaliter perseveraturos, concedo. Jam diximus requiri ad prædestinationis effectum, ut descendat ex efficaci Divinæ voluntatis propo-

2.

solutio

propositio largiendi beatitudinem, quod sane propositum ad nullum reprobum attinet.

^{3.} **Objecatio 2.** Rursus objicies: Deserunt aliquando prædestinati vocationem, excludunt à iustitia, & etiam in Apostasiæ crimen prolabuntur: quomodo erit ergo in his gratia, quam conculant ac proterunt, medium ad beatitudinem obtainendam?

Solutio. Resp. Etiam. Reviviscent enim præcedentia merita per subsequentem pœnitentiam, atque ex recordatione prioris vocationis magis Electus trahitur ad assentendum præsenti: ex præterito etiam lapsu timorem, & humilitatem concipit: respicens majorem erga se Liberatoris misericordiam experitur: conteritur animo quod fuerit quidem immemor beneficii: gratificantem sibi diligit vehementius; atque verba Davidis repetit: *Priusquam humiliarer, ego deliqui; propterea Eloquium tuum custodivi.* Psalm. cxviii. vers. 67.

^{4.} **Objecatio 3.** Tertio sic argumentaberis: Glorificatio non est medium, sed finis: non est ergo prædestinationis effectus.

Solutio. Resp. effectum prædestinationis esse quodcunque beneficium eo fine collatum, ut electi à massa perditionis liberentur, sive liberentur per modum medii, sive per modum termini. Quare glorificatio, qua Electi ab illa massa penitus subtrahuntur, non solum prædestinationis effectus est, sed etiam maximus, ac præcipuus.

^{5.} **Objecatio 4.** Denique opponens: Gratia collata Adam in statu Innocentie, quamquam restituta per ejus pœnitentiam, non fuit effectus prædestinationis Adami: Igitur neque prædestinationis effectus erit gratia, quam alii Electi receperunt, perdiderunt autem propter culpam, tametsi superveniente pœnitentia reviviscat.

Solutio. Resp. conc. ant. nego conf. Gratia enim, & reliqua dona status originalis innocentiae nequaquam provenerunt ex intentione efficaci largiendi gloriam; hæc enim efficax intentio originalem noxam supponit: ut ubi abundavit delictum, ibi superabundet & gratia.

^{6.} **Oppositiō 2.** PROPOSITIO II. Substantia quoque prædestinati, aliaque naturalia dona inter prædestinationis effectus possunt aliquo sensu connumerari.

Prohatur. Hanc conclusionem ita temperandum esse putamus: quoniam si substantia prædestinati spectetur absolute, nimicum, ut pendet à solo creationis decreto, certum est, non esse prædestinationis effectum: quippe decretum creandi homines præcedit ratione nostra

R. P. Berti Theol. Tom. I.

præscientiam originalis peccati; ideoque in hac parte nos consentimus Vafquesio, cæterisque Societatis Jesu Theologis. Itaque substantiam prædestinati dinumeramus inter effectus prædestinationis, in quantum servata misericorditer post peccatum præordinatur ad gloriam. Substantia enim prædestinati servata est post originale peccatum propter merita Redemptoris: Ergo est prædestinationis effectus. Consequens videtur evidens; nam si substantia prædestinati servata est non vi prioris decreti spectantis ad creationem, sed intuitu meritorum Christi, apparet, posse & ipsam ad gloriam efficaciter præordinari. Probatur ergo ant. Propter Adæ peccatum non solum expoliatum fuit humanum genus supernaturalibus donis, sed ulterius quoque promeruit, ut redigeretur in nihilum, ideoque beneficio misericordiae præservatum est. Igitur propter Christi merita huic malo subventum est: unde Augustinus Serm. II. de Verbis Apost. c. 5. docet Electos per Jesum Christum esse creatos.

^{7.} **Oppositiō 1.** Volut Deus hominum redemptionem, & ejus causa Unigenitum Filium misit in Mundum: præsupponitur ergo ad Christi merita substantia prædestinatorum, qui redimendi erant, & ex numero redemptorum præligendi.

Responso. Resp. distinguendam esse ratione nostra duplarem in Deo voluntatem: unam redimendi humanum genus per Christi incarnationem; alteram instaurandi numerum Electorum ex hominibus per Christum redemptis. Falsum est igitur substantiam prædestinati servatam Christi merito non esse posteriorem Incarnatione, quatenus præordinatur ad numerum illum instaurandum. Quare dicit. conseq. Substantia prædestinati præsupponitur ad Christi merita, id est, voluntas redimendi humanum genus antecedit ratione nostra decreto Incarnationis, concedo: voluntas implendi statutum prædestinatorum numerum, & quosdam præ ceteris ad hunc finem præordinandi præsupponitur ad Christi merita, nego. Vide cap. x. ad 2.

^{8.} **Oppositiō 2.** Prædestinatio facta est post prævisionem originalis peccati: Atqui peccatum originale supponit substantiam prædestinati: Ergo substantia hæc præsupponitur ad prædestinationem.

Responso. dist. mi. Peccatum originale supponit substantiam prædestinati spectatam absolute, prout creata & producta est; co. Spectatam quatenus mi-

P p 2 serio

sericorditer præservata ordinatur ad instaurandum numerum Electorum, ne go minorem.

9.
Oppositiō 3.

Si humana substantia modo explicato prædestinationis effectus est; erit etiam effectus prædestinationis substantia reproborum, quoniam & hæc meritis Christi servatur. Adde non posse numerari inter prædestinationis effectus quod est commune tam Electis, quam reprobis: Sed substantia etiam ut conservata post peccatum communis est tam Electis, quam reprobis: Ergo hæc numerari non potest inter prædestinationis effectus.

Responsio.

Resp. nego sequelam: & ad probat. dico: esse quidem reproborum substantiam effectum meritorum Christi, nec tamen dici posse effectum prædestinationis: quia non omne beneficium meritis Christi collatum prædestinationis effectus est, sed illud quod habet coniunctum propositum conferendi etiam gloriam; ut diximus supra de vocatio. ne & justificatione. Quapropter illud etiam, quod Electis reprobisque commune est, in illis, in quibus omnia ordinantur ad gloriam, censetur inter prædestinationis effecta: tametsi non est tale in filiis perditionis & gehennæ, quibus non confertur eo fine, ut perducantur ad gloriam.

Instancia,
cum solu-
tione.

Quæ diximus de substantia prædestinati, valent etiam de naturalibus donis. Et si opponas, istiusmodi dona minime pertinere ad gloriam, quam supernaturalis gratiæ auxilio tantummodo comparamus; Respondeo utique naturalia, E. G. voluntas, liberum arbitrium, ingenium, &c. se solis ad æternam salutem, imo ad fidici, aut cujusque meriti initium non sufficere; ut adversus dogmata Pelagiana quisque Catholicorum fatetur; ad illam tamen gloriam conducere virtute supernaturalium auxiliorum. Firmiter quippe tenendum est contra nefariam Calvinianorum heresim, etiam naturalem arbitrii facultatem active ad opera pietatis concurrere, dummodo gratiae beneficio adjuvetur. Atque hoc duntaxat sensu naturales potentias inter effectus prædestinationis ad gloriam percensemus.

10.
Propositiō 3.

PROPOSITIO III. Etiam permisso peccati est aliquo pacto prædestinationis effectus.

Probatur.

Non loquimur de peccato finali, quod per pœnitentiam non deletur, & semper iteram perditionem secum trahit; tali enim peccatum in prædestinationis nullum est, quibus paratum est perseverantiae donum ex liberalitate Creato-

ris. Neque sermo est de effectu, qui immediate & per se ad gloriam conferat, & quem consueverunt Scholastici appellare effectum *elicitum*; cum re vera permisso peccati per se videatur magis pœna, quam donum, neque ad comparandam beatitudinem immediate conduceat: sed de effectu remote, & mediate ad gloriam perducente, & quem dicunt Scholæ *imperatum*.

Atque sic explicatam thesim demonstro 1. testimonio Apostoli dicentis ad Rom. viii. 28. *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, iis, qui secundum propositum vocati sunt Sancti.* Quæ verba expendens Augustinus de Cor. rept. & Grat. cap. 9. ait: *Diligentibus eum omnia cooperantur in bonum: usque adeo prorsus omnia, ut etiam, si qui eorum deviant, & exorbitant, etiam hoc ipsum eis faciat proficere in bonum, quia humiliores redeunt, atque doctiores.* Idem Augustinus lib. xiv. de civit. Dei cap. 13. *Audeo dicere, inquit, superbis esse utile cadere in aliquod apertum, mani festumque peccatum, unde sibi displicent, qui jam sibi placendo ceciderant.* Salubrius enim Petrus sibi displicuit quando levit, quæ sibi placuit quando præsumpsit. *Hoc dicit & Sacer psalmus: Imple facies eorum ignominia, & querent nomen tuum, Domine.* Similiter beatus Gregorius lib. ii. Moralium cap. 26. *Fit ut aliquando se hac gratia utiliter subtrahat, & præsumenti quantum infirmatur, ostendat: tunc enim vere cognoscimus bona nostra unde sint, quando hoc quasi amittendo sentimus, quia à nobis servari non possunt.* Ex his vero conficitur ratio Theologica: Quod ex Divina ordinatione conduceat bonum spirituale prædestinati, effectus est prædestinationis saltem *imperatus*: Permissio peccati ex Divina ordinatione conduceat ad spirituale bonum prædestinati, id est, ad humilitatem, & æquorem beneficiorum divinorum exultationem: Ergo permisso peccati est prædestinationis effectus saltem *imperatus*. Vide Proposit. 1. ad secundam objectionem.

Opp. 1. Permissio peccati non est Dei beneficium, non confertur ex meritis Christi, non est actus misericordiae largientis dona, sed opus justitiae aut punientis culparum, aut derelinquentis hominem in manu consilii sui, non denique liberalis distributio, sed æqua denegatio victricis gratiæ: Ergo non est cum prædestinationis effectibus dinumeranda.

Resp. permissionem peccati posse dupli ratione considerari, id est, in se, & prout

II.
Objectio II.

Solutio.

prout Divinæ providentia subest ordinationi. In se quidem spectata importat divinorum auxiliorum justam demensationem, & poena est hominis præsumentis, non gratia Domini liberantis: at in intentione illius, qui, ut ait Augustinus de Corrept. & Grat. cap. x. *Melius judicavit de malis bona facere, quam mala nulla esse permettere, habet & ipsa permisso peccati quamdam rationem beneficii, quatenus scilicet trahit ad majorem humilitatem, penitentiam, sollicitudinem, & gloriam prædestinat.* Distinguenda est ergo illa propositio. Permissio peccati non est beneficium, &c. spectata in se, & solitarie, concedo: ut subest proposito, consilioque Liberatoris, nego antecedens.

Objecatio 2. Prudens rerum universarum Provisor permittere non debet maximum malum, quale est peccatum, ex intentione largiendi majorem humilitatem, aut gradum gloriae sublimiorem: quomodo non est sapientissimi Medici morbum permittere, ut conferat sanitatem ægroto. Nam infirmitas est animæ, & etiam deplorandus interitus, si mortali criminè maculatur.

Responsio. Resp. Deum sapientissime peccata permettere, ut assequatur finem in quo magis magisque justitia, misericordia, atque incomprehensibilis providentia

ratio deprehenditur. Ut enim in Sententia Adversariorum nostrorum vult Deus negativam reprobationem multorum ad manifestandam justitiae relictitudinem erga reprobos, & amplitudinem misericordiae erga Electos: ita prudenter peccatum permittit, ut demonstretur necessitas gratiæ, infirmitas arbitrii, poena superborum, virtus penitentiae, misericordia Liberatoris, ac præmium denique humilitatis. Quæ licet comparanda non essent peccato, quod maximum malum est, si considerentur ratione sui, sunt tamen longe meliora si in his spectentur Redemptoris merita, & glorificationis majestas. Alioqui nunquam Deus permisisset peccata absque nota imprudentiæ: quod irreligiosum, horrendumque est cogitare. Ad exemplum vero Medici dico: non permitti ab eo morbum, ut simpliciter conferat sanitatem; permitti tamen interdum, ut sanitatem conferat robustiorem. Atque consimili ratione non permittit Deus in prædestinato peccata, ut simpliciter eum justificet; sed ut justificet firmiori sanctificatione, in qua humilior perseveret. Præclare & considerate Bernardus in Psalmum 90. *Nonne cooperatur nobis ille casus in bonum, unde & humiliores efficiunt, & cautiores?* At quæ hoc loco tractanda erant, absolvimus.

C A P U T XIII.

Quomodo Electorum prædestination fixa sit, certissima, & immutabilis?

S U M M A R I U M.

I. 2. Prædestination tam respectu Dei, quam hominum Electorum est omnino immutabilis: ex parte tamen Dei certa est; ex parte hominum prorsus incerta.

3. 4. 5. 6. Solvuntur objectiones.

Dupliciter
potest Præ-
destination
considerari.
DUOBUS modis considerari posse prædestinationem Sanctorum, hoc est, in intentione Dei, & in rerum executione, sepe hoc eodem libro dictum est. Utroque modo spectatur, dum queritur, sitne infallibilis & certa: nimur an talis sit comparate ad Deum eligentem, & ad hominem quoque libere præcepta observantem, ut aeternam vitam consequi valeat.

Propositio. Prædestination tam respectu Dei, quam hominum Electorum est omnino immutabilis: ex parte tamen Dei certa est, ex parte hominum prorsus incerta.

Probatur 1. Quantum spectat ad primam partem probatur: Decreta Dei efficacia & ab-

soluta sunt omnino immutabilia, non enim Deus voluntatem habet similem humanæ, quæ haud semel propulsum mutat, neque volenti efficaciter salvum facere hominum resistit arbitrium. Ergo ex parte Dei Prædestinatio immutabilis omnino est. Talem quoque esse respectu hominum, probatur; nam supposito Divino decreto prædestinatus infallibiliter gloriam consequitur: Ergo prædestination etiam ex parte hominis prædestinati immutabilis dicenda est. Quomodo autem stet cum hac immutabilitate libertas humana, explicatum est libro quarto.

Secunda pars demonstratur; nam respectu Dei prædestinationem esse cer-

2.
Probatur 2.
Pars.

PP 3 tam

tam docet Apostolus 2. ad Tim. 11. 19.
dicens: *Cognovit Dominus qui sunt ejus.*
Et Augustinus lib. de Corrept. & Grat.
cap. 7. *Nemo eorum perit, quia non*
fallitur Deus. Hominibus autem incer-
tam esse colligitur ex Eccles. ix. 1. *Ne-*
scit homo utrum amore, an odio dignus
sit: sed omnia in futurum servantur in-
certa. Ex Trident. Sess. 6. cap. 12.
Nemo, quandiu in bac mortalitate vi-
vitur, de arcano Divinæ prædestinatio-
nis mysterio usque adeo præsumere debet,
ut certo statuat se omnino esse in numero
prædestinatorum. Quæ sunt verba Au-
gustinilib. de Corrept. & Grat. cap. 13.
Accedit & congruens ratio: decebat
enim hominibus talem spem futurae felicitatis præcipi, quæ simul anxietatem
& timorem incuteret; ut cum metu ac
tremore salutem propriam operarentur,
& gratia dona non superbiendo parvi-
penderent, sed extimescendo custodi-
rent.

^{3.}
Objec^tio I.

Objicies 1. Vulgatissimum est Augustinianum illud proloquium: *Si non es prædestinatus, fac ut prædestineris.* Serm. etiam 102. de Temp. ait S. P. *Utinam tam cito peccator homo resurgat ad penitentiam, quantum cito Deus vult definitam mutare sententiam.* Ecclesia pariter orat, ut liber vita: *prædestinatur nomina adscripta retineat.* Atque ex his liquet prædestinationem esse manifestabilem. Ergo, &c.

Solutio I.

tabem. Ergo, &c.
Resp. accipi prædestinationem dupliciter, adæquate secundum omnes effectus, qui catena quadam indissolubili in Eleætis colligantur, ut sunt vocatio, fides, justificatio, incrementa virtutum, perseverantia, & corona: inadæquate, secundum aliquos tantum effectus, quas aliquando in prædestinato certum est deperdi atque intermitte, ut justificatio, devotionis fervor, rigidusque modus vivendi. Itaque prædestinationem acceptam adæquate, ut effecta omnia complectitur, præsertim vero finalem perseverantiam, & retributionem mercedis, aut considerata in se, ut est Dei propositum, & firma stabilisque voluntas ea omnia præordinans, immutabilis dicenda est: sumpta vero inadæquate, nempe pro justificatione, sive effectu alio intermedio, est omnino mutabilis. Igitur dist. minorem: liquet prædestinationem esse mutabilem, quantum spectat ad effectum aliquem medium, id est, ad justificationem, & opera prædestinati, concedo: quantum attinet ad Divinum propositum, perseverantiam finalem, & gloriæ co. onam, nego. Proloquium illud vulgare, *Si non es*

*prædestinatus, fac ut præstineris, inter
Augustiniana scripta non inveniri plures
affirmant; & videtur derivatum ex con-
simili sententia Tract. 26. in Joannem,
Si non traberis, ora ut trabarisi. Ser-
monem quoque 102. de Tempore non
esse Augustinianum scribit Estius. At
dato, quod utrumque genuinum sit,
dico prædestinationem illic sumi *inadæ-
quate*, pro justificationis gratia, aut
pro signis prædestinationis, ut dixi cap.
vii. ad 4. Eadem est ratio verborum
Ambrosii dicentes; *Novit Dominus mu-
tare sententiam, si tu noveris mutare
delictum: & orationis Ecclesiæ, in qua
luisit operam nobilis quidam Orator.*
Nam hæc, & similia de prædestinationis
effectu medio, aut de exterioribus
signis sunt exponenda.*

Resp. 2. Præfatas Sanctorum aucto-
ritates explicandas esse de prædestina-
tione, non comparata ad efficacem Dei
voluntatem, & absolutam beneplaciti
fui præfinitionem, quæ immutabilis est,
atque efficit reapse quidquid decernit ac
prædeterminat; sed de prædestinatione
relate ad legem à Deo promulgatam,
in qua statuitur peccatoribus, nisi resi-
piscant, sempiternum supplicium; sed
penitentiam agentibus deletur damnationis
chirographum, scelerumque poena
remittitur. Quæ responsio longe faci-
lior est, & germanior.

Objicies 2. Prædestinatio idem est, ac liber vitæ, in quo Electi descripti sunt: Ab hoc vitæ libro deleri possunt Electi: Ergo prædestinatio non est re vera immutabilis. Probatur minor ex verbis Moysis ita Deum alloquentis Exodi xxxii. 31. 32. Aut dimitte eis hanc noxiam; aut si non facis, dele me de libro tuo, quem scripsisti.

Resp. nego minorem. Et ad probationem dico Sacrarum Scripturarum Interpretes verba Moysis non eodem modo explicare. Nam aliqui contendunt exponenda esse de libro vita temporalis, quomodo Num. xi. 15. *Obsecro*, inquit idem Moyles, *ut interficias me*. Quare optabat potius mortem, quam videre Divinam ultionem in populum, quem in manu forti eduxerat de Aegypto. At sunt qui etiam de libro prædeltinorum hæc acceperunt dicentes: Moysem rem petendo, quam noverat impossibilem, voluisse exprimere vehementissimum cordis sui desiderium de Hebraeorum incolumentate, & salute.

Ob. 3. Paulus ad Corinth. 1. cap. 9.
Castigo, inquit, *corpus meum* & *inser-
vitutem redigo: ne forte cum aliis pro-
dicare-*

dicaverim, ipse reprobis efficiar. Potest ergo reprobari etiam Electus.

Solutio. Resp. Apostolum nomine reprobationis, nequaque intelligere Dei propositum, aut Divinæ voluntatis actum, sed privationem gratiæ, ac reprobationis effectum, ut dictum est supra.

6. Objec^o ul. tima. Ob. ultimo: Si prædestinatio esset immutabilis, qualiacunque forent opera prædestinati, hic semper salutem consequeretur: ideoque vulgato dilemmate uū posset; vel sum prædestinatus, vel reprobus; Si prædestinatus, etiam si quodcunque crimen patravero, salvus ero; Si autem reprobus, quid bonis operibus insudo?

Respondeo locum non habere præfatum dilemma, quoniam est quidem prædestinatio immutabilis; sed executioni mandanda liberis meritis prædestinati, ut dictum est cap. VIII. in Resp. ad 3. Argumenta autem hæreticorum de certitudine justificationis, quæ possent adversus postremam thesis partem afferri, excutienda sunt alibi. Sufficit nunc animadvertere, neminem scire certitudine fidei, cui non potest subesse falsum, se gratiam Dei esse consecutum, ut definit Tridentinum Sess. 6. cap. 9. & loca quædam Apostoli, quibus abutuntur inimici veritatis, vividam spem, non certitudinem, nisi moralem, manifestissime demonstrare.

Solutio.

C A P U T X I V.

Historiam hæresis Prædestinationis fabulam esse, cui fidem nullam debemus.

S U M M A R I U M.

- 1. 2. 3. Duo extremitati errores circa Prædestinationem.
- 4. 5. 6. 7. 8. Nulla fuit in Monasterio Adrumeti, Augustino supersuite, hæresis Prædestinationis.
- 9. 10. 11. Satisfit objectis.

- 12. Neque sub Cælestino I. erupti in Gallia secta prædestinationis.
- 13. 14. 15. Solvuntur objections.
- 16. & seqq. Gothescalcus prædestinationis non fuit, licet veram causam imprudenter suscepit defendendam.

I. **E**rrores circa Prædestinationem & gratiam. **N**TER extremitati errores circa Prædestinationem & Gratiam errores connumerandi duo sunt, Pelagianorum, & Prædestinationis. Pelagiani assertabant prædestinationem haberi ex prævisione perum moralium, & necessitatem gatia negabant; quam heresim aliqui terperantes putarunt initium fidei esse ex obis, atque hinc salutis primordia pondere, in cæteris supernaturalia auxia minime denegantes. Hi sunt, quæ ob doctrinæ cum Pelagi dogmatib; affinitatem Semipelagianos appellaverunt. Prædestinationi contra gratiam etiam viætricem & prædestinationem secundum propositum gloriantur se um Augustino defendere: quæ duo, em Semipelagiani noluerint admittere ejientes Augustinianam doctrinam, & qua yidebatur eis consequi libertat interitum, tanta pertinacia Prædestinationi defendunt, ut liberum arbitrium tolli, & speciosum esse titulum sine r, pugnaciter fateantur. Atque ita Semipelagiani pro defensione libertatis, Prædestinationi pro absoluta prædestinatione decertant, ac se mutuo conviciis dilacent, utrique malæ causa patroni. Illini de Christi Gratia pessime, & de Augustino irreverenter

locuti sunt: hi de libertate hominis ultra quam impudenter, de Augustino autem plusquam imperite. Constat enim est ac certissima S. Patris doctrina, quod neque prædestinatione deneganda est, neque humana libertas evertenda.

Prædestinationis ergo postremis facultis extitisse, & nunc etiam vigere in Secta Calviniana, & quantum ad aliqua dogmata etiam in Janseniana, Catholici omnes norunt. Sunt enim dogmata prædestinationis, Deum ad vitam & ad mortem eadem ratione prædestinare, Divinam præscientiam hominem violenter compellere, perire Dei voluntate quicunque pereunt, trahi etiam invitatos ad salutem, nullam esse in Deo voluntatem salvandi omnes, & Christum pro solis Electis mortem appetuisse: quæ omnia opponebantur à Semipelagianis, tanquam consecaria Augustiniane doctrinæ, & talia esse, pessimi Augustini Interpretes, id est, iidem Prædestinationi non dissentuntur. Exortam hanc heresim circa annum 424. apud Monachos Adrumeti Byzacenæ Provinciae Metropolis, iterumque emersisse in Gallia circa annum 429. renovatam insuper à Gothescalco Monacho Orbaciensi seculo ix, & anno 847. affirmant Tyro Prosper,

2.
De Prædesti-
nationis.

Sig^e.

Sigebertus, Baroniūs, Sporidanus, Alvarez, & post editum à Sirmondo Viro Clarissimo librum Prædestinati alii Scriptores plurimi. Sed hæc esse commen-tia tradunt viri alii doctissimi, ut Uſſerius, Maginus, Norisus, Cabassu-tius, Macedo, Contensonius, Natalis Alexander, & propemodum infiniti: qui obſervarunt traductos fuisse à Semipelagianis odioso nomine Prædestinatiorum Cultores Augustinianæ doctrinæ, & hos ſub corio fictitiae hærefoſ immo-rito vapulaffe.

3.
An fuerint
tempore
S. Augustini.

Hæc, ut patitur instituti mei ratio, fuſcepturus examinanda, ad coercendam obtrectatorum noſtrorum (ſi tamen ſunt aliqui) præcipitem loquentiam, præmoneo nullum inferri doctrinæ magni Auguſtini præjudicium, etiamſi concedatur emerſiſſe adhuc eo vivente Prædestinatiorum ſectam, & hujiſ gregales ſeſe tanti Doctoris auctoritate præclariffimoque nomine circumval-laffe. Ut enim ſeite ait Faſundus Her-mienſis lib. 6. contra Motianum, *Melius loqui non potuit Auguſtinus, quād Propheṭa, quād Apoſtoli & Evangelistæ: quorum verbiſ male intellectiſ, & incongrue adhibitiſ tam multi ſuos defendere conantur errores.* Imo quisquis ſedulo animadvertat Adrumetinorum controverſias opera Auguſtini fuſſe ſo-pitas, excitati autem Semipelagiano-rum clamoribus, Auguſtinianam do-trinam nedum imminuē evaſiſſe, ſed Cæleſtini Romani Pontificis fuſſe inſigni approbatione condecorata; cauſam quoque Gothescalci undecim annis hinc inde ventilatam ab ipſo Hincmaro cæ-terisque infeliciſ Monachi adverſariis ad Auguſtiniana ſcripta, tanquam ad ly-dium lapidem revocatam, ut contra Joan. Launojum probat Hyacinthus Ser-ry cap. 14. Vindiciarum: quisquis, in-quam, hæc animadvertat, neceſſe eſt fateatur Auguſtinianam ſententiam ma-gniſ ſubortis tempeſtatiſ emerſiſſe ē vado ſcopulos praterveſtam. Jam vero quæ prafab̄, hunc habeant terminum.

4.
Propoſitio 1. naſterio Adrumeti, Auguſtino ſuper-flite, hæreſis Prædeſtinatiana.

Probatur 1. Demonſtratur primo. Eſi Auguſti-nianæ doctrinæ defenſores paſſim à Se-mipelagianis appellati ſunt Prædeſtinatiani; nihil tamen minus nulla fuit in re horum hominum ſecta, ut doctiſſimi viri tradiderunt. Sanctus enim Prud-en-tius Trecensis Epifcopus in lib. con-tra Joannem Erigenam cap. 4. ait: *Ter-tiam vero hæreſim, quam Pelagianis con-trariam afferitis, qua ita donum gratiæ*

prædicatur, ut libertas arbitrii fundi-tus auferatur, nec legimus, nec audivi-mus. S. quidque Rhemigius adverſus eumdem Erigenam, *Quæ eſt, inquit, iſta ſecunda hæreſis tam incognita, tam inaudita, quæ libero arbitrio denegato ſolus gratiæ fit predicatorix, niſi, ut nobis videtur, diſputator iſte vel beatum Auguſtinum latenter quaſi hæreticum ac-cuſat?* Quæ probant universaliter hæ-reſim Prædeſtinatianam neque ab Adru-metinis exortam, neque inter Maſſili-nes iterum erupiſſe, neque fuſcitata m fuſſe per Gothescalcum. Sed ne à ma-ritimis Africæ, septisque Adrumetinis diſcedam; an non Auguſtinus ſcripſit librum de Hæreſib⁹ ad Quodvultdeum circa annum 428. exortis jam, ſed atque in Adrumetino Monasterio diſſidiis? Quomodo ergo Prædeſtinatianam hæ-reſim nuperrime natam, & à ſe ipſo, ut inquiunt, opportunè prafocatam ſil-entio prætermiſit, dum obſcuirores quaqueſ commemorauit? Quo præterea jure prope finem libri potuit aſerer hæreſim Pelagianam eſſe omnium recen-tiſſimam, ſi alteram ipſe jugula verat ju-niorem Pelagiana, eidemque direc-te contrariam? Verum ad alia acci-damus.

Probatur 2. Explicatione diſceptatio-nis Adrumetinorum, breviq; rerum geſtarum narratione. Scripſerit Auguſtinus celeberrimam Epiftolam 105. ad Sixtum, qua Sententiæ gratiæ praf-deſtinatioris, & gratiæ per ſe efficacis munimentum eſt ſingulare. Cum hæc per Florum Adrumetum deara eſſet, & avide inter Monachos legertur; qui buſdam imperiti viſum eſt vocatio-nem ſecundum propositum & gratiam vi-tricem tollere libertatem iumanam, iphis adeo liberum arbitrium ropugnatibus ut tollerent Dei gratia. At Va-lientinus Abbas, & Florus, aliique pro doctrina S. Patris acerrim ſteterunt. Hinc obortæ contentiones quas Felix & Cresconius inconsuſt Monasterii Praſide, nec ſatis cauſa perſpecta ad Auguſtinum profeſti ambiue admodum retulerunt. Ac principi Florum accuſarunt, tanquam arbitum negaſſet: ſed interpellati ab Auguſtho, ſe minime in hiſ quæſtionibus veritos eſſe prodi-derunt. Deprehendit empe S. Pater, Adrumetii Pelagianæ hæreſeos cineres excitari, & ſub prætextu ſalvandi li-bertatem novum bellum adverſus Chriſti gratiam cieri. Q̄re ad extirpanda pravitatis ſemina librum ſcripſit de gra-tia & libero arbitrio de quo in 2. Re-tract. cap. 66, hæc iſbet: *Propter eos, qui, cum defenditur ei gratia, putantes negari*

negari liberum arbitrium, sic ipsi defendunt liberum arbitrium, ut negent Dei gratiam, afferentes eam secundum merita nostra dari, scripsi librum, cuius titulus est de gratia & libero arbitrio. Ad eos autem scripsi Monachos Adrumetinos, in quorum Monasterio cœperat esse contentio. Nondum autem Adrumetinis acquiescentibus, & rursus opponentibus non esse corripiendos legis transgressores, si Divina constitutio humana prævenire debeat libertatem, quandoquidem deest illis auxilium ex Dei beneplacito præparatum; addidit librum de Correptione & gratia plenissimum, ut ait in Epist. ad Augustinum beatus Prosper, *Divina auctoritatis*. Atque hæc origo, hic finis dissidiorum, quæ moverunt Adrumetini.

6.
Confirmatio 1.

Ex his manifeste evincitur inde Semipelagianorum quidem, non Prædestinianorum hæresim erupisse. Etenim qui opinabantur gratiam dari secundum merita nostra, & negabant Electionem secundum propositum eo quod videtur afferre exitium libero arbitrio, ac proinde recedebant ab Augustino; hi Semipelagiani erant, non Prædestiniani: quippe Prædestiniani & Electionem secundum propositum agnoscunt, & Augustini doctrinam sequi magnifice de se prædicant, quamquam turpiter in errorem rapiuntur in iis, que spestant ad libertatem. Sed in Monasterio Adrumeti erant, qui ita negarent Dei gratiam, ut defenserent liberum arbitrium, & ideo recedebant à doctrina Augustini. Igitur inter Adrumetinos Semipelagiani quidem nonnulli erant, sed non Prædestiniani.

7.
Confirmatio 2.

Quod argumentum corroboratur testimonio Prospcri in Epist. ad Augustinum: in qua narratis Semipelagianorum adversus Electionem secundum propositum Dei oppositionibus, *Evenit*, inquit, *ex dispositione misericordiae Dei, ut cum quosdam intra Africam similia movissent, librum de correptione & Gratia plenum Divinae auctoritatis emitteres*. Consimilis ergo fuit adversus Augustinianam Sententiam Semipelagianorum Massiliensem, & Adrumetinorum Monachorum expostulatio.

8.
Confirmatio 3.

Comprobatur denique Assertum, & simul ostenditur præter Semipelagianos, non sūisse alios prave sentientes apud Adrumetum. Cresconius & Felix qui ad Augustinum venientes retulerunt obortas inter Cœnobitas dissensiones, accusarunt Florum tanquam prædestinianum, id est, hostem intensissimum libertatis. At liquet ex Epistola Valen-

R. P. Berti Theol. Tom. I.

tini ad S. Patrem, duos illos Monachos falsa narrasse, ac Florum solam gratiam omnia præcedentem merita Catholice propugnasse. *Servi tui Flori*, inquit Abbas, *fides est, Pater, non sicut fratres illi locuti sunt: in presentiarum audierunt ab eo dictum non juxta merita nostra dari donum pietatis, sed per gratiam Redemptoris*. Itaque rumore exortæ in Adrumetino monasterio Prædestinianæ hæreses ex falsa relatione Felicis & Cresconii excitatus est: neque ullus Prædestinianus fuit reapse inter Monachos Africanos. Quis enim talis fingi potest? Valentinus? At de hujus fide nullus dubitat. Florus? liquet hunc sūisse falso accusatum. Cresconius & Felix? Hi vero accusatores erant erroris, quem imperite suspicabantur in Floro. Reliqui Monachi, qui ita defendebant liberum arbitrium, ut negarent Dei gratiam? Iste quidem Prædestiniani a nemine, qui sit sui compos, appellabuntur. Lege autem tum Valentini Epistolam, tum Augustini responsonem; neque alium Adrumetinum inveneris, qui de hæresi possit esse suspeitus.

Opp. 1. Fuerunt in Monasterio Adrumetii, qui ita gratiam afferbant, ut Objectio 1. arbitrium everterent: Hi erant Prædestiniani: Ergo, &c. Probatur ma. S. P. Augustinus in Epist. ad Valentimum; *Retulerunt, inquit, Monasterium vestrum nonnulla dissensione turbatum, eo quod quidam in vobis sic gratiam prædicent, ut negent hominis esse liberum arbitrium*.

Resp. nego ma. Et ad prob. dico Felicem & Cresconium falsa narrasse. Ut hi ad S. Patrem pervenerunt; statim advertit eos inscios esse, & circa controversias gratiæ parum versatos. Eos propterea penes se aliquanto diutius retinuit Augustinus, ut scribit in Epistola ad Valentimum, *quo instructiores redirent adversus novos hæreticos Pelagianos*. Optime quippe novit in Adrumeto recentissimam Pelagii hæresim suscitari, postquam plures imperitos relatores interrogaverat. Hinc redeuntibus illis Adrumetum cum libro de Gratia & libero arbitrio, sic Monachos adhortatus est: *Neque negetis Dei gratiam, neque liberum arbitrium sic defendatis, ut à Dei gratia separatis*. Rescripsit quoque Valentinus, non esse in suo Monasterio, qui liberum arbitrium negarent. Enimvero sic generaliter loquitur: *Liberum arbitrium Dei gratia non negamus*. Flori quoque fidem commendat, & Felicis & Cresconii, qui ad Augusti-

Solutio

nua

Qq

num proficiscentes nil Abbatii communicaverant, imprudens consilium redarguit. Sanctus autem Augustinus initio libri de Corrept. & Gratia ita Monachis gratulatur: *Hanc fidem, quae sine dubio vera & Prophetica & Apostolica fides est, etiam in fratre nostro Floro inventissime me gaudeo: unde bi potius corrugendi sunt, qui eum non intelligebant.* Concedo itaque Felicem & Cresconium retulisse Augustino, quod Adrumetii essent qui negarent arbitrium: sed nego verum narrasse.

IO.
Objec^{tio} 2.

Opp. 2. S. P. Augustinus in libro de Gratia & libero arbitrio non solum gratiam defendit, sed liberum arbitrium deprivat; quod vel solo libri titulo satis liquet. Sed ex quo defendat gratiam, sequitur extitisse in Adrumeto qui gratiam negarent. Ergo ex quo liberum prædicet arbitrium, infertur etiam fuisse, qui negarent idem arbitrium; ideoque Monasterium in duas factiones, Pelagianorum unam, & alteram Prædestinatariorum fuisse divisum.

Solutio.

Resp. hoc argumentum, quod Adversarii putant validissimum, nullum omnino esse. Primo enim quid probat, si dicamus Augustinum principio credidisse Felici & Cresconio, adeoque adversus Prædestinatianos, quos extare audiebat, scripsisse; quem tamen nulli essent, & illi duo Monachi mentirentur, ut reapse mentitos esse declaravit apertissime Valentinus? An non bene S. Pater se gessit una cum erumpente Semipelagianismi hæresi evellens etiam ficti erroris radices, quas noverat olim insitas à Manichæis? Deinde si attentius librum de Gratia & libero arbitrio legas: percipies totum in hoc versari, ut probet gratiam nulla merita nostra supponere, neque tamen liberum perimi arbitrium; propterea quod Pelagiani affirmabant gratiam dari secundum merita, & ex Augustiniana sententia consequi interitum libertatis. Sed rem clarius expediam. Hæc propositio, *Non datur sub gratia efficaci liberum arbitrium*, enunciatur à Pelagianis, & à Prædestinatianis æqualiter, sed sensu proflus contrario. Pelagiani, ut tollant Dei gratiam, ita argumentantur: Gratia efficax tollit arbitrium, ergo non datur: quo telo etiam nos impetunt Catholici, clarissimique viri, qui nullatenus Pelagianis adhaescunt, gratiam tamen perse efficacem rejiciunt. Contra Prædestinatianos illam propositionem esserunt, ut negent arbitrium, atque ita pessime argumentantur: Datur gratia efficax; Ergo non datur

libertas. Debet ergo, quisquis sentit cum Augustino, pugnare pro libertate, sive contra Pelagianos disputet, sive contra Prædestinatianos. Et contra Pelagianos quidem, ut redundat quod hi opponunt adversus Gratiam victricem, & Electiōnem secundum propositum: adversus Prædestinatianos autem, ut repellat horrendam consecutionem, quam Augustiniana circa gratiam doctrina obvallare perperam moluntur. Quare distinguo propositionem majorem: Augustinus non solum gratiam propugnat, sed etiam liberum arbitrium, redundens criminationem Pelagianorum, conc. repelens assertionem Prædestinatianorum, nego.

Opp. ultimo. Erupisse hæresim Prædestinatianam circa ann. 415. scribit in Chronico Sigebertus. Ortam sub Horario, qui imperium obtinuit circa annum 417. tradit in suo Chronico Prosper Tyro. Ejusdem meminit & Arnobius, qui circa eadem tempora floruit, in Psalm. 147. Postiores Historicos quis possit singulos recensere?

Resp. nil mirum, si hi, aliqui plurimi commemorarunt hæresim Prædestinatianorum, cum hoc nomine à Semipelagianis traducerentur veri Augustini discipuli. Crediderunt nempe nonnulli impostoribus: falsaque crima aut malevolentia, aut bona fide pro veris historiis venditarunt. Ac Sigebertus fabulam imbibit à Fausto Rejensi, qui cum Semipelagianus fuerit, non ex veritate, sed ex livore Prædestinatianos appellavit quotquot doctrinam Augustinianam sectabantur: de quo Fausto mox dicam. Arnobium etiam Semipelagianum fuisse demonstrat Norisius lib. 2. Hist. Pelag. cap. xv. Sed fuerit frugis melioris: qui demonstratus est, illum, & ceteros qui Prædestinatianos commemoraverunt, non fuisse deceptos publica voce, quam spargebant Semipelagiani, extare Prædestinatianos, qui tollerent libertatem? Nec fidem promeretur Prosper Tyro, qui potuit fabulam ex eodem fonte haurire, & in historia hospes omnino est, & anacronismis plenissimus. Quod, ut plura alia prætermittam, apparet ex anno, cui initium hæresis Prædestinatianæ alligavit, id est 417. quo nondum cœperat Augustinus pertractare de prædestinatione electorum, nec Epistolam ad Sixtum adhuc scripsérat. Atque, ut prorupisset commentitia hæresis apud Adrumetinos, non tamen ante annum 424. habuisset natalia: unde Tyro etiam peccat in Chronotaxi, coquè pejus Sigebertus;

II.
Objec^{tio} ultima.

Solutio.

gebertus; qui vulgū opinione decepti errores erroribus implicarunt.

12. PROPOSITIO II. Neque sub Cœlestino I. erupit in Galliis facta Prædestinatiorum.

Probat. Qui hanc apud Massilienses suscitatum tradunt, putant adversus eam Hilarius & Prosperum Augustini primum, deinde Cœlestini imploravisse auxilium. At non ita se res habuit. Hilarius & Prosper non contra Prædestinatianos, sed contra Semipelagianos ad Augustinum confugerunt. Quod probatur ex Epistola Prosperi, cuius verba superius cap. vi. fuerunt producta. Ex quibus constat, Massilienses non probasse prædestinationem in regnum Dei, & propositum eligendorum ac rejiciendorum, quo ante mundi constitutionem facta dicitur ab Augustino electorum reproborumque discretio. Consimilatio scripsit Hilarius. Prædestinatiani autem & gratuitam prædestinationem dicuntur asseruisse, & Augustini sibi adscivisse patrocinium. Oborta itaque inter Massilienses controversia, non Prædestinatianæ hæreses seminarium fuerunt, sed Semipelagianismi incrementum. Præterea S. P. Augustinus acceptis literis Prosperi & Hilarii, occurrit gliscenti malo editis libris de Prædestinatione Sanctorum, & de Dono perseverantia. Hos vero libros, quis non videt contra hostes gratiae Dei, & reprehensores Augustinianae doctrinæ fuisse conscriptos? Sat est oculos in priori libri initia conjicere: ubi Massilienses, quorum Hilarius & Prosper piam curam gerebant, adhuc in quæstionibus de prædestinatione, & de gratia caligare dicuntur: Pelagianæ favere opinioni; cæendum, ne teneant poetican sententiam, *Spes fibi quisque, &c.* Quæ dicta sint salva Massiliensem pietate ac Sanctitate, qui nondum damnato Semipelagianismo, nulla fuerunt hæresis labi polluti. Semipelagiani tamen habendi sunt: & consequenter in his malleus hæreticorum Augustinus Pelagianorum compressit, contrivitque reliquias.

13. Opponitur I. Irrupisse Cœlestino Pontifice hæresim Prædestinatianam, & Prosperum & Hilarium de hac hæresi consuēisse Augustinum, testatur antiquissimus Auctor Prædestinati, quem Sirmondus ex vetustissimo Codice luce donavit, & insertus est Tomo Bibl. PP. viii. octavo.

Solutio. Respondet vir summus Norisius, Sirmondum effœta jam ætate, & post annum 80. hunc librum publici juris fecisse, indulgendumque esse plenæ viri R. P. Berti Theol. Tom. I.

alioquin doctissimi senechuti, si à veritate deflexit: ejus historiam nuncupari fabulam à Magino viro omnigena literatura ornatissimo: constare ex Epistolis Hilarii & Prospere longe distare ab erroribus Prædestinatianorum dogmata Massiliensium. Addunt viri alii clarissimi, Auctorem Prædestinati se manifesto prodere Pelagianum. Docet enim concupiscentiam esse à Creatore, quomodo ab illo sunt singula membra corporis; ac perduelles motus libidinis non pœnam originalis peccati, sed legem esse naturæ. Quæ fuisse dogmata Pelagiana constat ex libris Augustini contra Julianum. Cum ergo Pelagiani appellarent Prædestinatianos omnes propugnatores Augustinianæ doctrinæ; mirum non est, si Auctor Prædestinati meminerit commentitiae hæreseos, de qua Augustini discipuli postulabantur. Quidquid sit, liber Prædestinati ex literis Prosperi & Hilarii fallax undequaque deprehenditur.

Opp. 2. Prosper & Hilarius in suis ad Augusti Epistolis referunt apud Massilienses multos esse, affirmantes *divina constitutione virtutes removeri, tolli libertatem, & sub nomine Prædestinationis fatalem necessitatem induci.* Atqui soli Prædestinatiani hæc mendaciorum portenta effutiebant. Igitur, &c.

Resp. Sirmondum, qui hoc utitur argumento, calligantibus senio oculis hand recte Prosperi verba legisse. Et enim non absolute scripsit Prosper, multis Servorum Dei in Massiliensi urbe consistentes denegare libertatem, & divinæ constitutioni concedere, ut homines violenter compellat: sed ait hæc à Massiliensis dicta fuisse conditionate, illative, & contra ea, quæ S. Pater Augustinus de vocatione Electorum secundum Dei propositum disputaverat. Vide testimonia beati Prosperi supra Capite vi. Prosperum contra Prædestinatianos scipisse putavit etiam magnus Annalium Ecclesiasticorum Auctor Baronius: cui nequaquam consentire possumus tum propter haec tenus discussa, tum propter auctoritatem Fulgentii, qui lib. 1. ad Monimum cap. 30. testatur, Prosperum in singulis Opusculis, quæ tunc elucubravit, respondere iis, quæ à Semipelagianis *Divi Augustini dictis non ex veritate, sed ex labore objiciebantur.*

Opp. 3. Saltem circa annum 470. Prædestinatos extitisse negari non potest. Colligitur ex libris Fausti, ex Synodo Arelatensi, & Lugdunensi, quæ hanc hæresim proscripterunt: ex Epist. ad Lucidum, & ipsius Lucidi palinodia, in

Q. q. 2

Opponitur 3. qua

qua ore proprio se Prædestinatianis adhæsse fatetur.

Solutio.

Resp. dato, vera esse quæ narrat Faustus, neque Synodos Arelatensem & Lugdunensem esse ab illo confictas, quod non soli affirmant Apologistæ Jansenii, ut scribit Tournely de Gratia Christi pag. edit. Venet. 118. sed etiam Gilbertus Maguinius, quem idem Tournely supra pag. 112. condigna laudatione memoravit: dato, inquam, hæc vera esse, constat, Faustum fuisse Semipelagianum; Semipelagianos vero obiecisse Augustinianis eadem paradoxa, quæ devorant veri Prædestinatiani. Cum ergo Faustus referret in Synodis esse nonnullos erroribus Prædestinatiorum imbutos, idque confirmarent alii Semipelagiani, provide Galliarum Antistites, inter quos aliqui erant piissimi doctissimi, sex illas propositiones à Fausto exhibitas condemnarunt, ut, si qui eas proferrent, ab horrendis blasphemias in posterum abstinerent. Duo enim extra controversiam posita sunt, & paradoxa illa in se hæretica esse, & à Semipelagianis adversus sententiam de gratuita prædestinatione olim objecta, ut execrabilem illam redderent, ac trahebant in invidiam. Ergo merito damnata sunt, & damnata dicuntur à Fausto, & Gennadio; cum impia sint & hæretica; atque hac in parte oberrant miserrimi Janseniani, qui negant esse damnata. At non hinc sequitur, extitisse revera sectam Prædestinatianam: sed hoc unum, videlicet, damnata fuisse dogmata, quæ Semipelagiani falso Augustini discipulis imponebant. De Lucido autem, dato pariter, quod vera sint, quæ narrantur à Fausto, veramque recantatum ab eo palinodiam, tametsi non tenemur hæc etiam concedere Scriptori pice Semipelagianismi inquitato: dico Semipelagianos acutos fuisse, acerrimos, atque, ut ab Augustino appellantur, *ingenia bona*. His ergo impugnantibus Electionem secundum propositum, quasi evertat libertatem, cum quæstio sit ad sylvestrum difficultis, ab Augustiniana doctrina nonnullos minus exercitatos potuerunt facile removere, compellentes subtilioribus sophismatibus ad credendum se in antecessum errasse, quamquam sensissent peroptime: quod se penumero experimur in hominibus pinquioris minervæ, qui cum Adversariis versutis, loquentibusque congregiuntur. Id forte contigit Lucido. Verum hoc etiam dato, Lucidum fuisse pravi dogmatis assertorem, quomodo legimus de Monimo a-

pud Fulgentium lib. 1. cap. 3. nulla ratione fit consequens, extitisse Sectam Prædestinatianam, & veram esse historiam, quæ narratur in libro Prædestinati: sed ad summum, ut contendit noster Norisius, prava ea dogmata à quibusdam obscuri nominis tradita, nunquam vero sive à Massiliensisibus, sive à Monachis Adrumetini.

PROPOSITIO III. Gothescalcus Prædestinatus non fuit, licet veram causam imprudenter suscepit defendendam.

Ita censem eruditissimi viri Gilbertus Maguinus, Christianus Lupus in Notis ad 1. Conc. Romanum, Cardinalis Norisius in Hist. Gothescalci, aliquique plures: & quamquam sententiam oppositam propugnent multi celebres æque, & eruditæ Theologi, nostra tamen & præsidia habet validissima, & horum argumentationibus minime quatitur. Probatur autem 1. testimonio Sanctorum Prudentii, & Rhemigii, nec non universæ Lugdunensis Ecclesiæ, recitato Prop. 1. Quam Ecclesiam errasse errore facti scribit Pagius ad annum 849. ob apertissima monumenta, quæ extant apud Hincmarum, Annaliftam Bertinianum, aliasque ejusdem ætatis Chronologos, quæ collegit etiam ex Historia Ludovici Cellotii Natalis Alexander Dissert. v. Sæculi ix. Honoratus Tournely de Hæresi prædestinatiana, aliisque. Sed hæc omnia neque Prudentii & Rhemigii elevare possunt auctoritatem, neque Gothescalcum aperte hæreticum demonstrare. Id vero probatur singula breviter excutiendo.

Primo, inquit, Gothescalcum anno 847. docuisse duplēm Prædestinationem ad vitam, & ad interitum sempiternum in collatione quam habuit apud Insubres cum Eberardo religiosissimo Comite, & in colloquio cum Episcopo Brixiensi Nothingo. Hunc certiorem redditisse Rabanum Archiepiscopum Moguntinum, illumque sollicitasse ad confutandum Gothescalcum. Id clarissimum Archiepiscopum abunde præstasse, & in sequenti anno 848. damnasse Gothescalcum in Synodo Moguntina. Verum hæc infirma sunt; primo quia non constat Gothescaleum asseruisse prædestinationem ad malum culpæ, quæ m tradunt Prædestinatiani, sed econtra liquet ex ipsius Confessione solam propugnasse prædestinationem ad poenam ob prævisa demerita infligendam; unde etiam Vossius, qui de causa Gothescalci disputat libro vii. Historiæ Pelagianæ P. iv. dubitat, ne causa tanta contentione agitata vere fuerit

fuerit Logomachia. Qui vero reponebant Gothescaleum in gemina Confessione errorem simulasse, repugnant sibi ipsis, dum miserrimum Monachum usque ad extreum fuisse pertinacissimum, & perficatae in defensando errore frontis, continuis clamoribus conqueruntur. Præterea ipse Rabanus & Hincmarus fatentur, Gothescaleum Augustiniana doctrinæ fuisse studiosissimum: quod etiam hæretico Prædestinatiano convenire possit, Monachus tamen Orbacensis non ideo se jactabat adhærere Augustino, ut negaret liberum voluntatis arbitrium: sed, ut de ipso libero arbitrio teneretur *quidquid à beato Augustino, & ceteris Catholicis PP. inculcatum est, non juxta pernicioſiſſimum dogma Gennadii Maffiliensis:* ut fatetur idem Hincmarus lib. de Prædest. cap. 21. Nothingus vero parum, ut Norisius inquit, in Augustiniana palestra exercitatus, non is erat, qui posset Rabanum circa altissimam quæſtionem informare: unde iste *non necessariam, & ad rem non pertinentem disputationem assumpſit*, quomodo in libro de tribus Epistolis affirmat S. Rhemigius. Neque tamen ego de Rabano viro doctissimo ſinistrum fero judicium: sed errores prædestinatianos rediſtissime damnatos pronuncio; at nego à Gothescale vere fuisse prolatos, etiam aliquam causam damnationi, & quidem specie tenus justam dederit postulatio Nothingi, & intemperans ingenium Gothescalei: de quo dicam in fine disputacionis.

18.
Tetimonia
contra Go-
thescaleum
eliduntur.

Secundo proferunt aduersus Gothescaleum luculentissima tetimonia Hincmari, & Annaliste Bertiniani, nec non Synodus Carisiacam, quæ anno 849. edidit contra Gothescaleum quatuor anathematis Capitula, in quibus sunt proculdubio Prædestinatiorum dogmata fulgurita. Verum neque hæc valida sunt, ut videntur. Nam quod pertinet ad Hincmarum, *fuit illi fallere & falli proclive*, inquit Cl. Sirmondus dissert. de 2. Dionyſii cap. 4. *Camaleonti* à Nicolao Pontifice comparatus; & coacta ab illo Concilia ab eodem Romano Pontifice appellata sunt in Ep. 46. *Conventicula de Sanguinibus*. Præcipitem fuisse in ferendis sententiis confat ex eadem causa, in qua ipse accusator, ipse testis, ipse judex Gothescaleum damnavit, & cæſum virgis inaudito irreligiositatis & crudelitatis exemplo vi compulit ad projiciendam in ignem Apologeticam Scripturam, quam Concilio offerendam

in sui defensionem paraverat. Constat & ex altera cauſa circa Trinam unitatem, in qua Gothescaleum veram traditionem propugnasse nemo jure negabit, cum universalis Ecclesia Trinam Deitatem affirmet; & nihilominus Hincmarus etiam in hac cauſa Gothescaleum blasphemum, & hæreticum declaravit, temere mutilatis Ecclesiasticis hymnis, editisque de hoc etiam arguimento fallacibus lucubrationibus. Constat etiam ex cauſa Rothadi, quem violentissima oppreſſione tentavit compellere, ut in propriam damnationem ipſe subscriberet, quem tandem Romanus Pontifex, ut cauſa meritum postulabat, absolvit, & Hincmaro exprobravit Epist. 41. atrocissimum scelus, imitacionemque Diſcori.

Licet ex his appareat Synodus Cariſiacam conventiculum fuisse Hincmaro Roboratio, autore coactum, neque certum sit damnasse Gothescaleum, ut demonstrat Norisius Tom. 4. pag. 686. respondeo tamen quatuor illius Synodi Capitula, ſive anathematisnos immerito contra Gothescaleum urgeri. Enim vero hæc eadem capitula explosa fuit à Synodo Valentina celebrata anno 855. canone quarto his verbis: *Porro Capitula quatuor, quæ à Concilio Fratrum noſtrorum minus prospœleſucepta fuit propter inutilitatem, vel etiam noxietatem, & errorem contrarium veritati, à pia auditu fidelium penitus explodimus, & ut alia & ſimilia caveantur per omnia auctoritate Spiritus Sancti interdicimus.* Aequum etsi autem, ut potius Concilii Valentini, quam Carisiaci auctoritas teneatur. In hoc enim convenerunt omnes Episcopi trium provinciarum Lugdunensis, Viennenſis, & Arelatensis, at in Carisiaco ſola facio Hincmari interfuit. Deinde Valentina Synodi Canones anno 859. à Concilio Lingonensi firmati sunt, iterumque à pleno xii. Provinciarum Tullensi habitu eodem anno præſente Carolo Princeps. Fuerat ergo inusta Sententia Synodi Carisiacæ aduersus miserum Gothescaleum.

Me non fugit doctissimum Alexandrum laudata dissert. v. §. xi, contende decretum Valentina Synodi non pugnare cum Capitulis Carisiacis. Possem insiſtere, quod aliter judicarunt Valentini Patres, qui in his Capitulis exprefſe fatentur contineri errorem contrarium veritati. Possem & appellare ad Hincmarum, qui in 11. Opere de Prædestinatione miratur eadem Capitula, quorum fuerat ipſe architectus, à

20. Confirmatio.

tantis ac talibus viris, & Episcoporum primoribus fuisse damnata. Verum docebor, ut decet, ab Alexandro gravi ac per insigni Scriptore. Valentina Synodi Patres, inquit ille, errore facti putarunt Carisiacorum Auctores Capitulorum afferuisse Christum eadem ratione, eodemque sensu esse mortuum pro illis, qui pereunt, ac pro illis, qui per Christi gratiam perseverant ac salvantur. Id verissimum esse fateor, non enim Synodus Valentina probavit Christum non esse mortuum pro omnibus, ut sibimet persuadent Janzenistæ. Dabo etiam Natali Alexandro, Canones Valentinos fuisse conscriptos ab Ebbone Gratianopolitano Episcopo, qui occulta gerebat cum Hincmaro similitates; Ebbonem etiam pannum aliquod quanto Canonii assuisse, quo expoliatur in Synodo Lingonensi & Tullensi: tametsi genuinum esse prefatum Canonem, constet ex citata praefatione ipsius Hincmari, imo etiam probatum à Nicolao Papa Epist. 24. affirmet S. Prudentius: nec non idem testentur Annales Bertiniani ad annum 859. & Sirmondus ipse in Hist. Praedestinat. cap. 12. neque conjectura Natalis Alexandri de assuto panno ab Ebbone quicquam probent, cum laudatus Canon fuerit paululum immutatus opera S. Rhemigii, ut consuleret dignitati Hincmari, & Caroli Regis, quorum auctoritate conscripta fuerant Capitula Carisiaca. Verum, ut dixi, omnia Alexandro concedantur.

21.
Confirmatio
ulterior.

Sed vicissim jure postulo, ut mihi
Adversarii Gothescalci similia conces-
sant, maxime quod in mea sententia
salvabitur à nota hæreseos infelix ille
Monachus, & demonstrabitur eviden-
tius prædamnata hæresis Janseniana:
cujus fautores, si opponamus dogmata
Gothescalci, habebunt fortassis rimu-
las mille, Quid ergo? Erravit, inquis,
Synodus Valentina errore facti, & Ca-
none illo quarto proscriptis hæresim Se-
mipelagianam, aut, si mavis hoc dicere,
confirmavit Augustinianam doctrinam
de morte Christi sufficienter pro omni-
bus, efficaciter tantum pro Electis, eti-
am si hanc negasse Patres Carisiacos
nulla ratione probetur, ut opinati sunt
per errorem facti Patres Synodi Valen-
tinæ. Ergo à pari errare potuit Syno-
dus Cariliaca errore facti, & quatuor
Capitulis damnare hæresim Prædestina-
tionam de morte Christi pro solis præ-
destinatis, etiam si hanc hæresim pro-
pugnari à Gothescalco crederet Hinc-
marus deceptus errore facti. Hujus
argumenti fulcrum est, quod dogma de

Christi morte assertum à Gothescaleo, quemadmodum & alia capita sensum Catholicum patiuntur. Nam Christum efficaciter pro solis prædestinatis mortuum esse, sicut & dari prædestinationem impiorum ad sempiternum suppli- cium, non solum Gothescaleus affirma- vit, sed Augustinus, Prosper, Fulgen- tius, & Theologi complures, qui tamen Prædestinatiani non sunt. Addis: For- te Ebbo Canoni Valentino assuit lacini- am ob simultates cum Hincmaro. Et istud licet falso gratis iterum conce- datur: sed mihi fas sit reponere: Ergo & Hincmarus ad fallenendum Ebbone proclivior potuit ornare fimbriis Capitu- la Carisiaca propter iratum, aversum- que animum ab homine dura crudelique fortuna jactato.

22.
Rationes, cur
Gothescal-
cus defendat.

Videamus modo quare tam humani-
ter sentiamus de Gothescalco. Prima
ratio est, quod digniores fide videantur
Rhemigius, Prudentius, Lupus Ferrari-
ensis, Lugdunensis Ecclesia, & Synodus
Valentina, quam Hincmarus; ut liquet
ex dictis. Deinde quia revera dogma-
ta Gothescalci Catholicum habent sen-
sum, & toto celo distant ab errore Cal-
vini, & Jansenii. Præterea quoniam
ex ipsomet Hincmaro colligitur Gothe-
scalculm Catholicum, non hæretico sensu
ea dogmatæ propugnasse. Primo enim
accusatur dixisse quosdam esse præde-
stinatos ad mortem æternam; quod de
malo pœnæ accipendum, liquet ex ejus
Confessione, & ex ipso Hincmaro: in
illa quippe ait, Deum prædestinasse re-
probos ad interitum: *Propter præscita
certissime ipsorum propria merita:* &
apud Hincmarum de Prædest. cap. 21.
*Præscivit eos pessimum habituros ortum,
pejorem obitum: prædestinavit autem
eos ad luendum perenne tormentum, &
sempiternum interitum.* Accusatur se-
cundo loco dixisse non esse in Deo vo-
luntatem salvandi omnes: quæ assertio
de voluntate efficaci vera est, & traditur
ab Augustino cap. 96. Enchiridii, &
eadem ferme sunt verba Gothescalci
apud Hincmarum in Epist. ad Rom.
Pontificem Nicolaum. Accusatur ter-
tio dixisse Christum non esse mortuum
pro totius mundi Redemptione: quæ
horrenda quidem, & recte anathemate
proscripta assertio est: sed Gothescal-
cus ait Christum non esse mortuum pro
reprobis, ut scribit de Præd. cap. 29.
Adem Hincmarus, *perpetualiter*, id est,
absoluta & efficaci voluntate donandi
illis perseverantium, & coronam. Rur-
sus benigne de Gothescaleo sentimus,
propterea quod haec tria capita accusa-
tionis

tionis sunt omnino eadem cum objectis Gallorum, ut constat ex libro Prosperi adversus Collatorem, & ex Responsione ad Objectiones Vincentianas. Quare Gothescalco idem contigit quod assertoribus Augustinianæ doctrinæ, sicutque de iisdem commentitiis erroribus accusatus. Ulterius Hincmarus ubique accusat Gothescalcum, quod eamdem prorsus teneat pravitatem doctrinæ cum Monachis Adrumetinis, aliisque veteribus Prædestinationianis. At hæresim Prædestinationam non fuisse apud Adrumetinos, neque anathematizatam à Prospero, demonstratum est supra; neque oppositum docent Tournely, Pagius, & Alexander. Fatemur itaque Gothescalcum audiisse tanquam Prædestinationum, erroresque ei tributos jure fuisse proscriptos: sed ab eo defensatos pravos servit, & servata undeque æquitate ac cum eo ab Hincmaro affirmare non possumus. Concedimus denique Gothescalco claros fuisse adversarios, inter quos Joannes Erigena, qui à Floro Diacono egregie confutatus est: sed non defuerunt ei Defensores inculpate vitæ, ac famæ celebrioris, quos paulo supra commemoravi.

^{23.} In quo Gothescalcus reprehendens.

Denum in hoc Gothescalcum reprehensione dignissimum censeo, quod verum dogma imprudenter defendit, atque, ut ait Christianus Lupus, non ex charismate. Prædestinationem enim ad mortem in aures vulgi non sine offensione & scandalo prædicavit, ita ut multi in desperationem perduci dicerent: *Quid mibi necessè est pro salute mea, & vita eterna laborare? quia h̄onum fecero, & prædestinatus ad vi-*

tam non sum, nihil mibi prodest: inquit Rabanus in literis ad Eberardum. Meminisse debuerat Gothescalcus etiam Massiliensibus sanctissimis doctrinisque viris apparuisse Augustinianam doctrinam primo aspectu perdifficilem & asperrimam, ac talem multo magis vide ri hominibus rudioribus, quibus altissimæ quæstiones non sunt, nisi caute, propoundere. Imo prædestinationem ad mortem, quæ non potest nisi verbis admodum crudis explicari, nunquam apud imperitam plebem prædicandam esse arbitramur: prædestinationem vero ad vitam diverso plane modo, quam soleant quidam ex Cathedra transeuntes ad pulpita, qui ut habeantur doctiores, prædicandi officium legitime non observant. Talis fuit Gothescalcus: qui prædestinationem ad mortem inter vulgi catervas, prohibentibus etiam Episcopis, pertinacissime dogmatizavit, cum tamen nihil interesset rei Christianæ, quomodo scribit Præf. 2. in Sæculum IV. Benedictinum Eruditissimus Mabillo-nius, incumbere in vocabulum Prædestinationis ad interitum, si modo aliis verbis Catholica Sententia teneretur. Neque Augustinianam doctrinam satis superque munitam necessum fuit Gothescalco à Prædestinatione hæresis suspicione purgare, cum damnatis Semipelagianis tranquilla pace, regnoque suo potiretur. In hac ergo parte Gothescalci ingenium laudare non possumus, eumque propriæ famæ pessime consuluisse putamus, ita ut neque in ipso maculam hæreticæ pravitatis inveniamus, neque optimi Theologi temperamenti.

C A P U T X V .

An opportunum sit Populis prædicare Augustinianam de Prædestinatione Sententiam?

S U M M A R I U M .

1. Monitum primum.
2. Monitum secundum.
3. Monitum tertium.
4. Monitum quartum.

5. Monitum quintum.
6. Monitum sextum.
7. 8. Respondetur objectis.
9. Octo ligna Prædestinationis.

Quo pacto de Prædestinatione Sanctorum Concionandum.
HISTORIA Gothescalci demonstrat posse etiam veræ doctrinæ in aures vulgi effusione magnam cieri tempestatem: cumque nonnulli, qui forte has nostras disquisitiones perlegunt, suggestum debeat descendere, ut vitent contentionum pericula, consulantque honori Ordinis sui, & Christianæ plebis utilitati, hanc etiam questionem in-

situ, num, & quo pacto possint de prædestinatione Sanctorum haberi conciones; quam monitionibus præceptisque, non argumentationum textura juxta Augustini sensa resolvam.

M O N I T U M I .

Quamquam verissimum est dari prædestinationem Electorum ad vitam, & ^{I.} Monitum I. impio-

impiornm ad mortem, illa autem fiat ex Dei beneplacito, hæc ex præscientia meritorum, atque omnis prædestinatus salutem consecuturus sit, omnis reprobus sempiternum supplicium; imprudenter se gereret Orator, qui tantummodo exponeret divinorum decretorum immutabilitatem: E. G. demonstrandum proponeret, non posse prædestinatum excidere à vita æterna, aut reprobum esse immutabiliter damnandum; atque in his duntaxat assertionibus tota versaretur oratio. Probatur 1. Scripturarum Sanctorum auctoritate, quæ nobis æternam vitam tanquam mercedem & coronam justitiae propnunt, & nos ad obseruantiam præceptorum proposita retributione exhortantur, eamque apprehendendam esse declarant à perseverantibus usque in finem. Contra ignem æternum legis transgressoribus minitantur: quibus spei, timorisque incitamentis removentur vitia, virtutesque foventur; unde hæc monita exitiosissimum est prætermittere. Accedit malitia hominis & ad torporem proclivitas, quæ duo percellunt improbos ut nil querant præterquam patrocinia peccandi: quos etiam tentat supplantator in desperationem inducere. Atque hoc primum præceptum traditur ab Augustino in lib. de Æono Persev. cap. xxii. his verbis: *Quæ tamen prædestinatione non ita populis prædicanda est, ut apud imperitam vel tardioris intelligentia multitudinem redargui quodammodo ipsa sua prædicatione videatur; sicut redargui videtur & pæscientia Dei, quam certe negare non possumus, si dicatur hominibus, sive curratis, sive dormiatis, quod vos præscivit qui falli non potest, hoc eritis. Dolos autem vel imperiti medici est etiam utile medicamentum sic alligare ut aut non prospicit, aut obfit.*

MONITUM II.

2.

Monitum 2.

Præsertim, ne offendat conscientiam infirmam, abstinere debet Concionator à prædicanda prædestinatione ad interitum & ad mortem. Quod probatur præclarissimis Scripturarum exemplis, quibus ubique declarantur summa Dei misericordia, longanimitas, patientia, humanitas, voluntas salvandi omnes, alia plura, quibus ad veniam petendum facile obdurati trahuntur. Cavendum est enim, ne ipsa veritas fiat occasio scandali mulierculis ad desperandum pronis, ac simus imitatores Gothescauci, cuius rationem, ingeniumque

reprehendimus. Ergo à vocabulis, quæ imperitos turbare possunt, abstinendum est penitus. Atque hoc etiam præceptum docet nos S. Pater eodem lib. cap. 16. dicens: *Facile est enim, imo & utile, ut taceatur aliquid verum propter in capacities, maxime si timendum inde sit, ne pejores faciamus eos qui non intelligunt, dum volumus eos, qui intelligunt, facere doctiores.*

MONITUM III.

Haud recte se gereret, qui prædicante Catholico viro prædestinationem ex meritis, adversus sacram concionem obloqueretur. Primo enim ut diximus lib. iv. capite 6. & 11. Medistarum doctrina nulla perstringi debet censura. Deinde Concionatores illi non Theologicas quæstiones in rostris pertractant, neque divinorum decretorum altitudinem tunc inquirunt; sed moribus formandis incumbunt: & quidquid proferunt, si intelligantur de prædestinatione in ordine executionis, verissima sunt. Quare cum in habendis Concionibus hunc sibi scopum proponant erudiendi plebem, viamque demonstrandi, qua perducamus ad gloriam, debemus illorum doctrinam probare; neque apud multitudinem redarguere, quæ nullatenus pertinent ad exercitamenta Scholarum.

MONITUM IV.

Etsi hæc vera sunt: debemus tamen gratuitam prædestinationem ad gloriam prædicare; quod licitum est, si prudenter fiat, simulque bonorum operum onera, quorum beatitudo merces est, & corona, Apostolica hortatione ingerantur, neque dissensiones Scholaricæ è suggesto prosiliant. Hoc monet Augustinus citato libro cap. xx. dicens: *Quid est, quod invicta conclusi violentia veritatis recte se ijsi dicere existimat, Etsi verum est quod dicitur de prædestinatione, non est tamen populis prædicandum? Prædicandum est prorsus, ut qui habet aures audiendi, audiat. Id vero S. Pater etiam ratione confirmat; si enim recte prædicatur pudicitia, pietas, aut quæcumque alia virtus, ut Deus recte colatur, & diligatur proximus: ergo & recte prædicatur prædestinatione gratuita, ut nemo mortalium gloriatur in seipso, sed tantum in Domino.*

MONITUM V.

Rationem, quam Augustinianus in prædicanda prædestinatione servare debet,

bet, est excitare in unoquoque spem, & ad sedulam legis observantiam vehe-
menter hortari. Quæ profecto conse-
cuturus est, si E. G. afferat prædestina-
tionis nostræ causam esse Dei misericor-
diam & infinita merita Redemptoris, qui
regeneravit nos in spem vivam: peten-
dam esse assiduis precibus perseveran-
tiā à Domino, cum omne donum per-
fectum descendat à Patre lumen: op-
erandum esse cuique salutem suam,
cum timore ac tremore, servandaque
diligenter precepta legis; quia licet præ-
destinatio beneplacitum sit Dei, ejus ta-
men consecutio meritis liberi arbitrii
alligatur: fugiendum denique peccatum
tanquam à facie colubri, propterea
quod quisquis damnatur ad gehennam,
propter sola peccata damnatur. Porro
Augustinianam doctrinam tali cautione
proponere videtur valde proficuum:
quippe ex consideratione Divinæ mis-
ericordiæ quæ gratiam & gloriam gratis
præparat, nemo est quantumvis scele-
stissimus, qui sperare non debeat, cum
plus donare possit Dei misericordia,
quam hominum demeriti malitia. Ex
consideratione autem infirmitatis huma-
næ, & incertitudinis finis, quem nemini
Deus revelat, ut simus semper para-
ti, & nescientes diem, neque horam
vigilemus tanquam ad adventum furis,
salutaris timor inicitur, sanctaque bo-
norū operum solicitude. Audiatur
eodem lib. cap. XXII. Sanctus Pater
hæc præmonens. *Non existimo, inquit,*
debere sufficere, nisi hoc, vel hujusmodi
*aliquid addat, ut dicat, vos itaque obe-
diendi perseverantiam à Patre lumen*
*sperare debetis, & quotidianis orationi-
bus poscere, atque hoc faciendo confide-
re non vos esse à prædestinatione alienos,*
quia etiam hoc ut faciatis, ipse largitur.
*Absit autem à vobis ideo desperare de vo-
bis, quoniam spem vestram in ipso habe-
re jubemini, non in vobis. Maledictus*
enim omnis, qui spem habet in homine,
& bonum est confidere in Domino, quam
confidere in homine, quia Beati omnes
*qui confidunt in eum. Hanc spem tenen-
tes servite Domino in timore, & exulta-
te ei cum tremore. Ita Augustinus;*
ac subinde: *Hæc atque hujusmodi cum*
dicuntur sive paucis, sive multitudini
*Ecclesiæ, cur metuimus Sanctorum præ-
destinationem prædicare?*

MONITUM VI.

- Quoniam in contrariis opinionibus
exercitati credunt ex doctrina Augusti-
ni removori virtutes, & ad studia ope-
rum bonorum torporem induci, quod
falsum omnino est, atque ut satis con-

R. P. Berti Theol. Tom. I.

stat perantiquum Semipelagianorum
convicium: quo iis quoque oratio pos-
sit esse jucunda, neque præjudicatis eo-
rum opinacionibus collinet: in hunc
finem dirigendus sermo est, ut ad pie-
tatis officia audientium corda inflammen-
tur, maxime quod legitimum Conciona-
toris sit munus non aures tantum sono
& numeris permulcere, sed opportune,
importune arguere, obsecrare, plantare,
evellere in omni patientia & doctrina.
Hunc vero finem ex Augustiniana Theo-
logia satis percommode assequetur ora-
tor. Humilitas enim E. G. quæ virtu-
tum fundamentum est ceterarum, sive
cognitio, qua homo sibi ipsi vilescit, fa-
cile excitatur, si quis animadverrat ne-
mineum discerni ab altero ex semetipso,
sed divinorum liberalitate donorum;
quod præsertim suaderet Augustiniana
sententia. Ad spem trahit meditatio
Divinæ omnipotentiae & misericordiæ,
quoniam his magis confidimus, qui præ-
cæteris nobis opitulari & possunt & vo-
lunt. Et sunt quidem nostræ sententiae
cardines, quod complacuit Divinæ mis-
ericordiæ regnum puerulo gregi parare;
& quod potens est suscitare filios Abra-
ham ex lapidibus, & producere mel de
petra, oleumque de saxo durissimo.
Timor quoque oritur ex consideratione
humanæ infirmitatis & indignitatis: Au-
gustiniana autem doctrina humanam do-
cet infirmitatem, ubi demonstrat arbitrii
non valere ad bonum, nisi ab
omnipotenti bono adjuvetur, neque
Deum diligere, ut oportet, si non san-
cta voluptate & charitate trahatur. At-
que adeo nobis merita nostra mala pro-
ponit, ut nullus Augustini discipulus di-
vinarum gratiarum postulet amplitudinem,
nisi ab inexhausto fonte misericordia
ac pietatis. Neque faciunt nos Au-
gustini dogmata desides, languidosque
ad agendum; quin validius excitant ad
orandum, cum oriatur orationis necel-
litas ex humili cognitione propriæ infir-
mitatis, & ex contemplatione Divinæ
misericordiæ. Charitatis quoque singula-
re motivum est, recogitare perpetuam
Dei dilectionem, qua elegit nos ante
constitutionem mundi, ut essemus san-
cti, & immaculati non ex operibus justi-
tiae quæ fecimus nos, sed secundum mi-
sericordiam suam magnam. Excitamus
præterea ad gratiæ animi recordationem,
& amorem erga Dominum Jesum Chri-
stum, cuius passionis merito donatur
nobis perseverantia, & à massa perditio-
nis specialissimo beneficio subtrahimur.
Denique indicitur nobis ex Augustinianis
principiis ne in peccatum aliquod

R. r.

pro-

prolabamur, aut negligenter exequamur opera penitentiae, cum incerti simus, an post peccatum & voluntariam obdulationem redonet nobis prater auxilium sufficiens ea gratia viatrix, quæ superat motus perduellis concupiscentiae: quam tamen gratiam debemus, ut dictum est, & petere orando, & sperare ab infinita Dei misericordia, quæ clamentes ad senunquam deserit.

His ergo monitis prædestinationem Sanctorum poterit quisque in Augustiniana Sententia populis prædicare: imo virtutes promovere, extirpare vitia, vitare scandala, & incontaminatam Augustini doctrinam provide tueri adversus veteres Massiliensium objurgationes, quas aliquando repetere nonnullos minime pudet.

OPPOSITIO UNICA.

7.
Objec^{tio} u.
nica.

Adversus prædicta objectio una remanet, eaque ex actis adversus Leonardum Utinensem incliti Ordinis Prædicatorum. Is ergo anno 1549. dum per Quadragesimam Utini conciones haberet, prædicavit Prædestinationis nullam aliam rationem dari, quam beneplacitum Divinæ voluntatis, & nihil in æternitate præcessisse ipsam Dei voluntatem prædestinantem. Protulit inter cætera propositiones duas, quarum prima erat, *Prædestinatus nullo modo damnari potest:* altera, *Prædestination in voluntate & arbitrio nostro posita non est.* Cum hæc male à populis exciperentur, Vicarius Generalis Utinensis data ad Joannem Grimanum Patriarcham Epistola Leonardum tanquam hæreticum accusavit. Grimanus vero, qui Concionatoris defensionem suscepit, & ipse tanquam hæresis suspectus ad Sanctæ Inquisitionis Tribunal delatus est. Non est ergo licitum prædicare populo prædestinationem gratuitam, & revera hæc ad torporem, desperationem, vel saltem scandalum Christianam plebem inducit.

Solutio I.

Resp. i. Nego consequentiam: nam, ut liqueat ex duabus propositionibus, quas Leonardus demonstrandas assumpit, non videtur ab eo servatum primum & secundum monitum supra ex Augustino depromptum. Cæterum eti^m Vicarius Generalis, & nonnulli Utinensium steterint adversus Concionatorem, ejus tamen dogma à Patriarcha, necnon à doctioribus probatum est. Et sane illud prudenter expositum non ad desperationem impellit, ut diximus, sed spem excitat vividorem. *An vero timendum est* (inquit Aug. de Dono Persev. cap. 22.) *ut tunc de se homo desperet, quando spes*

eius ponenda demonstratur in Deo; non autem desperet, si eam in se ipso superbis & infelicissimus poneret? Deinde licet aliqui sint ad vitia nimium proni, atque in torpore & negligentiam inclinet; non est tamen reticenda prædestinationis prædicatio ad utilitatem humilium, qui gloriantur tamen in Domino, & ad reprehensionem superborum qui confidunt in homine. Si enim quidam sint, qui nunquam orent, propterea quod Deus seit quid nobis sit necessarium, aut ex prædicatione Orationis fallaci consecratione inferant non innotescere Deo hominum desideria; *Num propter tales* (ait eodem lib. cap. 17. S. Pater) *bujus sententia veritas deferenda, aut ex Evangelio delenda putabitur?* Sed plura ibidem, & sequentibus Capitibus acerrimus Prædestinationis & Gratiae Vindex ac Propugnator.

Resp. 2. Leonardum Utinensem im- Solutio 2. merito fuisse accusatum, & pro eo pugnasse Joannem Grimanum in Epistola ad Vicarium Generalem Utinensem, in qua gratuitæ prædestinationis sententia proculdubio exponitur ac defenditur. Hanc vero Epistolam, quantum ad dogma spectat, probarunt Tridentini Concilii Patres. Quod probatur i. Ex Epistola Cardinalis Lotharingii ad Pium IV. Pontificem Maximum, in qua refert Patriarcham Aquilejensem unanimi consensu fuisse purgatum: unde Pontifex non solum Grimanum in gratiam recepit, sed etiam purpura Cardinalitia exornare decreverat: qua tamen Grimanum denuo accusatum de amicitia cum quib^sdam hæreticis privarunt postea malevoli. ii. Ex Epistola ad S. Carolum Borromæum data Tridenti die 14. Augusti anno 1563. & à quatuor Cardinalibus subscripta: in qua hæc leguntur; *Judicarunt omnes absolvendum à calunnia ipsi ita imposta, asserentes illum nedum proprium, verum etiam suæ nationis Theologorum, qui buscum totum negotium diligenter contulerat, sensum esse.* iii. Ex votis Archiepiscoporum, Episcoporum, & Theologorum, qui rem discusserunt: quæ vota potest quisque legere in Historia Pallavicini, & apud Antoninum Reginaldum in libro de Mente Concilii Tridentini circa Gratiam efficacem Parte i. cap. v. Tandem ex judicio ac sententia pronunciata die 14. Septembris eodem anno, & in publicas tabulas relata, quæ talis est: *Domini nostri Jesu Christi nomine invocato, solum Deum præ oculis habentes, & de aliorum in Theologia Peritorum consilio & assensu, judi-*

*9.
Grimanii.*
judicamus, attestamur & pronunciamus literas Joannis Grimani Patriarchae Aquilejensis, cum Apologia junctas, non esse hereticas, seu de heresi suspectas, neque sic declaratas esse scandalosas: non tamen divulgandas propter nonnulla difficultaria minus exacte in eis tractata & explicata.

Dices: Civitas Utinensis, & Foro-j
lli Provincia Patriarcham Grimanum ad Synodum provocarunt; atque, ut constat ex postremis verbis sententiae latræ, Grimani Epistola prohibitæ sunt ne publicarentur. Ergo sententia de Prædestinatione, quam asserebat Grimanus, suspecta est, non populis prædicanda.

Resp. Priorem partem antecedentis falsam esse, licet enim Vicarius Utinensis, aliquie imperiti concionem F. Leonardi accusassent, & postea multi Criminatores etiam Patriarcham Grimanum; tamen Utinensis Civitas Præfusi suo omni humanitatis officio conjuncta operam maximam contulit, ut ipsius innocentia fieret manifesta, & doctrina haberetur immunis. Nam cum Grimanu-
no unum fuisse sensum Theologorum suæ nationis affirmarunt Cardinales qua-
tuor Legati Synodi Tridentine citata Epis-
tola ad Borromæum. Imo & universa Venetorum Respublica Grimanu-
poli-
cis Epistolis sedatis tempestibus gratu-
lata est. Ad alteram partem antecedentis dico, non esse à SP. Tridentinis statutum ne prædicaretur Prædestinatione gratuita, sed ne publicarentur Epistolæ Grimanii, non propter dogma, sed propter nonnulla, quæ ille minus in

Theologicis disputationibus exercitatus non satis exacte explicaverat: quæ ex eadem Epistola ad Carolum Borromæum, & ex laudata Sententiæ verbis certa sunt, & majoribus quasi theatris proposita.

At Grimanus, inquis, etiam post se-
Oppositi-
tentiam Tridentinam ad Sanctæ Inqui-
tionis tribunal delatus est. Ita sane: ne.
sed irrito perversorum Accusatorum
consilio. Magis quippe, magisque Præ-
fusi innocentia refusa: & summa cum
laude fuit absolutus, ita ut ipsi honoris
causa hymni publice canerentur; quo-
rum unam duntaxat strophæ recitabo:

*Quam longos sè vosque fero, Pater,
impeti tristis
Insultus odii ardenti virtute tulisti!
Non secus ac amplam media inter nu-
bila fervens
Efficit urenti semitam sibi lumine
Phæbus.*

Demum etiamsi Grimanus non propter perversa tempora grassantis hæresis Lu-
theranæ, sed etiam ob dogmatum per-
veritatem fecisset purpuræ palliique ja-
turam: Assertoribus ac Prædicatoribus Augustinianæ doctrinæ sufficit, in his,
quæ ad hanc spectant, Patriarchæ Aqui-
lejensis Epistolas nullam reportasse cen-
suram, sed approbationem Patrum Tri-
dentini Concilii, qui Grimanum absolu-
vendum esse judicarunt, quoniam de
prædestinatione differens ab Augustino,
Prospero, Bernardo, & Thoma Aqui-
nate nequaquam recesserat: ut liquet ex
Epistola ad Borromæum non semel ci-
tata.

C A P U T XVI.

De numero & signis Prædestinatorum.

S U M M A R I U M .

1. Electorum numerus incertus est viatoriis.
2. Magnus est numerus Electorum, at compa-
rativè ad damnatos valde exiguis. Proba-
tur id ex S. Scriptura.

3. Item ex SS. Patribus.
4. Item ex ratione evidenterissima.
5. Ponuntur 8. signa Electorum.

*x.
De numero
& signis
Prædestina-
torum.*

ELECTORUM numerum incertum Via-
toribus esse nemo ignorat; & Ec-
clesia in Dominicis Quadragesima-
ita precatur: *Deus, cui soli cognitus est*
numerus Electorum in superna felicitate
locandus; quæ verba habet etiam D.
Thomas Prim. p. Q. XXII. art. 7. Qui-
dam tamen Prædestinatos Angelis, qui
cederunt, numero comparandos esse
opinantur: aut Angelis etiam, qui ste-
terunt. At Angelorum quoque sive
malorum, sive bonorum multitudinem.

R. P. Berti Theol. Tom. I.

dinumerare non possumus, quamquam id tentarunt otiosi quidam homines, ma-
gi præsertim & Cabbalistæ: Præterea Augustinus lib. xxii. de Civ. Dei cap. i.
de sempiterna illa Jerusalem scribit:
Nulla civium suorum, id est Angelorum
lapsorum numerositate fraudabitur, sed
überiore etiam copia fortasse regnabit.
Quamvis autem Prædestinatorum nume-
rus nobis incertus est, propter infinitam
Dei prædestinantis misericordiam quis-
que sperare tenetur, se in eodem nume-

R. 2

ro comprehendendi, & sedulam navare operam ne ob patrata crimina aeterno addicatur suppicio: atque, ut Bernardus monet Serm. i. in Joan. solicitus esse in timore ac tremore, & humiliari sub potenti manu Dei, quia quales futuri sumus, id nos scire est omnino impossibile.

2. PROPOSITIO. Magnus est Electorum numerus, at valde exiguis, si comparetur cum numero damnatorum.

Probatur ex Scriptura. Magnum quidem esse Prædestinato-

rum numerum probatur ex cap. vii. Apocalyp. v. 9. *Vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat, ex omnibus gentibus, & tribubus, & populis, & linguis: stantes ante thronum, & in conspectu Agni, amicti stolis albis, & palmae in manibus eorum.* Sed in comparatione reproborum Electos esse perpaucos suadetur primo ex scriptis literis. Matthæi enim viii. 14. legitur; *Angusta est porta, & arca est via, quæ dicit ad vitam: & pauci sunt qui inveniunt eam.* Et Lucæ xi. 24. cuidam Christum interroganti, *Domine, si pauci sunt qui salvantur?* Ipse respondit: *Contendite intrare per angustam portam: quia multi, dico vobis, querent intrare, & non poterunt.* Item Mat. xxii. 14. *Multi sunt vocati; pauci vero electi.* Comparantur etiam prædestinati ab Isaia Cap. xviii. & xxiv. spicis, quæ post messem in agro remanent, & granis uarum, racemisque residentibus in palmite post vendemiam. Deinde appellantur in Evangelio puerulus Grex, non solum ob humilitatem, sed etiam ob maiorem numerum reproborum, inquit Beda lib. iv. cap. 54. in xi. Lucæ.

Secundo probatur ex PP. S. P. Augustinus in Ps. 48. *Quot sunt illi, ait, qui videntur observare præcepta Dei? Vix inventur unus, vel duo, aut paucissimi. Ipos solos liberatus est Dominus, & cæteros damnaturus.* Atque magnus Gregorius Hom. xiv. in Evangelia: *Ad fidem, inquit, multi veniunt, sed ad cœlestia regna pauci perveniunt.* Joannes autem Chrysostomus ita Antiochenos gravissima Oratione xiv. compellat: *Quos putatis esse in Civitate nostra, qui salvi siant? Non possunt in tot millibus centum inveniri qui salventur: quin & de his dubito.* Quod ex depravatis in quolibet hominum genere moribus disertissimus Orator demonstrat.

Accedit evidenter ratio. Triplicem enim distinguitur hominum status, naturæ videlicet, legis, & Gratiae, sive ab Adam ad Moysen, à Moysi ad Christum, à Christo ad hæc tempora & de-

inceps ad mundi finem. In statu legis naturæ multa malitia hominum erat in terra; cuncta cogitatio intenta erat ad malum, & omnis caro corruperat viam suam super terram; ita ut poenituerit Deum quod hominem fecisset, & tactus dolore cordis intrinsecus consumplerit omnem substantiam quæ erat super terram ab homine usque ad pecus, tam reptile, quam volucres cæli, exceptis animantibus, quæ cum Noe ingressa erant in Arcam. Narrat magnam Dei vindictam sacrum Genesios caput sextum ac septimum. Post diluvium iterum grassata est iniquitas, & una cum gentibus idolorum cultus, præceps appetentia, indomita, atque effrenata libido. Legem scriptam Judæi soli habuerunt, neque omnes illam servarunt, sed pauci admodum; ita ut David de Israelitis suæ ætatis hæc pronuntiaverit: *Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum, non est usque ad unum.* Quid vero de statu legis gratiae? Major in ea pars est aut Ethnorum, aut hereticorum. Vix enim Catholicici partem tenent Europæ dispersi in ceteris mundi plagiis tanquam fructiferum arbustum in sylva. Neque omnes Catholicici salvi sunt. Horum aliqui Mundani dicuntur, aliqui Clerici, aliqui Fratres aut Monachi. Quantum spectat ad illos, quos Mundanos appellant, *Præter paucissimos, qui mala fugiunt, quid est aliud pene omnis cætus Christianorum quam sentina vitiorum?* inquit in libro iii. de Provid. Salvianus. De Clericis ob reverentiam Ecclesiastici ordinis nihil dicti sunt. Mittimus ob eamdem causam Monachos, quos ita alloquitur in Epist. ad Guilemum S. Bernardus: *Quis in principio cum Ordo caput Monasticus ad tantam credidisset inertiam Monachos devenire?* Ob quantum distamus ab iis, qui in diebus Antonii extiterunt Monaci! Sic Macarius vixit? Sic Basilius docuit? Sic Antonius instituit? Addamus Bernardi verbis: *Sic Augustinus præcepit?* Ex his itaque constat in omni statu, & in omni hominum genere esse Prædestinatorum revera pusillum gregem. Debemus autem ex hoc numero Electorum exiguo apprehendere quid possit liberum arbitrium, quidque homini deberetur, nisi ei Reparatoris misericordia subveniret; ideoque spe simul erecti, ac timore concusci abjecere ægritudinem animi, atque arrogantiam.

SIGNA autem prædestinatorum hæc sunt. Primum sensum illecebris mundi signum. Prædestinatusque voluptatibus nuncium mittere, natus non

3. Probatur ex S. Augustino.

4. Probatur ex S. Augustino.

5. Probatur ex S. Augustino.

6. Probatur ex S. Augustino.

7. Probatur ex S. Augustino.

8. Probatur ex S. Augustino.

9. Probatur ex S. Augustino.

10. Probatur ex S. Augustino.

11. Probatur ex S. Augustino.

12. Probatur ex S. Augustino.

13. Probatur ex S. Augustino.

14. Probatur ex S. Augustino.

15. Probatur ex S. Augustino.

16. Probatur ex S. Augustino.

17. Probatur ex S. Augustino.

18. Probatur ex S. Augustino.

19. Probatur ex S. Augustino.

20. Probatur ex S. Augustino.

21. Probatur ex S. Augustino.

22. Probatur ex S. Augustino.

23. Probatur ex S. Augustino.

24. Probatur ex S. Augustino.

25. Probatur ex S. Augustino.

26. Probatur ex S. Augustino.

27. Probatur ex S. Augustino.

28. Probatur ex S. Augustino.

29. Probatur ex S. Augustino.

30. Probatur ex S. Augustino.

31. Probatur ex S. Augustino.

32. Probatur ex S. Augustino.

33. Probatur ex S. Augustino.

34. Probatur ex S. Augustino.

35. Probatur ex S. Augustino.

36. Probatur ex S. Augustino.

37. Probatur ex S. Augustino.

38. Probatur ex S. Augustino.

39. Probatur ex S. Augustino.

40. Probatur ex S. Augustino.

41. Probatur ex S. Augustino.

42. Probatur ex S. Augustino.

43. Probatur ex S. Augustino.

44. Probatur ex S. Augustino.

45. Probatur ex S. Augustino.

46. Probatur ex S. Augustino.

47. Probatur ex S. Augustino.

48. Probatur ex S. Augustino.

49. Probatur ex S. Augustino.

50. Probatur ex S. Augustino.

51. Probatur ex S. Augustino.

52. Probatur ex S. Augustino.

53. Probatur ex S. Augustino.

54. Probatur ex S. Augustino.

55. Probatur ex S. Augustino.

56. Probatur ex S. Augustino.

57. Probatur ex S. Augustino.

58. Probatur ex S. Augustino.

59. Probatur ex S. Augustino.

60. Probatur ex S. Augustino.

61. Probatur ex S. Augustino.

62. Probatur ex S. Augustino.

63. Probatur ex S. Augustino.

64. Probatur ex S. Augustino.

65. Probatur ex S. Augustino.

66. Probatur ex S. Augustino.

67. Probatur ex S. Augustino.

68. Probatur ex S. Augustino.

69. Probatur ex S. Augustino.

70. Probatur ex S. Augustino.

71. Probatur ex S. Augustino.

72. Probatur ex S. Augustino.

73. Probatur ex S. Augustino.

74. Probatur ex S. Augustino.

75. Probatur ex S. Augustino.

76. Probatur ex S. Augustino.

77. Probatur ex S. Augustino.

78. Probatur ex S. Augustino.

79. Probatur ex S. Augustino.

80. Probatur ex S. Augustino.

81. Probatur ex S. Augustino.

82. Probatur ex S. Augustino.

83. Probatur ex S. Augustino.

84. Probatur ex S. Augustino.

85. Probatur ex S. Augustino.

86. Probatur ex S. Augustino.

87. Probatur ex S. Augustino.

88. Probatur ex S. Augustino.

89. Probatur ex S. Augustino.

90. Probatur ex S. Augustino.

91. Probatur ex S. Augustino.

92. Probatur ex S. Augustino.

93. Probatur ex S. Augustino.

94. Probatur ex S. Augustino.

95. Probatur ex S. Augustino.

96. Probatur ex S. Augustino.

97. Probatur ex S. Augustino.

98. Probatur ex S. Augustino.

99. Probatur ex S. Augustino.

100. Probatur ex S. Augustino.

101. Probatur ex S. Augustino.

102. Probatur ex S. Augustino.

103. Probatur ex S. Augustino.

104. Probatur ex S. Augustino.

105. Probatur ex S. Augustino.

106. Probatur ex S. Augustino.

107. Probatur ex S. Augustino.

108. Probatur ex S. Augustino.

109. Probatur ex S. Augustino.

110. Probatur ex S. Augustino.

111. Probatur ex S. Augustino.

112. Probatur ex S. Augustino.

113. Probatur ex S. Augustino.

114. Probatur ex S. Augustino.

115. Probatur ex S. Augustino.

116. Probatur ex S. Augustino.

117. Probatur ex S. Augustino.

118. Probatur ex S. Augustino.

119. Probatur ex S. Augustino.

120. Probatur ex S. Augustino.

121. Probatur ex S. Augustino.

122. Probatur ex S. Augustino.

123. Probatur ex S. Augustino.

124. Probatur ex S. Augustino.

125. Probatur ex S. Augustino.

126. Probatur ex S. Augustino.

127. Probatur ex S. Augustino.

128. Probatur ex S. Augustino.

129. Probatur ex S. Augustino.

130. Probatur ex S. Augustino.

131. Probatur ex S. Augustino.

132. Probatur ex S. Augustino.

133. Probatur ex S. Augustino.

134. Probatur ex S. Augustino.

135. Probatur ex S. Augustino.

136. Probatur ex S. Augustino.

137. Probatur ex S. Augustino.

138. Probatur ex S. Augustino.

139. Probatur ex S. Augustino.

140. Probatur ex S. Augustino.

141. Probatur ex S. Augustino.

142. Probatur ex S. Augustino.

143. Probatur ex S. Augustino.

144. Probatur ex S. Augustino.

145. Probatur ex S. Augustino.

146. Probatur ex S. Augustino.

147. Probatur ex S. Augustino.

148. Probatur ex S. Augustino.

149. Probatur ex S. Augustino.

150. Probatur ex S. Augustino.

151. Probatur ex S. Augustino.

152. Probatur ex S. Augustino.

153. Probatur ex S. Augustino.

154. Probatur ex S. Augustino.

155. Probatur ex S. Augustino.

156. Probatur ex S. Augustino.

157. Probatur ex S. Augustino.

158. Probatur ex S. Augustino.

159. Probatur ex S. Augustino.

160. Probatur ex S. Augustino.

161. Probatur ex S. Augustino.

162. Probatur ex S. Augustino.

163. Probatur ex S. Augustino.

164. Probatur ex S. Augustino.

165. Probatur ex S. Augustino.

166. Probatur ex S. Augustino.

167. Probatur ex S. Augustino.

168. Probatur ex S. Augustino.

169. Probatur ex S. Augustino.

170. Probatur ex S. Augustino.

171. Probatur ex S. Augustino.

172. Probatur ex S. Augustino.

173. Probatur ex S. Augustino.

174. Probatur ex S. Augustino.

175. Probatur ex S. Augustino.

176. Probatur ex S. Augustino.

177. Probatur ex S. Augustino.

178. Probatur ex S. Augustino.

179. Probatur ex S. Augustino.

180. Probatur ex S. Augustino.

181. Probatur ex S. Augustino.

182. Probatur ex S. Augustino.

183. Probatur ex S. Augustino.

184. Probatur ex S. Augustino.

185. Probatur ex S. Augustino.

186. Probatur ex S. Augustino.

187. Probatur ex S. Augustino.

188. Probatur ex S. Augustino.

189. Probatur ex S. Augustino.

190. Probatur ex S. Augustino.

191. Probatur ex S. Augustino.

192. Probatur ex S. Augustino.

193. Probatur ex S. Augustino.

non quidem solo corpore, sed animo ac spiritu, neque ex prava deliberatione, sed ex libertate & consilio. Pollicitus est enim Deus fidelis in omnibus verbis suis centuplum & vitam æternam, *Si quis reliquerit domum, vel fratres, &c.* Matt. cap. XIX. 29.

Signum 2. Secundum signum est tolerare tranquillo animo persecutions & injurias propter iustitiam, ut colligitur ex eodem Evang. cap. v. 10,

Signum 3. Tertium signum est humilitas non facta, sed vera, & quæ in omnibus, & erga omnes se prodat: legitur in Psalmo C. 7. *Non habitabit in medio Domus meæ qui facit superbiam:* Et Matth. xvi. 3. *Nisi conversi fueritis, & efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum cœlorum.* Quicunque ergo humiliaverit se, &c.

Signum 4. Quartum signum est ardens in Deum & proximum caritas: de qua in Epist. ad Rom. cap. viii. 14. *Quicunque spiritu Dei aguntur, hi sunt filii Dei.* Huic charitati adeat individua divinorum præceptorum observantia, de qua Christus Dominus Joan. xiv. 15. *Si diligitis me, mandata mea servate.*

Signum quintum est libenter Dei verbum audire, Majorum exhortationibus acquiescere, & spirituali lectione magnopere delectari. Unde Joan. x. 17. legitur: *Oves meæ vocem meam audiunt.*

Signum sextum est specialissimus Dei-paræ cultus. Nam de beatissima Virginie exponi potest versus 35. Capitis Proverbiorum octavi: *Qui me invenerit, inveniet vitam, & hauriet salutem à Domino.*

Signum septimum est non confidere in homine, sed in Deo, dicente Davide Ps. xxxix. 5. *Beatus vir, cuius est nomen Domini spes ejus.*

Signum octavum est sollicitudo in vi-tandis peccandi periculis, anxietas præteritorum peccatorum, fludium placandi Deum fervens & expeditum, Sacramentorum frequentia, verborum castigatio, candor morum, puritas mentis, frequens examinatio conscientiæ, propositum perseverandi usque in finem, summa in tedium votis fidelitas, & futuri judicii sine desperatione formido. Ad hæc omnia alia facile reducuntur.

C A P U T XVII.

An reprobatio positiva antecedet præscientiam peccatorum?

S U M M A R I U M.

1. Quid reprobatio positiva, & negativa?
2. Qualiter positivam explicet Calvinus?
3. 4. 5. 6. 7. Calvinianum de reprobatione dogma

horrendum est, detestabile, & omni execratione dignissimum.

8. 9. 10. 11. 12. Solvuntur objections.

I. DE PRÆDESTINATIS hactenus. De reprobatis differendum est modo; qui in sacris literis vocantur *maledicti, vasa iræ, & contumelia, repulsi, despicii, hædi à finistris statuendi, aliquæ consimilibus characteribus.* Est autem reprobatio duplex, alia *positiva, negativa altera.* Positiva est actus Divinæ voluntatis, quo reprobatis infligenda poena decernitur. Negativa vero est privatio prædestinationis, sive non electio aliquorum ad gloriam electis aliis. Dari autem reprobationem negari non potest, dicente Domino in Evangelio Matth. cap. xxv. *Ité maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo, & angelis ejus.* Unde Valentini Concilium Canone 111. *Fidenter, inquit, fatemur prædestinationem Electorum ad vitam, & prædestinationem impiorum ad mortem.*

2. Calvinus de reprobatione positiva asseruit nullam aliam causam habere prævinam explicitem, id est, fieri independenter à prævisione cuiuscunq[ue]

peccati tam actualis, quam originalis. Docuit enim impius hæsiarcha aliquos tam Angelos, quam homines conditos fuisse à Deo ad æternam damnationem, Deum. que ipsum, ut latum à se decretum exequatur, imponere reprobatis necessitatem peccandi, eosque positive & efficaciter ad peccatum impellere. Hæc affirmat Calvinus in Exposit. Epist. ad Rom. lib. III. Instit. cap. 21. & alibi: Zwinglius lib. seu Serm. de Providentia, Joannes Piscator in notis ad Collat. Vorstii, Theodorus Beza in libro de Prædest. aliquæ Calviniani: quamquam nonnullis illius sectæ hæc sententia visa est detestabilis, ita ut multi Magistri sui dogma repudiarint. Glassius Saxon-Gothanus, Fæcessat, inquit lib. 3. Grammat. Tract. 3. Can. 30. illud dogma ad Orcum, ex quo in prosenium Ecclesiæ producetur est. Merito itaque Calvinianam blasphemiam etiam ab hereticis reprobatam damnavit Sacrosancta Tridentina Synodus Seff. 6. Canone 6. & 17. Quare sit

PRO-

3.
Propositio.

PROPOSITIO. Calvinianum de reprohatione dogma horrendum est, detestabile, & omni execratione dignissimum.

Probatur 1.
ex Scriptura.

Etenim repugnat 1. Sacrarum Scripturarum oraculis: cuiusmodi sunt Sap. xii. 25. *Diligis omnia quae sunt, & nihil odisti eorum, quae fecisti. Osee xiiii. 9. Perditio tua ex te Irael tantammodo in me auxilium tuum. Jacob. i. 13. Nemo cum tentatur dicat quoniam a Deo tentatur, Deus enim intentator malorum est: ipse autem neminem tentat.* Et alia quamplurima. Accedunt definitiones Conciliorum Araufiscani celebrati an. 529. Canon xxv. est: *Aliquos ad malum Divina potestate esse prædestinatos non solum non credimus, sed etiam, si sunt, qui tantum malum crederent, cum omni detestatione illis anathema dicimus.* Et Synodus Valentina habita, ut diximus cap. xiv. in Causa Gothescalci anno 855. Canone 3. post verba paulo supra recitata ait: *In electione tamen salvandorum misericordiam præcedere meritum bonum: in damnatione vero periturorum meritum malum præcedere justum Dei judicium: Citatus denique Canon 17. Tridentini Concilii talis est: Si quis dixerit reliquos omnes qui vocantur, vocari quidem, sed gratiam non accipere, utpote Divina potestate prædestinatos ad malum; anathema sit.*

4.
Probatur 2.
Traditione.

Traditione, quam etiam agnoverunt Centuriatores Magdeburgenses Cent. 2. cap. 4. ubi de Patribus, qui proximo ab Apostolis aeo vixerunt, ita scribunt: *De Prædestinatione ita docuerunt, ut quantum ad utriusque, hominis scilicet, & diaboli lapsum attinet, negarint eum fatali necessitate contigisse: nec prædestinationem in eo Dei, sed præscientiam solam admiserunt.* Egregia Justini Martyris in Apologia ad Antonium Plum, & in Dialogo cum Tryphonie testimonia collegit Vossius lib. vii. Historiae Pelagiane P. 2. thesi 12. Item Anonymi Scriptoris Quæstionum eidem Justino falso tributarum, nec non Isidori Pelusiota Epist. 56. libri primi. Sed his prætermisss S. P. Augustinus fauces perstringit Calvinus lib. xiiii. de Trinit. cap. 12. ubi ait: *Modus iste, quo traditus est homo in diaboli potestatem: non ita debet intelligi tanquam Deus hoc fecerit, aut fieri jusserit; sed quod tantum permisit, juste tamen.* Et lib. 3. contra Jul. cap. 18. *Bonus est Deus, justus est Deus: potest aliquos sine bonis meritis liberare, quia bonus est: non potest quemquam sine malis meritis damnare, quia justus est.* Atque hoc spectant omnia, quibus lib. iv. cap. vii. ex Augustino demonstravi

dari in Deo præscientiam malorum absque prædestinatione Concordat S. Prosper, qui cap. 7. ad objecta Gallorum ait: *Reproborum lapsum Deo adscribere immodicæ pravitatis est, quasi ideo ruinae impulsor atque auctor est, quia eos ruinuros propria ipsorum voluntate præscivit; & ob hoc à filiis perditionis nulla prædestinatione discrevit.*

Rursus Calvinus refellitur rationibus

ex magno Augustino de promptis: qua- Probatur 3.
rum sit prima. Sententia Calvini, qua Ratione.

docet homines positive a Deo reprobari absque demeritorum præscientia, aeternam legem, & ordinis universi tranquillitatem pervertit: *Est ergo execrabilis & blasphemus.* Prob. ant. ex lib. 3. de lib. arbitrio cap. 9. ubi S. Pater ait: *Si peccatis detracitis miseria perseverat, recte deformari dicitur ordo, atque administratio universi.* Et xix. de Civit. Dei cap. 13. *Pax omnium rerum est tranquillitas ordinis: ordo est parvum, dispariumque rerum sua cuique loca tribuens dispositio.* Proinde miseri, in quantum miseri sunt, in pace non sunt, & tranquillitate ordinis carent. Veruntamen, quia merito & juste miseri sunt, in sua ipsa miseria præter ordinem esse non possunt. Alterum argumentum est, quod ex Calviniano dogmate tollitur Divina providentia, & justitia: ait enim ibidem S. Pater: *Providentia sanxi Dei, non fortuita temeritate regitur mundus: & ideo nunquam esset istorum aeterea miseria, nisi esset magna malitia.* Justitia vero exigit, ut poena infligatur propter præcedentem culpam: unde inquit idem Augustinus lib. iii. de lib. arbitrio cap. 18. *Omnis pena si justa est, peccati pena est, & supplicium nominatur.* Tertium argumentum illud est, quod Pelagiani, qui negabant originale peccatum, affirmabantque parvulos non baptizatos excludi a regno celorum, & absque culpa temporalibus miseriis vexari, sic ab Augustino redarguntur lib. ii. Operis Imperf. contra Julianum, *Cum dicitis nullum peccatum parvulis imputandum, injustum facitis Deum, qui eis grave jugum imposuit.* Et Serm. 14. de Verbis Apostoli: *Si parvulus est innocens, cur innocens imago Dei a regno celorum excluditur? Salva justitiam, si potes.* At Calvinus contendit destinari reprobis supplicium ante prævisionem cujusque peccati. Ergo Deum facit injustum, plusquam Pelagiani, qui putabant quidem parvulos nulla culpa inquinatos excludi a gloria, non tamen afferere audebant, quomodo Calvinus dogmatizat, prædestinari ex so-

la Dei constitutione ad interitum sempiternum.

6. Respondere solent Calvinistæ Deum preparare utique reprobis æternum supplicium independenter à meritis, sed non illud infligere, nisi post peccatum: quemadmodum præparat quidem gloriam ante prævisionem meritorum, sed illam in executione non confert, nisi post merita.

Responsio.

Verum dum hæc Calvinistæ dicunt, nihil plane dicunt. Nam si poenarum inflictio foret injusta, quando poenis afficerentur innocentes, ut Calviniani factentur: erit ergo etiam injustum decreturn, sive Dei constitutio, quæ poenam infligendam esse decernit, nulla præcedente malorum operum præscientia. Deinde talis constitutio absoluta, & anteverens quæcumque demerita vel justa est, vel injusta: si injusta, nequit in Deo excogitari. Si autem justa, poterit actu & executione perfici, etiamsi reprobatus innocens perseveret. Neque enim valet comparatio prædestinationis ad gloriam: quæ cum sit opus misericordiae, non merita supponit, sed efficit. Quippe Deus cum sit bonus, potest sine bonis meritis liberare; sed cum sit justus, non potest damnare quinquam sine meritis malis: & misericordia exhibetur indignis, justitia autem dignis rependitur. Denique licet Calvinistis concedatur non infligi reprobis poenam, nisi post perpetra ta ab illis sceleris faciunt adhuc Deum injustum; cum in eorum systemate Deus vi decreti reprobative impellat, trahat que inevitabili necessitate homines ad peccatum. At peccata nequeunt hominibus imputari, nisi sint libera, & voluntaria. Nam peccatum usque adeo voluntarium malum est, ut nullo modo sit peccatum, si non sit voluntarium: & hoc quidem tam manifestum est, ut nulla indoctorum turba dissentiat, &c.; inquit August. lib. de Vera Relig. cap. 14.

7. Præterea reponunt Calvinistæ in eadem Instancia Cal. absurdia, quæ ipsis objectantur, impingere etiam Theologos Catholicos, quorum plerique docent Deum propter summum dominium, ac supremam erga homines potestatem aliquos à regno excludere absque præscientia, & absque peccatorum intuitu. Sed & hæc inanis evasio. Plures enim Catholici (quibus tamen nomine subscrivimus) antecedenter ad peccatorum præscientiam haberi putant solam reprobationem negativam, non positivam. Aliud est enim non eligi ad gloriam, quæ in horum Catholicorum sensu indebitum beneficium est: aliud destinari ad poenam debitam culpa. Primum ergo quidam Catholicici docent, non secundum,

Illi vero, qui tenent, posse Deum etiam innocentes in ignem inferni detradere, qui per pauci sunt, antiquorum numero, & auctoritate refutantur, non de potentia ordinaria loquuntur, sed in altera rerum serie, atque de extraordinaria potentia, ad quam præfens rerum contitutio non spectat. At Calviniani contendunt dari prædestinationem ad mortem independenter à culpa stante hac providentia: quod perversum est, & hereticum dogma, Deique Ordinationi ac justitiae plane contrarium.

ADEA, QUÆ OBJICIUNTUR A CALVINISTIS.

Possunt hoc revocari loca illa divinarum Scripturarum, quibus videtur affirmari definitio ac prædestinationis ad malum, ut, quod legitur cap. 2. Act. Christum traditum in mortem definito consilio: & Gen. 45. Joseph venundatum non fratum consilio, sed Dei voluntate; Quæ, ut diximus lib. iv. cap. vii. ita accipienda sunt, ut Deus prædefinierit Christi redemptionem, & exaltationem Joseph, & prævidens eodem instanti Judæorum, filiorumque Jacob inadvertit, statuerit justo iudicio hanc non refrænare, ut liberis perversorum hominum machinamentis Dei prædestinatione impleretur: & summa Dei misericordia simul commendaretur, justumque iudicium; illa quidem in prædestinatione ad bonum, istud in permissione malorum. His ergo prætermisssis,

Opp. 1. In priori Epistola Petri cap. 11. 8. haec habentur: *His, qui offendunt verbo, nec credunt, in quod & positi sunt.* In quo loco habet Vulgata nostra, non, *in quod positi sunt, quæ referuntur ad priora verba, nec credunt:* sed *in quo positi sunt, id est, in quo verbo:* atque ita lectione nostra, eluditur Calvinianum præsidium; sensus enim est: *Offendunt verbo, in quo positi sunt, non obediunt Evangelio Christi, ad cuius fidem prædestinati sunt.* At Theodorus Beza satis aperte demonstrat legendum esse: *In quod & positi sunt:* quibus significatur aliquos efficienter prædestinati ad non credendum. Et quidem πονεῖν ponere frequentissime sumitur pro ordinare ac definire, ut demonstrat plurimis exemplis etiam Grotius Tom. iii. Op. Theolog. p. 110. Porro lectionem Bezae esse nostra meliorem probatur ex Graeco, in quo legitur, εἰς ὃ οὐ ἔτισθον, in quo & positi sunt: ubi habetur pronomen neutrum, nec referri potest ad masculinum λόγον, Verbum. Destituimus enim exemplis, in quibus neutrum ponitur pro masculino, quando non agitur de persona, vel saltem de aliquo complexo;

8. Notandum
ad Obiectio-
nae.

9.
Objectio 1.

plexo; ut erudit viri facile demonstrabunt.

Solutio.

Respondeo vulgatam lectionem tenendam esse, cæterisque præponendam: in quam collineat Arabica, & Syriaca, qua diserte hanc sententiam habent: quod non acquiscent sermoni, in quem positi sunt:

סימן: בְּדַלָּא מִתְבִּיסֵּן

לִמְרָהָ דְּלֹרָה, quare aut cor-

rigendum est Græcus, aut neutrum respondeat Verbo, quatenus etiam Christi personam significat, ut in primo versu Epistole primæ Joannis, *Quod erat in principio, &c.* Deinde perperam Beza exponit ponit prædestinari à Deo. Nam licet τις εἴη hunc sensum habere possit, tamen non legimus hoc loco in quod positi sunt à Deo: sed tantum, in quod positi sunt. Ut ergo Beza concederetur reprobus positos esse in incredulitate, non in Sermone ac verbo: non sequeretur positos esse in incredulitate per Dei prædestinationem, sed propriæ voluntatis malitia & diaboli directione.

IO.
Objecio 2.

Solutio

Opp. 2. Deus reproborum corda obcœcat, obduratque: nam Exodi vii. 3. *Ego, inquit, indurabo cor ejus.* Et Joan. xi. 39. *Propterea non poterant credere, quia dixit Isaías: Excœavit oculos eorum, & induravit cor eorum, ut non videant oculis, & non intelligant corde, &c.* At si Deus aliquem excœcat, induratque, est causa ad peccatum impellens, pro suo libitu damnans, & prædestinans ad interitum. Ergo, &c.

Resp. dist. maj. Deus reproborum corda obdurat, *subtrahendo gratiam, concedo; impertienda malitiam, nego.* Non eo sensu dicitur Deus excœcare corda impiorum, quod eis pervicaciam, malam cupiditatem, & peccandi libidinem infundat, & efficienter ad malum humanam voluntatem inflectat: non enim vult mortem peccatoris, neque ipse operatur iniquitatem, ut sacræ literæ, nec non summi, boni, justique Dei ratio aperte demonstrant. Sed occulto iudicio sapientiae suæ denegat auxilium efficax, sine quo impii libero voluntatis arbitrio in sceleris prolaborunt. Propterea August. Epist. 194. alias 105. ad Sixtum docet Deum improbos obdurare *subtrahendo gratiam, non impertiendo malitiam.* Et tract. 53. in Joannem: *Excœcat, inquit, & obdurat Deus deserendo, & non adjuvando, quod occulto iudicio facere potest, iniquo non potest.* In libro etiam xx. contra Faustum cap. 9. docet in opere malo aliud venire de astutia sordidantis, aliud de nequitia volentis,

aliud de justitia punientis, cum dia-bolis sugggerit, homo consentit, Deus deserit.

Dices: At S. P. August. lib. de Grat.

& lib. arb. cap. 20. & 21. docet exemplo Pharaonis, aliorumque reproborum, nec non exquisitis Scripturarum testimoniis, operari Deum in cordibus hominum ad inclinandas eorum voluntates quounque voluerit, sive ad bona pro sua misericordia, sive ad mala pro meritis eorum; quoniam malitiam non ipse fecit, sed aut originaliter traxa est ab Adam, aut crevit per propriam voluntatem. Igitur præsupposita in humana voluntate malitia, inclinat Deus, trahitque efficienter reprobum ad damnationem & culpam.

Resp. dist. consequens: Inclinat Deus trahitque ad culpam directe & per se, nego: occasionaliter, & permissive, concedo. Docet nempe Augustinus, ut ex supra dictis arbitror manifestum, impios aliquando deserit à Deo; quatenus sinit eos aut perversorum hominum consuetudine corrupti, aut perturbationum & calamitatum magnitudine concuti, aut in bonorum temporalium affluentia superbire, aut aliis rerum circumstantijs abuti, in quibus etiam licita atque honesta inordinate ab improbis appetuntur. Hunc nodum erudite solvit S. Thomas in Epistolam ad Romanos cap. ix. 17. his verbis. *Instinctu quodam interiori moventur homines à Deo ad bonum, & ad malum: unde Augustinus dicit lib. de gratia & lib. arbitrio cap. 20. quod Deus operatur in cordibus hominum ad inclinandas eorum voluntates quounque voluerit, sive ad bona pro sua misericordia, sive ad mala pro meritis eorum.*

Nam ad bonum inclinat hominum voluntates directe, & per se, tanquam auctor bonorum: ad malum autem dicitur inclinare, vel suscitare homines occasionaliter: in quantum scilicet Deus homini proponebit vel interiori, vel exteriori, quod quantum est ex se, est induxit ad bonum: sed homo propter suam malitiam perverse uititur ad malum. Quam doctrinam illustrat S. Thomas exemplo satis consono iis, quæ diximus de generali Dei præmotione; quam juxta Angelicum doctorem affirmavimus esse prædeterminantem tantum in ordine ad principia quædam generalia, in quibus particulares & individuae operationes continentur, tanquam conclusiones in suis principiis. Exemplum illud est: *Deus instigat hominem ad bonum, puta regem ad defendendum jura regni sui, vel ad puniendum rebelleres: sed hoc instinctu bono malus homo abutitur secundum malitiam cordis sui.*

Et

II.
Instamia.

Solutio.

Et hoc modo circa Pharaonem accidit: qui cum à Deo excitaretur ad regni sui tutelam, abusus est hac excitatione in crudelitatem. Hæc S. Thomas.

12.
Instansia ul-
terior cum
Solutio[n]e.

Quod si insistas: Repugnat Deum summe bonum inclinare voluntates reproborum hominum ad malum, etiam *occasionaliter*; distinguenda erit hæc proposicio: Repugnat Deum summe bonum inclinare ad malum *occasionaliter*, id est

hominem constituere in tali occasione, quæ natura sua trahat ad peccatum, concedo: id est hominem ponere in ea duntaxat occasione, quæ posset illum excitare ad bonum, nisi propriæ perversitatis malitia abriperetur in malum, nego.

Argumentum Calvini ex Epistola ad Rom. cap. ix. v. 11. in proximo capite expedietur.

C A P U T XVIII.

Quid statuendum sit de reprobatione negativa.

S U M M A R I U M .

1. Sententia, & opinione Thomistarum.
2. 3. Sententia Augustiniana.
4. 5. 6. Reprobatio negativa suam ex parte re-

probi causam habet, nempe originale peccatum.

7. & seqq. solvuntur objectiones.

THOMISTARUM complures, quibus etiam subscribunt Sylvius, Estius, & Collegium Salmanticense, tenent negativam reprobationem, quam definitivimus supra non electionem multorum ad regnum cæteris electis, nullum ex parte reprobri habere motivum; sed Deum absolutum donorum suorum Dominum, quemadmodum absque ullo meritorum intuitu electos prædestinavit ad gloriam, ita etiam nulla operum habitratione plurimos reprobasse. Docent quippe hi Theologi, Deum principio voluntaria rationalis creaturam, id est Angelos, hominesque creare; deinde quosdam pro suo beneplacito ad gloriam prædestinasse relictis aliis: tum electis singularia gratiarum dona parasse: ac postremo prævidisse peccata eorum, qui prædestinati non sunt, eosque ad supplicium ex tali præscientia damnasse. Quia opinio longe abest ab impietate Calvini; non enim gravissimi illi Theologi ex Divina reprobatione peccata hominum fieri putant, neque reprobos conditos fuisse ad damnationem, ut visum hæresiarchæ illi, qui summa cum errore malitia asseruit trahi reprobos ad interitum sempiternum fatali quadam necessitate. Neque tamen prædictam Thomistarum sententiam probant omnes illius Scholæ Magistrorum: sed plures fatentur solum originale peccatum esse causam, cur homines à regno cœlorum fuerint exclusi; ut docent Gonet, Lemos, Bancel, & novissime Eminentissimus Goti. Hi tamen, cum in statu quoque innocentiae efficacem gratiam, & gratuitam prædestinationem propugnant, tenentur saltem reprobationem negativam angelorum statuere ante præscientiam cujusque peccati, quemadmodum ante prævisionem

meritorum defendunt Angelorum bonorum electionem. Nam in eo instanti, quo ante quæcunque merita Angelorum aliqui prædestinati fuerunt, reliqui profecto reprobati sunt negative, id est non electi. Datur ergo aliqua reprobatio negativa ante prævisa demerita, scilicet reprobatio angelorum, ut fatetur Cardin. Gotti de Reprob. q. iv. dub. 2, in fine. At si hæc vera sunt, quomodo valida erunt argumenta, quæ ab his Theologis afferuntur de reprobatione hominum propter originale peccatum, eo quod in Epist. ad Romanos cap. 9. exprimatur nomine odii & ab Augustino appelletur opus justitiae, & poena peccati? Hæc manifesto constare nequeunt, nisi viri illi docti reponant, negativam reprobationem in hominibus quidem esse opus justitiae, sed in angelis denegationem beneficii indebiti. Verum si hæc dicantur, corrunt argumenta, quibus Augustinus demonstrat adversus Pelagianos existentiam originalis peccati, propterea quod imago Dei creatrix cum elevatione ad finem supernaturalem, non possit absque culpa à regno cœlorum excludi. Etenim respondere poterunt Pelagiani, etiam Angelum cum elevatione ad finem supernaturalem fuisse conditum, & tamen sine ullo demerito exclusum à gloria, & consequenter exclusionem istam non esse poenam, neque ex ea demonstrari parvulos, qui non abluti baptismi decedunt, & cœlesti regno consensu Pelagianorum privantur, originali obnoxios esse peccato.

Ergo Augustiniana sententia est, quod Deus principio ita dispositus naturam hominum & angelorum, ut in eis prius ostenderet quid posset liberum arbitrium, deinde quid gratiae suæ beneficium. Con-

2.
Sententia
Augustiniana.

tulit,

R. P. Berti Thesl. Tom. I.

S 8

tulit autem utrisque gratiam, sine qua perseverare non poterant, atque ut actu perseverarent in arbitrii potestate reliquit. Voluit proinde in eo priori instanti salutem & gloriam tam angelorum, quam hominum, non absolta prædestinatio, sed conditionate tantum, id est, si per liberum arbitrium in accepta justitia stetissent. Prævidit tum ex Angelis quosdam perseveraturos, quosdam casuros, & illos ad gloriam assumentes in præmium perseverantie majori adjutorio cumulavit, & certitudine beatitudinis; hos vero juste in perditione sua dereliquit. Quare Angelorum pars electa est propter meritum, pars propter demeritum reprobata. Videlicet pariter Adæ peccatum, ex eo que confusatam universi humani generis massam infectam ejusdem Adæ nequitia, quam potuisset idcirco perdere universam. At statuit eam reparare, decrevitque, ut pro omnibus hominibus Unigenitus, quem genuit ante Luciferum, natus in tempore ex Maria Virgine mortem subiret. Noluit tamen beneficio mortis Christi omnes Adæ posteros fieri eodem modo participes. Quibusdam beneplacito voluntatis suæ constituit conferre talem gratiam, quæ concupiscentiam etiam in baptizatis remanentem ad luctam præsertim in extrema vita periodo reprimat, ita ut finaliter perseverent, & efficaciter perducantur ad gloriam. Atque hi sunt *vasa misericordiae*, sive prædestinati. Reliquis Deus donorum suorum Dominus noluit tantam gratiam impertiri: sed ut ostenderet cum misericordia iustitiam, permittit ex illa perditionis massa nonnullos privari gratia baptismatis, nonnullos, etiam ex baptismatis, perduellis concupiscentia motibus assentiri, & propriâ libertate perire. Quapropter quisquis damnatur propter originale peccatum, aliquo pacto damnatur; sed alii proxime, alii remote: proxime illi, quibus tale peccatum non remittitur per baptismum: remote autem & radicaliter tantum alii, quibus peccatum originale remissum est, sed justo Dei iudicio permittuntur cedere, jactari carnalibus concupiscentiis, & per liberum voluntatis arbitrium perire.

^{3.} Hæc est vera Augustiniana doctrina, quam tradit S. P. Epist. 105. ad Sixtum, in Ench. cap. 98. lib. III. contra Julianum cap. 3. Fulgentius lib. I. de Verit. Prædest. & grat. Prosper ad Septimum object. Gallorum, Africani Patres in Epist. Synodica cap. 6. Etiam S. Thomas ejusque discipuli celebriores Zumel, Lemos, Bancel, Godoy, Gotti, qui, ut diximus, in his quæ spectant ad reprobationem hominum nobiscum stant. Ex nostris vero omnes ferme, Norisius, Gregorius, Argentinas, Gibbon, Gavardi, Bellelli, Manso, Piette, omnes, inquam. Tantum de Baptizatis diffentire videntur Puteanus, Alviz, & Florez, sed explicata à nobis sententia neque istos arbitror refragari. Habemus ex Scotistis quoque Macedo & Frassen: ex recentioribus Juenin, Du Hamel, Habert, L'Herminier: ex ipsa Societate Jesu Bellarminum, Suarezium, Edmundum Simonnet, Valquesium & quotquot docent peccatum Adæ demeruisse posteris gratiam congruam. Sed plura de his apud Norisium in Vindiciis cap. IV. §. x. Nos, cum cetera capita Augustiniana doctrinæ alibi vindicaverimus, hoc postremum de causa negativæ reprobationis facile, Deo auspice, ac præente Augustino expedimus.

PROPOSITIO: Reprobatio negativa suam ex parte reprobi causam habet, ^{4.} nempe originale peccatum.

Tribus argumentorum generibus hæc propositio demonstratur, 1. Ex Sacris literis. 2. Ex auctoritate Augustini. 3. Ex ratione theologica. Ex Sacris literis profero unicum testimonium Pauli ad Rom. cap. IX. 11, 12, & 13. Cum enim nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent, aut mali, ut secundum Electionem propositum Dei maneret, non ex operibus, sed ex vocante dictum est ei: *Quia major serviet minori, sicut scriptum est: Jacob dilexi, Esau autem odio habui.* Et infra v. 21. *An non habet potestatem figulus lutu ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud in contumeliam?* Hæc verba nequeunt intelligi de reprobatione positiva, ut liquet, hæc enim fit ex præscientia actualium peccatorum, ut supra adversus Calvinianos est demonstratum. Igitur de reprobatione negativa sunt proculdubio exponenda. Jam vero ita argumentor, Qui reprobati sunt negative, odio habentur à Deo, & appellantur *vasa iræ, vasa contumelia*: Non possent autem odio haberi, neque appellari *vasa contumelia, vasa iræ*, nisi propter originale peccatum: Ergo propter originale peccatum reprobati sunt negative. Probatur minor 1. quia nihil potest odire Deus eorum, quæ fecit, ut legitur Sap. XI. 25. Omnia enim, quæ ipse fecit, sunt valde bona. Quid ergo odire potest in Esau, quid in reprobato, nisi quod ipse non fecit, id est originale peccatum? unde praclare S. P. lib. I. ad Simpl. q. 2. *Non odit Deus Esau hominem, sed Esau peccatorem.* Et in Epist. ad Sixtum: *Quid oderat*

Augustiniana sententia ab auctoritate fulcitur.

oderat in Esau antequam fecisset aliquid mali, nisi originale peccatum? Præterea habet Deus potestatem ex eadem massa perditionis unum eligere, alium reprobare, propterea quod massa illa peccato primi hominis est inquinata; quomodo filius ex eodem luto unum vas in honorem, aliud fingit in contumeliam: at si hæc massa eo fine producta ut si persistisset in accepta originali justitia ad beatitudinem eveneretur, antequam ulla nequitia inficeretur foret Dei lubitu destinata ut ex ea fierent vasa iræ, non videretur in Deo perfecta illa justitia, quæ postulat, ut nemo sine malis meritis damnetur. Et ideo Augustinus in Epist. 157. ad Optatum: Merito, inquit, videretur in iustum, quod sunt vasa iræ ad perditionem, si non esset ipsa universalis ex Adam massa damnata. Quod ergo sunt inde nascendo vasa iræ, pertinet ad debitam pœnam. Postremo qui reprobationem negativam à sola Dei voluntate repetunt, ex hoc eodem Apostolico testimonio sententiam suam stabilire conantur, dicentes: posse Deum nulla habitatione meritorum excludere creaturam rationalem à regno tanquam à beneficio non debito. Sed hoc falsum est, quoniam Deus neminem derelinquit, neminem rejicit, nisi ipse antecedenter ab homine derelinquatur, atque, ut mox demonstrabitur, sola exclusio rationalis creature à regno etiamsi non prædestinatur ad gehennam, ignisque supplicium, pœna maxima est. Alignari ergo debet istiusmodi pœna, sive reprobationis, aut si mavis istud dicere, Divinæ derelictionis motivum aliquod ex parte reprobri: ideoque bene ac sapienter Augustinus citata ad Sextum Epistolam: Quærimus causam prædestinationis, & inventire non possumus: quærimus causam derelictionis, & inventimus eam causam esse peccatum originale.

Ex Augustino autem præter ea, quæ dicta sunt, hæc depromuntur. Ac primum: Augustiniana sententia est, Adamum non habuisse quidem perseverantium, quam si habuisset proculdubio perseverasset, sed hoc dono primum hominem minime indiguisse, quia tales vires habebat ejus voluntas, quæ sine ullo fuerat instituta peccato, & nihil illi ex se ipsa concupiscentialiter resistebat, ut digne tantæ bonitatæ, & bene vivendi facilitati perseverandi committeretur arbitrium. Nunc vero, ut actu perseveret, opus est auxilio validiori: quoniam, si in tanta infirmitate vita hujus, sibi relinquenter voluntas, ut in adjutorio Dei, sine quo perseverare non posset, maneret si vellet, inter tot, & tantas tentationes voluntas ipsa succumbe-ret. Quare peccato Adæ derperita est potentia illa proxime expedita perseverandi, quæ nisi data esset primo homin, non utique sua culpa cecidisset. Data est propterea per adjutorium illud, sine quo non poterat perseverare si vellet, non tamen tali, quo in illo Deus operaretur ut vellet. Hæc ergo potentia proxime expedita potentiori gratia conferatur modo prædestinatis, per auxilium scilicet actualis perseverantiae, sive per adjutorium quo Deus operatur in nobis velle, & perficere. Atque hoc adjutorium, & hæc expedita ab omni impedimentoo potentia, quibus deest, pœna peccati est. Haec docet Augustinus de Corrept. & Grat. cap. xi. & xii. iisdem plane verbis. Ex quibus manifestè thesis nostra probatur: quippe illi negative reprobati sunt, quibus Deus non præparavit donum actualis perseverantiae, neque conferre decrevit adjutorium, quo vividiore gratia redditur in extremo agone potentia proxime expedita, ut nulla adversitate vincatur; cuius potentiae privatio in nobis pœna est originalis peccati: Ergo propter originale peccatum, saltem remote, reprobatur quisquis reprobatur. Atque hoc argumento mirifice confirmatur sententia, quæ repetit necessitatem gratiæ efficacis ex sola corruptione naturæ: unde illud alto silentio prætereunt, qui se Augustinianos prædicant, & in utroque statu gratiam efficacem propugnant. Sed recole quæ dicta sunt lib. iv. cap. 8. & 9. Secundo Augustinus nullam prædestinationem gratuitam admittit nisi post Adæ peccatum; nam lib. de Dono Persev. cap. xiv. Prædestinationem definit præscientiam ac præparationem beneficiorum, quibus certissime liberantur quicunque liberantur. Et liberatio quidem misericordiam pœnamque supponit. In libro quoque xv. de Civit. Dei cap. 21. Ex Adam, inquit, origine damnata, veluti massa una meritæ damnationi tradita, Deus fecit alia in contumeliam vasa iræ, alia in honorem vasa misericordie. Si ergo prædestinatio supponit peccatum; illud supponit & reprobatio negativa, quæ cum sit non electio aliquorum electis aliis, fit cum prædestinatione eodem, ut inquiunt, signo & instanti. Rursum negativa reprobatione sunt homines vasa contumelias, ut ex Apostolo demonstravi: Sed per Augustinum si fierent homines vasa contumelias sine originali peccato, esset Deus injustus & iniquus; ait enim S. Pater Epistola 506. nunc 86.

R. P. Berti Theol. Tom. I.

S 2 Hæc

Probatur
ex S. Augu-
stino,

Hæc massa si esset ita media, ut quemadmodum nihil boni, ita nec mali aliquid mereretur, non frustra videretur iniquitas, ut ex ea fierent vasa in contumeliam. Ergo per Augustinum nemo reprobatus est negative nisi propter originale peccatum. Denique S. Pater, negantibus Pelagianis originale peccatum, fatentibus tamen pueros sine baptisme raptos à regno cœlorum excludi, propter apertissimam Evangelii sententiam, *Nisi quis renatus fuerit, &c.* telo isto hereticos lacefit, ac reprimit: Excluduntur pueruli à gloria; ergo poena subjiciuntur. At Deus justus non infligit poenam absque culpa: culpam igitur habent aliquam intantes illi, qui ante usum rationis non expiati Baptismatis unda rapiuntur. Quod argumentum, ut satis liquet, nullum esset, si creatura rationalis ad regnum cœlorum ordinata posset inde excludi absque culpa. Utitur S. Pater hoc argumento lib. IIII. contra Julianum cap. 3. ubi recitata Christi Sententia, *Nisi quis renatus fuerit, &c.* ait: *Verum vos excellentissimi amatores illius vitæ, quæ futura est æterna cum Christo, nullam poenam putatis esse imaginis Dei in æternum exulare à regno Dei: cum, si parvam poenam esse diceretis, non esset hæc vox beati amatoris illius regni, sed miseri contemploris.* Ac subinde: *Porro si quod huc sufficit causæ, parvam saltem poenam fatemini esse, quæ magna est, ut imago Dei non sinatur intrare in regnum Dei: obsecro aperite qualescumque oculos, & videte qua justitia poena ista infligenda sit parvula, quem clavis oculis originali obnoxium negatis esse peccato.* Sane hæc verba nequeunt intelligi de alia poena, quam de exclusione sola à regno Dei; quia hanc solam à regno Dei exclusionem Pelagiani conceudebant in pueris non baptizatis, adeo pervicaces & impii, ut nullam in his peccati poenam agnoscerent.

6.
Probatur 3:
ratione.

Ex dictis hæc theologicae argumentationes petuntur. 1. Reprobatio negativa est non electio aliquorum electis aliis: Non electio supponit maculam originallis peccati: Ergo hanc maculam supponit negativa reprobatio. 11. Reprobatio negativa est poena: igitur supponit culpam. 111. Quamvis gloria non sit debita rationali creaturæ, quemadmodum neque illi debetur gratia, ut contra Bajum Fide Catholica profitemur; ex quo tamen Deus considerit rationalem creaturam cum originali justitia, & cum gratia sanctificante, iniquus esset si perseverantem in gratia & nulli demerito

obnoxiam à regno cœlorum excluderet: Ergo idèo illam à regno excludit, quoniam acceptam justitiam desperdidit, & originali labe contabuit. IV. Ut prædestinatis gratis confertur perseverantia finalis, ita reprobis justo Dei judicio negatur: Quod careant reprobri perseverantia finali poena est originalis peccati, cuius effectus est privatio potentiae expeditæ perseverandi, quam beneficio Conditoris accepérat primus homo: Igitur negativæ reprobationis motivum est macula originalis. IV. Dei constitutio, qua electis aliis plurimi reprobantur, in ordine ad electos est actus misericordia liberantis: Ergo in ordine ad reprobatos est actus justitiae puniens. Hæc omnia ex dictis videntur satis manifesta.

CONTRARIA ARGUMENTA REFUTANTUR.

Opp. 1. Apostolus in Epist. ad Romanos citato cap. 9. ait, *Elaus odio habitus fuisse, antequam aliquid boni egisset, vel mali;* ergo independenter à præscientia cujusque peccati reprobatus est Esau. Ad hæc: ibidem Apostolus refundit reprobationis motivum unice in Dei potestatem exemplo figuli, qui ex eodem luto fingit quædam vasa in honorem, quædam in contumeliam; ideoque ex Dei voluntate, & inscrutabili judicio fit tam prædestination, quam reprobatio. Ulterius S. P. Augustinus lib. de Dono Perseverantiae cap. VIII. non minus reprobationem refert ad inscrutabilia judicia Dei, scribens: *Cur in eadem causa nè potius, quædam illum puniet, aut illum potius quam me liberabit?* hoc non dico: *si quærvis, quare? quia in hac re sicut justa est ira ejus, ita inscrutabilia judicia ejus.* Idem docet S. Thomas lib. I. ad Anibalidum q. unica art. 3. dicens: *Voluntas, secundum quam vult Deus aliquem non salvari, non requirit aliquam rationem ex parte voliti, cum salus glorie non sit debita naturæ humanae.* Denique hæc omnia confirmantur ratione; nam Deus est gloriæ Dominus absolutus; potest ergo illam creaturæ rationali denegare, etiam si nullum in ea præsupponatur peccatum.

Resp. Apostolum per ea verba *antiquam aliquid boni egissent, aut mali,* excludere merita personalia, non originale peccatum, ut supra ratione, & Augustini auctoritate satis superque probavi. Refundit vero in Dei potestatem, & in judicia Dei inscrutabilia reprobationem comparative acceptam, non abfolu-

7.

Objec. I.

solute: nempe, cum omnes homines spectent ad massam eamdem luti, sive ad humanam naturam primi hominis macula infectam, & posset Deus justo iudicio universam damnare, ex ea quædam vasa honoris, quædam ire & contumelie fieri constituit, sola quidem sua potestate, quia in hac re sicuti justa est ira ejus propter peccatum, ita magna est ejus misericordia propter demeritum. Eadem est sententia Augustini, eadem est D. Thomæ: qui in Epistolam ad Romanos scribit: *Deus liberabit potestatem ex eadem massa corrupta generis humani, sicut ex quodam luto . . . quosdam homines facere præparatos in gloriam, quosdam in miseria relictos, &c. & Q. IIII. de Veritate art. 2.* In ipsa electione ratio est divina bonitas: ratio autem reprobationis peccatum originale, ut Augustinus dicit. Quod ergo scripsérat ad Annibaldum accipendum est de massa generis humani spectata cum originali noxa: qua præsupposita est quidem gloria beneficium indebitum, cum tamen deberetur creature rationali condita à Deo cum originali justitia & gratia sanctificante, si in his per liberum arbitrium perseverasset. Ex quibus solvitur quoque ratio postremo loco producta.

8.
Explicatio
solutionis.

Hæc ex dictis facile cōprobantur: sed manifestius etiam explicabuntur. Reprobatio absolute, & comparative potest considerari. Absolute, si instituatur quæstio: Cur E. G. reprobatus est Cain, cur Esau, cur Judas? Comparative si quæras, cur non reprobatus Abel & reprobatus est Cain ex uno Adamo progeniti? Cur Esau, & non Jacob? Cur Judas, non Petrus? Priori ergo quæstioni absolute propositæ, respondemus: Propter peccatum originale; *Ex uno quippe omnes in condemnationem non injiciantur, sed in iudicium.* Qui ergo liberatur gratiam diligat, qui non liberatur debitum agnoscat, ait lib. de Dono Persev. cap. VI. Augustinus: & pariter S. Thomas in Epist. ad Rom. Cum omnes homines propter peccatum primi parentis damnationi nascantur obnoxii, quos Deus per suam gratiam liberat, sola misericordia liberat: & sic quibusdam est misericors quos liberat, quibusdam autem iustus, quos non liberat: neutrīs autem iniquis. Alteri autem quæstioni, Quare liberatus est Abel non Cain, quare Jacob non Esau, quare Petrus non Judas, si omnes ex uno homine in condemnationem justam judicati sunt ire? respondendum est cum Apostolo: *An non habet potestatem figulus luti ex eadem massa facere aliud quidem*

vas in honorem, aliud vero in contumeliam? Cum Augústino eodem loco: *Cur iste assumatur, ille derelinquatur, inscrutabilia sunt iudicia Dei.* Cum beato Thoma in caput VI. Joannis: *Ratio quidem in generali potest assignari, ut scilicet in his qui non trahuntur apparent & resurgent ordo divinae iustitiae, in illis autem qui trahuntur impenitus divinae misericordiae.* Quare autem in speciali trahat hunc, & illum non trahat, non est ratio aliqua, nisi beneplacitum voluntatis Divinae. Quamobrem præcedentia argumenta, & si quæ sunt his consimilia, hac distinctione solventur: Refunditur in solam potestatem, & inscrutabile iudicium Dei reprobatio in particulari & comparative accepta, concedo: considerata generaliter & absolu-

te, id nego.

Opp. 2. Saltem in reprobis baptizatis, quibus originale peccatum remissum est, nequit tale peccatum esse reprobationis motivum; quippe Concilium Tridentinum Sess. V. de Originali Peccato hoc decretum edidit: *In renatis nihil odit Deus, quia nihil est damnationis iis, qui vere consepulti sunt cum Christo per baptismum in mortem.* Quod affirmat etiam S. P. Aug. lib. I, ad Bonifac. cap. X.

9.
Objectio 2.

Perdifficile est hoc argumentum, quo plures permoti à sententia Augustini recesserant, ejus verba à nobis perversa intelligentia accipi autemantes, cum iidem profecto minime fuerint illa assertati. Nequeunt enim percipere, quomodo originale peccatum remittatur, & nihil in renatis remaneat damnationis, & tamen illud causa sit reprobationis negative omnium damnatorum. Advertendum tamen iis erat, hanc eamdem esse secundam apud Prosperum objectiōnem Gallorum, qui Augustinianam doctrinam fuggillabant, quasi ex ea consequatur, quod ab his qui non sunt prædestinati ad vitam non auferat baptismi gratia originale peccatum: Cui tamen objectioni neque Prosper, neque quispiam alias Augustinianæ sententiae vindicta respondit S. Augustinum de baptizatis minime esse locutum. Neque hæc ulla tenus poterant respondere, utpote qui bene neverant odisse Deum juxta Augustinum in Esau originale peccatum, cui procul dubio per circumcisionem remissum fuerat. Quomodo ergo ex hoc evadendum est labyrintho? Non quidem filo quorundam, qui respondent peccatum originale remitti quatenus est peccatum personæ, non quatenus est peccatum naturæ. Non est adeo perspicax ingenium nostrum, ut hæc tam speciose dicta

S. 3

asse-

assequatur: quippe non flocci facienda videntur quæ Adversarii reponunt, peccatum originale dici peccatum naturæ quia contrahitur nascendo: personam vero ac naturam in hoc tantum differre, quod illa est natura ipsa per se incommunicabiliter existens: irrationaliter dici remanere infectam in individuo naturam dum persona renascitur: separari non posse nequitiam & damnationem unius ab altera: non esse denique verum quod nihil damnationis remanet in renatis, si remanet natura ipsa damnata; & alia istiusmodi, in quibus, si virorum illorum premanent vestigia, vereor ne adhuc in labyrintho versemur.

Notandum
2.

Itaque recurrentum est ad statuta supra Augustiniana principia. Diximus ex originali peccato non solum consequi privationem gratiæ sanctificantis, sed etiam privationem potentiarum proxime expeditarum ad perseverandum, quæ tollitur per auxilium quo, necessarium in praesentis agonis statu, ubi caro concupiscit adversus spiritum, spiritus adversus carnem; non quod sine tali auxilio non detur potentia & facultas liberi arbitrii, quæ stat, ut alibi demonstrabimus, etiam sub minima gratia; sed quia non viget amplius hujus arbitrii sanitas, quam primi peccati granditate perdidimus; & quam perficit medicinalis gratia Christi faciens ut faciamus præbendo vires efficacissimas voluntati. Non opus est eadem repeteremus, qui Augustini libros de Gratia, & Perseverantia dono legerunt. Qui ergo non baptizantur à regno cœlorum proxime excluduntur propter peccatum originale, quatenus sequitur inde privatio justitiae, & gratiæ sanctificantis. At qui baptismatis gratiam perceperunt, reprobantur propter originale peccatum remote, quatenus non datur eis donum perseverantiae, & potentia proxime expedita per speciale illud adjutorium, quo Deus in homine operatur ut velit. Hæc Augustinus: hæc Patres Africani in Sardinia exules: hæc Magnus Gregorius apud Norisium, quem vide citato loco Vindiciarum.

II.
Solutio.

Nunc vero ad argumentum respondeo: Concilium Tridentinum definit in renatis nihil remanere damnationis, id est deleri penitus peccati maculam, tolli privationem sanctitatis, & justitiae, infundi habitum gratiæ sanctificantis, non vero, ut impii putant hereticis, originalem labem non imputari, regique, aut radi duntaxat; concedo. Definit Tridentinum ita nihil remanere damnationis, ut in singulis, qui renascuntur, sane-

tur vulnus concupiscentiæ, caro amplius non concupiscat adversus spiritum, redditur libertas illa vegetior, quam habuit Adam, aut ne succumbat, conferatur unicuique adjutorium, quo, & donum actualis perseverantiae nego. Sacrola consuetudine Synodus eodem loco declarat, *Manere in baptizatis concupiscentiam vel somitem: quam concupiscentiam aliquando Apostolus peccatum appellat, non quod vere & propriè peccatum sit, sed quia ex peccato est, & ad peccatum inclinat.* Et Sess. vi. Cap. 22. definit *justificatum sine speciali auxilio Dei in accepta justitia perseverare non posse.*

Dices: Deus remittens culpæ reatum remittit etiam pœnam peccati: Baptizatis remittitur culpæ reatus: Ergo baptizatis remittitur pœna peccati.

Resp. dist. Majorem: Remittit etiam pœnam peccati, id est omne debitum proxime & immediate connexum cum ipsa culpa concedo; connexum remote tantum & radicaliter; nego. Exclusio à gloria est proxime connexa cum reatu peccati, & remote connexa cum privatione potentie proxime expeditæ, sive specialis auxiliū actualis perseverantiae, quæ privatio est pœna peccati. Qui ergo percipit baptismi gratiam, nequit proxime damnari propter originale peccatum, quoniam reatu hujus peccati caret, & nihil remanet in eo damnationis: damnatur tamen ob originale peccatum remote, quia, ut Africani Patres loquuntur in Epist. Syndica cap. 7. *[Per nequitiam cordis (impiorum) in hominis terreni vetustate permanet, illius ibi iudicio derelictus, qui gratis salvatur, iusteque dannat.]*

Insurges: Adam in statu innocentiae caruit dono perseverantiae, & adjutorio quo: neque tamen illo privatus est propter originale peccatum. Falsum est ergo denegare Deum donum actualis perseverantiae in pœnam peccati Adæ.

Resp. nego conseq. Nam Adam nulla origine vitiata, nulla putredine nequitia compactus non opus habebat hoc adjutorio: eique fortissimo permisit Deus facere quod vellet, suffulto gratia, sine qua perseverare non posset, non qua actu fieret perseverans. Tali enim gratia felix ille homo nulla pugna lacefitus minime egreditur. Nunc vero ad elationem reprimendam tumoremque superbie opus est amplioris gratiæ virtute, quam Deus aliquibus misericorditer elargitur, aliquibus juste denegat, ne sibi ipsi humana fidat infirmitas, & gratiam agnoscat in iis qui liberantur, in iis vero qui derelinquentur debitu

I. 2.
Urgitur.

13.
Instans.

Solutio.

14.
Objec^o 3.
& Solu^o.

tum ac judicium. Legite Augustinum de Corrept. & Grat. cap. XII.

Opp. 3. Non datur causa prædestinationis: Ergo nec reprobationis.

15.
Objec^o ul-
tima cum so-
lutione.

Resp. nego consequiam; ut enim docet S. Pater lib. IIII. contra Julianum cap. 18. Bonus est Deus, iustus est Deus. Potest aliquos sine bonis meritis liberare, quia bonus est: non potest quemquam sine meritis damnare, quia iustus est. Ideoque querimus causam prædestinationis, & invenire non possumus: querimus causam derelictionis, & invenimus eam causam esse peccatum originale: ait idem Augustinus in Epist. ad Sixtum. At de his supra.

Opp. Ultimo: Nonnulli Theologi hanc sententiam comparant refutato superiori Capite dogmati Calviniano.

Resp. Iniquum esse horum Theologorum judicium, & non solum fulgidissimum Ecclesiae lumen Augustinum, verum etiam cujusque ordinis Scriptores præclarissimos hac objectione irreverenter, & maxima sine pudore nequitia vexari. Inter Augustinianam, & Calvinianam sententiam prima ratio discriminis intercedit; quod Calvinus reprobationis primariam causam non peccatum

constituit, sed absolutam Dei voluntatem: Augustinus contra neminem sine malo ejus merito docet reprobari. Deinde Calvinus afferuit homines ad interitum violenter impelli: at Augustinus, voluntate sua cadere qui cadit, & adjutorio gratiae stare qui stat. Calvinus præterea, radi tantum, sed non remitti in baptizatis peccatum originis, ideoque proximam in his damnationis causam manere: Augustinus, percepit baptismi gratia originalem maculam prorsus abstergi, & remanere concupiscentiam ad agnem, causam damnationis remotam. Ad haec Calvinus in ipsa concupiscentia peccati originalis statuit naturam: Augustinus autem in macula reatus, quem penitus delet baptismus. Calvinus denique nulli reprobo fidem veramque justitiam concedit; & Augustinus reprobatorum plurimos & credere & justificari fatetur, licet in accepta justitia non perseverent finaliter. Perperam ergo nebulones offundunt tenebras splendidissimo nomini Augustini,

Quem Christi gratia cornu

Uleriore rigans, no[n] lumen dedit a^rto.
Inquit Prosper cap. 2. Carm. contra Ingreditos.

C A P U T X I X.

Absolvitur liber sextus non nullis circa Reprobationem impiorum adnotacionibus.

S U M M A R I U M.

1. Nullum peccatum Divinae reprobationis effectus est.
2. Bene vero permisso peccatorum, & justa de negatio supernorum auxiliorum.

I.
Nullum
peccatum
reprobatio-
nis effectus
est.

PACIS hoc postremum caput exper diam quibusdam propositis, quae ex dictis facilime percipiuntur. Ac nonnulla de Reprobationis effectibus, quedam de reprobatorum numero, ac via parditionis brevissime recenzebo.

De reprobationis effectibus haec occurunt. Primo, cum Deus neminem ad peccatum compellat, neque sit efficiens causa malorum culpæ, nullum peccatum Divinae reprobationis effectus est, sed potius causa. Definit enim Valentinius Concilium Can. 3. *In damnatione meritum malum precedere iustum judgmentum Dei.* Et quidem originalis culpæ præscientia hominum reprobationem non sequitur, sed anteverit. Alia peccata non efficiuntur Dei prædeterminatione, sed ex voluntatis malitia, neque decretum aliud supponunt, nisi permisivum. Sunt vero peccata reprobationis causa diverso modo; Originale reprobationis negativæ sensu queretione præcedenti explicato: & peccatum, quod cum morte conjugitur,

Erunt ergo reprobationis effectus permisso actualium peccatorum, & justa de negatio supernaturalium auxiliorum, permisso non quidem omnium, sed eorum, que peccatorum, efficaciter ad gloriam perducunt, quo rum non sunt vala iræ, filiique perditionis participes. Deus enim prævidendo aliquorum peccata decernit impios æternam poenam punire, statuitque eadem peccata non impedire speciali gratiae adjutorio, relinquens hominem in manu consilii sui, eumque obdurans & execens subtrahendo gratiam, non imperitiendo malitiam: ad malum quippe sufficit se sola creata voluntas, imo & inclinatur perduelli concupiscentia; que est poena peccati, neque vincitur nisi contraria delectatione justitiae. Quam ob rem subtrahente Deo auxilium victoris gratiae, sequitur voluntarium peccatum,

2.

Bene verò
de negatio su-
periorum
auxiliorum.

catum, & obduratio impiorum: cuius permisso, non efficientia, erit Deo tribuenda. Non sunt tamen effectus reprobationis, sive originale peccatum, sive actuale Angelorum; quoniam ea quidem permisit: sed neque homini, neque Angelis, priusquam caderent, subtraxit Deus aliquid auxilium necessarium ad perseverandum: gratia enim efficaci, quam utique non habuerunt, non egebat rationalis creatura in illo felicitatis statu. Horum ergo peccatorum permisso non attinet ad voluntatem prædestinatam, aut reprobantem, sed ad conditionatam antecedentem, qua voluit Deus offendere quid posset liberum arbitrium absque prædeterminantis gratiae adjutorio.

Dicta de effectibus Prædestinationis hic proportionaliter advertenda.

Quæ ergo diximus Cap. xi. de effectibus prædestinationis, sunt de reprobatione servato utriusque ordine confirmanda; ita ut reprobationis sit effectus quidquid est à Deo reprobante, & ad æternam damnationem perducit ex Dei intentione. Unde neque natura reprobi, neque liberum arbitrium, neque cuiuspam generis facultates inter effectus reprobationis sunt numeranda, cum non hæc largiatur Deus creaturis, ut pereant: quemadmodum effectus reprobationis non sunt sive inclinatio ad malum, sive culpa, sive arbitrii perversitas, quoniam hæc non sunt à Deo efficienter. Igitur effectus reprobationis erunt permisso peccati quod nunquam dimititur; justa denegatio doni perseverantiae; excæcatio & induratio, quatenus idem sunt ac debita hominis impii derelictio, & misericordia subtrahit, non prout sunt humani cordis singularis inertia ac nequitia: supplicium denique sempiternum, quo Deus juste punit quod ipse non fecit. Si autem queras, quomodo permisso peccati, quod nunquam dimititur, sit effectus reprobationis, & nihilominus ipsum peccatum sit causa damnationis, atque ad illam præsupponatur; jam dictum est permissionem illam esse effectum reprobationis negativæ, ob quam denegatur gratia finalis perseverantiae, & peccatum cum morte conjunctum esse causam reprobationis positivæ, atque sempiterni supplicii. Eo pacto donum finalis perseverantiae effectus est gratuitæ prædestinationis, & perseverantia ipsa est causa glorificationis ac perennis felicitatis. Nihil est ergo in ea, quam propugnamus sententia, imperceptibile, vel repugnans.

Numerus reproborum quantus sit, ille solus comprehendit, cui noti sunt qui permaneant ad coronam, & qui permaneant ad flammam: neque aliis potest, quam Judex, plectendos pena discernere. Majorem tamen esse reproborum, quam prædestinatorum numerum diximus capite sexto decimo: quod nos humiliores ac timidiiores reddere debet, quemadmodum eo loco monuimus.

Scala denique perditionis his gradibus constat. Primo reprobis leviora peccata contemnit, isisque super capitulo multiplicitatis torpescit paullatim, & derelinquit illum cor ejus, crescit profusa & effrenata cupiditas, flaccescit orationis studium, ac sensuum custodia, atque a scintilla una augetur ignis, & qui minora spenit in majora, prolabitur.

Dein contrahitur macula mortalis culpæ, quam sequitur individua, comes mors animæ, recedente ab ea cum gratia sanctitatis Deo vita spiritualis cujusque substantiæ. Descendit tanquam tertio gradu impius in peccandi consuetudinem, qua, veluti catena quadam constringitur, adeoque gravatur, ut nequaquam surgat ad penitentiam. Hinc delabitur in mentis excæcationem: impius enim, cum in profundum venerit, non intelligit, rationem obscurante fascinatione nugacitatis; atque ita excæcatur ne videat & non intelligat corde: fitque, ut descendenti per subterraneos gradus corporaliter evenit, via illius tenebræ & lubricum. Profundior tum, ac deterior succedit gressus, id est, cordis obduratio, malaque inhærens animi pertinacia: de qua Apostolus ad Rom. ii. 5. Secundum duritiam tuam, & impenitentis cor thesaurizas tibi iram in die iræ, & revelationis iusti judicij Dei; & Eccl. iii. 27. Cor durum habebit male in novissimo. Si quis nostrum (quod Deus avertat) per hos perditionis gradus progreditur, pedem tandem retrahat: clamet de profundis ad Dominum, quia apud illum misericordia, & copiosa apud eum redemptio: revertatur a via sua mala: ne tardet converti ad Dominum, & ne differat de die in diem: apprehendat disciplinam, ne quando irascatur Deus, & pereat de via justæ speret in eo, qui coronat in misericordia & miserationibus; timeat de se ipso, Deus enim non implantavit peccatores, neque necessarii sunt ei homines impii. Utinam hujus libri assida lectio, Deo prædicante ac præmovente, illud præstet,

ut nemo desperet, nemo intumescat.

Explicit Liber Sextus.

pp 10.